

SBKP'nin Leninci ulusal politikası ve onun uluslararası önemi

Boris Ponomaryov

*SBKP MK Politik Büro aday üyesi
SBKP Merkez Komitesi Sekreteri*

Ulusal sorun çağımızın en büyük sorunları arasında çok önemli bir yer alıyor. Reel sosyalizmin tarihsel deneyimi, bu sorunun adaletli ve tam çözümünün biricik olanaklı yolunu göstermiştir.

Sovyetler Birliği halklarının günümüzde ekonomik, sosyal-politik ve tinsel alanlarda ulaştığı eşine rastlanmayan başarılar, sosyalizmin üstünlüğünün, Marksist-Leninist uluslar teorisinin gerçeğe uygunluğunun, SBKP'nin ulusal politikasının doğruluğunun açık bir kanıtıdır. SSCB halklarının kardeşçe birliği, Sovyet toplumunun dev itici gücü, onun yaratıcı çalışmalarının tükenmez enerji kaynağıdır.

SBKP Merkez Komitesinin SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümüyle ilgili olarak yayınladığı bildirimde belirtildiği gibi, Sovyetler Birliği bu tarihsel yıldönümünde, tüm dünyanın önüne, komünizmi hep birlikte kuran kardeş cumhuriyetlerin eşit haklı bir ailesi olarak çıkıyor. Sovyet halkı, öz partisi SBKP'ni ve başında Lenin'in yüce davasının sadık devamcısı L. İ. Brejnev'in bulunduğu Parti Merkez Komitesi çevresinde kopmaz bir biçimde kenetlenmiştir.

SSCB'nin çekici örneği, halkların ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarına güçlü bir itki vermiştir. Bu savaşın baskısı ve uluslararası alanda değişen güçler dengesinin etkisi altında, emperyalizmin sömürgecilik sistemi çöktü. Onlarca halk bağımsızlığına kavuştu. Develter arasında ilişkilerin gerçek eşitlik, karşılıklı yardımlaşma ve dostluk gibi, yepyeni

niteliksel bir temele dayanan dünya sosyalist sisteminin kurulması, insanlığın dev bir kazanımı olarak ortaya çıktı. Halklar arasında karşılıklı anlayışın derinleşmesi, işbirliğinin genişlemesi, silahlanma yarışına karşı, kalıcı bir barış için savaşımın ana bileşimini oluşturuyor.

Çokuluslu Sovyet ülkesinin şaşmadan ve ardıcıl bir biçimde gelişmesi, Komünist Partisi ve tüm Sovyet halkının önüne sürekli yeni görevler koyuyor. Parti, bu sorunların çözümüne Marksist-Leninist öğretinin tüm silahlarıyla ve tarihsel deneyim birikimiyle yanaşiyor, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun pratikte sınanan Leninci ilkelerini yaratıcı bir biçimde zenginleştiriyor. Partinin 24'ten 26'ya kadarki kongre belge ve kararlarında, L. İ. Brejnev'in yapıtlarında, gelişmiş sosyalizm aşamasında Leninci ulusal politika özlü ve çok yönlü bir biçimde temellenmiştir.

1

Ülkemizde ulusal sorunun adaletli çözümünün kökleri, partimizin ilk eylem yıllarına, devrim öncesi döneme kadar uzanıyor. V. İ. Lenin'in emperyalizm aşamasında, kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasında geliştirdiği ulusal sorun teorisi, onun dünya devrim sürecine yaptığı en değerli hizmetlerden biridir. Ulusların gelişmesi ve bunların kapitalist uluslardan sosyalist uluslara dönüşmesi aşamasının yasallıklarını içeren bütünsel öğretisinde Lenin, şu genel sonuca varmıştır: Ulusal sorunun gerçek çözümü, işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş hareketinin devrimci savaşını bir potada yoğurma zorunluğunu ortaya koyan sosyalist devrim sorunuyla, sosyalizmin utkusuyla bağlıdır.

Lenin'in yapıtlarında merkezsiz bir yer alan sorunlardan biri *proletarya enternasyonalizmidir*. Lenin, bolşevikler bu ilkenin parti kuruculuğu ve işçi hareketinde gerçekleştirilmesinin ve ulusal kurtuluş savaşında nasıl büyük bir rol oynadığını teorik bakımdan açıklamışlar, pratikte kanıtlamışlardır. Parti, diyordu Lenin, teorik ve pratik, taktik ve örgütsel sorunların birlikte ve sürekli çözümünde biraraya gelen, dil ve ulus ayrımı gözetmeden tüm proletaryaya dayanan tek, merkezsiz ve savaşkan bir örgüt olmalıdır.⁽¹⁾ Partinin demokratik santralizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine göre kurulması, ülkemizde tüm uluslardan işçilerin savaşım birliğinin sağlanmasında belirleyici koşul olmuştur.

Lenin, ulusal sorunun çözümünün özünü, ulusların tam eşitliğinde ulusların ayrılma da içinde kendi yazgısını özgürce belirlemesinde,

(1) Bak: V. İ. Lenin, 'Tüm yapıtlar, c. 7, s. 122 (Rusça).

proletaryanın sosyalizm için verdiği sınıf savaşının birliğinde görmüştür. RSDİP, ulusların yazgısını özgürce belirleme tezinin, işçi sınıfı partileri içinde ilk kez olarak, çalışmalarının ana sorunlarından biri olan 2. Kongre'de programına aldı. Bu programsal tezin zamanlama bakımından, tarihsel deneyim açısından, devrimci hareketin gelişmesinde nasıl büyük politik ve ideolojik önemi olduğu açıkça görülüyor. O, ezilen ulusların proletarya çevresinde birleşmelerinde, bunların enternasyonalist ruhta eğitilmesinde güçlü bir silah olmuştur. Ülkemizde tüm ulusların en iyi güçlerinin partiyeye çekilmesine, bunların Marksizme, Bolşevizme katılmalarına yardımcı olmuştur.

Sağ oportünistlere ve «sol» dogmatiklere karşı savaşımda, ulusal programın ilkesel yönünü savunan Lenin, ulusal sorunun ve ulusal nihilizmin sınıfsal içeriğini çarpıtmaya ve bunları yanlış yorumlamaya yönelik milliyetçi girişimlerin doğurduğu tüm tehlikeleri açığa vurmuştur. Lenin'in soruna yaklaşımında, ulusal özelliklere gereken değer vermeme, tarihin önemi ve rolünü, her ulusun kültür ve geleneklerini görmezlikten gelme diye bir şey yoktur. O, ulusal gururun dayandığı her ilerici, demokratik, iyiye, güzele yönelik gelişmelerin sosyalizmin, işçi sınıfının çıkarlarına ters düşmediğini, tersine bu çıkarlara tümünden uygun olduğunu vurgulamıştır.

Bolşevikler, Rusya'daki tüm ulus ve halkların işçi ve emekçilerini, devrimci hareketin çekirdeği ve ana itici gücü olan Rus proletaryası çevresinde birleştirmeyi başarmışlardır. Bu da Ekim Devrimi'nin etkisinin önemli koşullarından biri olmuştur.

Ekim Devrimi, ülkemizdeki tüm halkların yazgısında köklü değişiklikler yarattı. Sovyet erkinin daha ilk yasal belgelerinin yayınlanmasıyla, önceleri baskı altında olan tüm ulusların kurtuluğu, bunlara hukuksal ve somut olarak gerçekte eşitliğin sağlanması yolunda belirleyici adımlar atıldı.

Toplumun sosyalist dönüşümler programına uygun olan ulusal devlet kuruculuğunun temellerini atma çalışmalarında bolşevikler, o dönemde ülkede var olan çok sayıdaki milliyetçi parti ve örgütlere karşı çetin savaşımlar vermek zorunda kaldılar. Çokuluslu Rusya proletaryasının birleşmeye olan güçlü iradesi, Bolşevik Partisi'nin büyük politik ve örgütsel çalışmaları, tüm güçlükleri yendi. Tüm ulusların emekçileri, yeni adaletli toplumu kurmak gibi ortak amaçlar için tüm güçlerini ve olanaklarını birleştirmeye kesin kararlı olduklarını belirttiler.

V. İ. Lenin, ulusların ayrılma da içinde yazgılarını özgürce belirleme haklarını ilan etme sorununun, ayrılmanın amaca uygun ve yararlı olup olmadığı sorunuyla karışırılmaması gerektiğini vurguluyordu. Proletarya için, diğer eşit koşullarda ulusların büyük, güçlü devletlerde gönüllü,

gerçek demokratik ve enternasyonalist temelde birleşmesi çok daha iyidir.

SSCB'nin 30 Aralık 1922'de yapılan 1. Kongresi, kardeş halkların birleşme hareketinin mantıksal sonucu oldu. Dört Sovyet cumhuriyetinin temsilcileri, RSFSC, Ukrayna, Transkafkasya Federasyonu (buna Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan katılıyordu) ve Belarusya, SSCB'nin kurulmasını öngören bildirgeyi ve anlaşmayı onayladılar. Kongrenin kapanış konuşmasını yapan Başbakan M. İ. Kalinin şunları vurguladı: «İnsanlığın en iyi zekaları, halkların acı çekmeden, savaşız bir ortamda, dostluk ve kardeşlik içinde yaşamalarına olanak sağlayacak yöntemleri bulmak için, yüzyıllar boyunca bu teorik sorun üzerinde kafa yordular. Ancak bu yönde, pratik olarak ilk köşe taşı şimdi, bugün konuyor»⁽²⁾.

Ulusal politikanın merkezi olarak ulusların ekonomik ve kültürel alanlardaki eşitsizliğini ortadan kaldırma görevi ön plana çıktı. Çünkü ulusların gerçek eşitliği ancak böyle sağlanabilirdi. Parti, bu sorunun ancak Rus proletaryasının gerçek ve uzun süreli yardımı sayesinde çözülebileceğini belirtiyordu. Yıkımı ve açlığı kendi sırtında hisseden Rus halkı, ulusal kenar bölgelerin kalkınmasına büyük kaynaklar ayırdı. Kendi bilgi ve deneyimini ulusal kenar halklarına cömertçe aktaran binlerce parti militanını, işçi ve uzmanı bu bölgelere gönderdi. Geçmişin ulusal kenar bölgeleri, bu enternasyonalist yardım sayesinde, çok kısa bir süre içinde, başka koşullarda yüzyıllar gerektiren dev görevlerin üstesinden başarıyla geldiler.

Sovyetler Birliği'nde ulusal sorun, sosyalizm kuruculuğu ile birlikte çözüldü. Toplumsal ilişkilerin yeni baştan sosyalistçe kurulması sömürge sınıfların ortadan kaldırılması, her ulusun yaşamını değiştirdi. Tüm üretim araçlarının, halkların emek ve iradesinin birleştirilmesi, bunların gücünü artırdı. Sosyalist dönüşümlerin güçlü maddesel ve tinsel temellerini attı.

Tüm ulusların ve halkların yaşamlarında ekonomiyi, sosyal ilişkileri, kültürü kapsayan çok köklü ve ileri gelişmeler meydana geldi. Her yerde çağdaş endüstri ve büyük tarım işletmeleri kuruldu. Birçok ulus kapitalizmi atlayarak sosyalizme geçti. Özellikle önemli olan, birlik cumhuriyetlerinde, ülkede ulus ve halklar arasında yakınlaşmanın itici gücü olan işçi sınıfı sıralarında, yerli ulusların payı önemli ölçüde arttı. Her ulus ve genel olarak toplumun çıkarlarına uygun, özü bakımından ortak olan, Sovyet ulusal devletçiliğinin esnek ve çok değişik biçimleri oluştu. Sovyet halkının ekonomik ve sosyal-politik yaşamında meydana gelen büyük değişiklikler, kültür devrimine olanaklar sağladı, onun yanısında geliştirdi. Okuma-yazma bilmezlik tarihe karıştı. Elliden fazla halk yazı

(2) M. İ. Kalinin, Seçme yapıtlar, c. I, Moskova, 1960, s. 359.

diline kavuştu. Böylece yeni sosyalist türden ulus ve halklar oluştu. Sovyet uluslarının sarsılmaz birliği, Büyük Anayurt Savaşının ateşlerinde, çetin sınavlarda kanıtlandı. Bu savaşta SSCB yalnız kendi bağımsızlığını koruyup savunmadı, aynı zamanda tüm halkların ulusal özgürlük haklarını korudu, savundu. Faşizm üzerinde elde edilen utku, koskoca halkları yokolmaktan kurtardı.

Sovyetler Birliği, ulusal sorunun başarılı çözümünün eşsiz örneklerini verdi dünyaya. Örneğin, küçücük Kafkasya Cumhuriyeti Dağıstan'da 30'dan fazla ulustan yurttaş yaşıyor. Devrim öncesi dönemde, ulusal düşmanlığın, kan davalarının sürüp gittiği bölgelerde, halkların dostluğu ve tüm SSCB halklarının birlik içinde ortak ve coşkulu çalışmaları hüküm sürüyor.

Ülkemizde onyılları kapsayan sosyalizm kuruculuğu döneminde, yaşamın her alanında meydana gelen derin değişiklikler aşamasında, proletarya ve sosyalist enternasyonalizm ilkeleri temelinde birleşen tüm sınıf ve sosyal grupların, tüm ulus ve halkların yeni tarihsel topluluğu, Sovyet halkı oluştu.

Bu yeni sosyal ve enternasyonal topluluğun oluşması ve giderek güçlenmesinde, SBKP'nin yönetici ve yönlendirici eylemleri başta gelir. Parti, devrim savaşlarının ateşlerinde ve sosyalizm kuruculuğunda çelikleşen SSCB halklarının dostluğunu, onların sarsılmaz kardeşçe birliğini koruyor ve güçlendiriyor.

SSCB'nin 60. yıldönümü eşğinde bulunduğumuz bugünlerde, SSCB'nin tüm cumhuriyetlerinin büyük ekonomik, sosyal ve kültürel kazanımlarının gösterisine tanık oluyoruz. Bu, SBKP'nin Leninci ulusal politikasının gerçek utku göstergisidir.

2

Leninci partinin yönetiminde gelişmiş sosyalist toplumun kurulması, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde elele veren tüm ulus ve halkların gergin yaratıcı emeğinin önemli bir başarısıdır. Ülke, yeni, tarihsel bir aşamaya girdi. Bu, bugün ulusal ilişkilerin güçlenmesini de etkileyen suana çizgilerle niteleniyor:

Birincisi, geçmişin mirası ulusal sorun tüm biçimleriyle tam ve kesin olarak çözüldü. Ülkede halklar arasında Leninci dostluk, eşitlik ve kardeşlik ilişkileri güçlü bir biçimde yerleşti; tüm birlik cumhuriyetleri sosyal-ekonomik ve tinsel ilerleme anlanlarında yüksek ve görece eşit düzeye ulaştılar.

İkincisi, gelişmiş sosyalizmin öncelikleriyle, bilimsel-teknik devrimin

kazanımlarının birleştirilmesi, Sovyet uluslarının yaşamlarının her yönüyle enternasyonalistleşmesi sürecini hızlandırıyor; bunların çıkarları ülkenin bütünsel ekonomik sistemiyle daha tam karşılanıyor.

Üçüncüsü, birlik ve özerk cumhuriyetlerde, sosyalizm kuruculuğu yıllarında oluşan tek bir sosyal yapıya halklar giderek sınırsız toplumlara dönüşüyorlar ve bu süreçte itici güç rolünü işçi sınıfı oynuyor.

Dördüncüsü, sosyalist demokrasinin genel halk devleti sınırları içinde kesintisiz yetkinleştirilmesi, cumhuriyetlerin ve tüm ülkenin çıkarlarının düzenli bir biçimde uyumlaştırılmasının, sosyal durumuna ve ulus yapısına bakmaksızın herkesin toplum çalışmalarını yönetme işlerine doğrudan ve eşit bir biçimde katılmasının sağlanması önünde geniş çevrenler açıyor.

Beşincisi, toplumsal bilince kalıcı bir biçimde yerleşen Marksist-Leninist dünya görüşü, sosyalist ülküler ve tinsel değerler ulusal kültürün serpilip gelişmesinde belirleyici bir rol oynuyor.

Altıncısı, sosyalist yaşam biçimi, kolektivizm ve yoldaşlık, halkların birliği ve dostluğu uluslar arasındaki ilişkiler ortamında ortaya çıkan yüksek kültür gibi, ona öz çizgiler, bugün tüm Sovyet uluslarının yaşam biçiminin enternasyonalist temelini oluşturuyor.

Yedincisi, ulusal ilişkilerin gelişmesi, onun giderek ilerlemesi ile sıkıca bağlı olan Sovyet halkı gibi artık yeni sosyal ve enternasyonal topluluğun oluştuğu koşullarda oluyor.

Ülkemizde tüm ulus ve halkların sosyalist yaşamında meydana gelen köklü değişiklikler, gelişmiş sosyalist toplumun anayasasında, SSCB'nin yeni Anayasasında yansıtılmış ve yer almıştır.

Şu olguyu vurgulamak gerek: Uluslar arasındaki sosyalist ilişkiler artık bir ülkenin sınırlarını aşmıştır. Varolan sosyalistçe yardımlaşma giderek güçleniyor.

SSCB'nin daha da güçlenmesine yardım eden Sovyet uluslarının çok yönlü yaklaşması, günümüzde, ülkemizde ulusal ilişkilerin gelişmesinde başlıca eğilimdir. Kuşkusuz, gelişmiş sosyalizm aşamasında bunların enternasyonal ve ulusal birliğinin düzenli biçimde uyumlaşması kendiliğinden olmuyor. Bu ancak, SBKP'nin, Sovyet devletinin bilimsel ve gerçekçi bir temele dayanan ulusal politikasının ardıcıl olarak gerçekleştirilmesiyle oluyor. Şimdi de partimiz, ulusal sorunun çözümünde elde ettiği tarihsel kazanımlardan haklı olarak kıvanç duyarken, sosyalist ulusların gelişmesi sorununa dikkati hiçbir zaman zayıflatmıyor.

Ekonomik kuruculuk alanını ele alalım. Bugün durumu şöyle özetleyebiliriz: Halkların kardeşliği ve dostluğunun maddesel temeli olan

ülkenin bütünsel halk ekonomisi, başarılı bir biçimde geliyor. Ekonomik gelişmede eşit düzeye ulaşan Sovyet cumhuriyetleri, üretimin entansifleştirilmesi ödevlerini, ilerlemenin kilit sorunlarını birlikte çözüyorlar. Partinin günümüzdeki çizgisi, her cumhuriyetin maddesel ve tinsel gücünü yükseltmeye, bunun ülkenin uyumlu gelişmesi için en iyi bir biçimde kullanılmasına yöneliktir.

SSCB, 60. jübile yıldönümüne güvenle giriyor. Ama partinin geleneklerinde, dikkatlerin henüz daha çözülmemiş sorunlar üzerinde yoğunlaştırılması görevi her zaman önemli bir yer almıştır. Bu bağlamda, partinin doğrudan ilan ettiği üretimin entansifleştirilmesi çizgisinden doğan her ülkenin maddesel ve emek kaynaklarını en iyi bir biçimde kullanma sorununa ana görevlerden biri olduğunu belirtmek gerek.

Ülkede bütünsel halk ekonomisinin ve dolayısıyla ekonomik ilerleme ve her cumhuriyette emekçilerin yaşam düzeylerinin yükselmesi, bugün belirleyici biçimde Sibirya'nın, Uzak Doğu ve Kuzey'in, Baykal-Amur bölgesinin enerji ve hammadde kaynaklarının üretime açılması, verimsiz topraklarda verimliliğin artırılması, bölgesel-üretim komplekslerinin geliştirilmesi gibi programların gerçekleştirilmesine çok bağlıdır.

Parti örgütlerinin, tüm cumhuriyetlerden emekçilerin bugünkü ve gelecek beşyılıklarda önlerinde duran ana görevlerden biri, ülkede halkın yiyecek gereksinimlerini güvenli bir biçimde karşılayacak olan ve SBKP Merkez Komitesi'nin Mayıs (1982) Plenumunda onaylanan Gıda Programının yaşama geçirilmesidir. Kuşkusuz, SSCB halklarının enternasyonalist birliği ve dostluğu, programda saptanan büyük amaçların gerçekleşmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Aynı zamanda bu işin kendisi de, halkların giderek yakınlaşması ve dostluğunun güçlenmesinde önemli bir öge olacaktır.

Günümüzde *ulusal ilişkilerin gelişmesinin hızlanmasında sosyal politikanın* ve herşeyden önce, her cumhuriyette en elverişli ve en verimli bir sosyal yapının kurulmasında, halkın genlik düzeyinin ve kültürünün yükseltilmesinde, her cumhuriyet sınırları içinde ve cumhuriyetler arasında göçün yönlendirilmesinde rolü artıyor. Sınıfların ve sosyal gurupların belirgin bir biçimde yakınlaşması, tüm cumhuriyetler için ortak bir olgudur.

Bunlar, SBKP'nin 26. Kongresi'nin, gelişmiş sosyalizmin tarihsel çerçevesinde, artık başlıca ve temel sayılan sınıfsız yapının oluşması üstüne çıkardığı sonuçlardır. Bu, Sovyet halkının sosyal ve enternasyonal birliğinin giderek gelismesi perspektifini açıkça gösteriyor. İşte ulusların geleceği sorununu biz, bu sonucun ışığında ele alıyoruz. Açıkçası, sınıfsız sosyalist ulusların oluşması, ulusların gelişmesinde tarihsel yeni aşama olacaktır. Bu yeni sosyal nitelik kuşkusuz, sosyal ve enternasyonal

dostluk olarak, Sovyet halkının kapsamı içinde, ulusların daha geniş ve sağlam temelde birleşmesi ve ilerlemesi olarak ortaya çıkacaktır.

Ülkemizin geçtiği yol, *çokuluslu Sovyet devletinin ana örgütsel ilkelerinin* derin demokratizminin büyük yaşamsal gücünü kesin bir biçimde kanıtladı. Deneyimlerin de gösterdiği gibi, politik sistem ne ölçüde demokratikse, emekçiler de demokrasinin ürünlerinden o ölçüde geniş yararlanabiliyor, tüm ulus ve halkların karşılıklı yaklaşması, kaynaşması da o ölçüde artıyor. Bu yasallık, SSCB halklarının ulusal devletçiliğinin enternasyonalist niteliğini belirliyor.

Devlet erki her Sovyet cumhuriyetinde, yerli ulustan olup olmadıklarına bakılmaksızın, bu topraklarda yaşayan emekçilerin çıkarlarına hizmet ediyor. Bizde tüm cumhuriyetler çok ulusludur. L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi, parti, cumhuriyetlerdeki tüm ulus ve halkların parti ve devlet organlarında gerekli temsilcilerinin olması için çaba gösteriyor. Elbette her kişinin çalışma ve ideolojik-ahlâksal niteliklerini ciddi bir biçimde dikkate almak koşuluyla. (3)

Ülkenin sosyal-ekonomik ve politik yaşamında meydana gelen tarihsel değişiklikler, gelişmiş sosyalizm koşullarında Sovyet uluslarının tinsel bakımdan giderek ilerlemesine güçlü bir itki vermiştir. Toplumun tinsel yaşamının zenginleşmesi, onun değişik biçimler alması ve daha renkli olması, bu süreçlerin yasal yansımasıdır. Sovyet halkının tek tip enternasyonal kültürü, sosyalist ulusal kültürlerin ulaştıkları ve özgün geleneklerindeki tüm yararlı şeyleri, en değerli kazanımları kendinde toplamıştır. Bununla birlikte, bunlardan her biri geniş kapsamlı ve çok yönlüdür ve dünya kültüründe varolan gerçek hümanist ve ilerici kültüre her zaman açıktır.

Ülkemizdeki tüm halkların kültürel yükselişi, diğer ulusların kazanımlarını ulusal fona katmakla, aynı zamanda kendi kültürünü giderek geliştirmekle, eskiye, onun çağdışı öğelerine son vermekle, en iyi gelenekleri canlandırmakla sağlanıyor. Geride kalan yılların geleneklerini, günümüzümüz gereksinimleri ruhunda ve öteki kültürlerin elde ettikleri kazanımlarla zenginleştireceği yerde, bunları olduğu gibi koruyan bir kültür kaçınılmaz olarak soluksuz kalacak, durgunluğa uğrayacak ve kendini genel gelişmenin dışında bulacaktır. L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi, ülkemiz halklarının çok yönlü gelişmesinin altın çağı geçmiş değildir. Böyle bir gelişme, günümüzde olmaktadır ve ileride de olacaktır.

Sovyet halkının sosyal-politik ve ideolojik birliğinin daha da güçlenmesi için, dillerin, dil yaşamıyla ilgili sorunların büyük bir önemi vardır. Çünkü ülkemiz halkları 130'dan fazla dilde konuşuyorlar.

(3) Bak: L. İ. Brejnev, «Lenin'in Yolunda», c. 8, s. 699, Moskova, 1981.

Tüm ulus ve halkların, tüm Sovyet insanların ana dillerini veya SSCB'nin diğer halklarının dilini gerçekten özgür ve eşit bir biçimde kullanmaları, düzenin demokratikliğini ve insancılığını ayna gibi yansıtıyor. Rusçanın, ülkemizdeki ulusların dili, dünya halkları arasında ilişkiler dili olarak hızla yayıldığı gözleniyor. Bununla birlikte, ülkedeki tüm ulusların dilleri, karşılıklı birbirini zenginleştirerek gelişmeye devam ediyorlar.

SBKP'nin 26. Kongresinde vurgulandığı gibi, bizimki gibi çokuluslu bir devletin delişmesi, partinin büyük bir dikkat çevirmesi gerektiği ulusal ilişkiler alanında birçok sorun doğuruyor. Parti, bunları, derinlemesine öğreniyor, bunları günlük politik çalışmalarında her zaman göz önünde bulunduruyor, emekçilerin enternasyonalizm ve yurtseverlik ruhunda eğitilmesi yönünde büyük çalışmalar yürütüyor. Marksist-Leninist teorinin kalıtlarını yaratıcı bir biçimde geliştiriyor, Leninci ulusal politikayı çarpıtan burjuva ve revizyonist sahtekârlara karşı koyuyor.

Deneyimlerin gösterdiği gibi, uzlaşmaz sınıfların ortadan kalkması, sosyalist toplum ilişkilerinin oluşması, sosyal-psikolojik alanda gerekli değişiklikleri kendiliğinden henüz daha garantilemiyor, değişik uluslardan insanlar arasındaki ilişkilerde milliyetçi kör inanç ve tutumların otomatikman yok olmasını sağlamıyor.

Milliyetçilik kalıntıları, özellikle günlük yaşamda, kişiler arasındaki ilişkilerde canlılık ve direngenlik gösteriyor. Bunlar, çoğu kez dinsel görüşlü kalıntılarla sıkı sıkıya örülüyor. Ve SBKP, proletarya enternasyonalizminin hareket normu olarak kökleşmesi ve Sovyet insanının aktif yaşam konularının ayrılmaz bir yönü olması için sürekli çaba harcıyor.

Batının reel sosyalizme karşı düşmanca propagandasında ülkemiz halklarının dostluğunu sarsmaya, milliyetçi duyguları canlandırmaya özel bir önem verdiği, bu yönde büyük çabalar harcadığı bir sır değildir.

Bundan ötürü parti, ideolojik eğitim çalışmaları üstüne dikkati zayıflatmıyor, tüm uluslardan emekçiler arasında dostluğun güçlenmesine sürekli özen gösteriyor.

Bilindiği gibi, insanlar enternasyonalist doğmuyor, eğitilerek enternasyonalist oluyor. Komünist Partisi, enternasyonalizm ve yurtseverlik eğitiminin, onun biçim ve yöntemlerinin sürekli yetkinleştirilmesini toplumumuzun komünizm kuruculuğu yolundaki gelişmesinin hızlandırılmasının önemli koşulu olan halkların Leninci dostluğunun güçlendirilmesinde başta gelen araçlardan biri olarak görüyor.

SSCB'de ulusal ilişkilerin gelişmesindeki canlı pratik, her burjuva demokrasisi için büyük bir engel sayılan en karmaşık sorunların verimli ve hümanizmin en yüksek düzeyinde çözümü, sosyalizm için, dünyada insanların mutluluğu için savaşanlara cömertçe açık olan bir deneyim hazinesidir.

Yabancı işgalcilere, ulusal baskıya karşı verilen kurtuluş savaşının yüzyıllık tarihi vardır. Günümüzde de ulusal sorun, insan toplumunun gelişmesinde kilit sorunlardan birisini oluşturuyor.

Bundan ötürü SSCB'de ulusal ilişkilerdeki değişikliklerin teori ve pratiği, evrensel-tarihsel önem kazandı. Bunlar, halkların bağımsızlığı, özgürlüğü ve eşitliği savaşımına büyük etki yapıyor. SBKP'nin deneyimlerinin birçok yönü, ilerici devletler, partiler ve toplumsal hareketler tarafından geniş olarak kullanılıyor.

Marksist-Leninist partiler, tam bir ulusal eşitlik için en kararlı ve sonuna kadar ardıcıl bir savaşım yürütüyorlar.

Komünist hareketin uzun yıllar boyunca ulusal soruna neden böylesine büyük ve giderek artan bir ilgi gösterdiğini sorarsak, burada şu ana nedenleri sıralamak olanaklıdır:

Birinci neden şudur: Ulusal kurtuluş ve bağımsızlık savaşımı, çağımızda dünyanın gerçek anlamda sosyal yenilenmesi savaşımının ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla, bu, komünistlerin insanlığın mutlu geleceği için verdikleri savaşımdır. İkinci neden, şu sorunda düğümleniyor: Ulusların eşitliğini ve uluslar arasında adaletli ilişkilerin kurulması, emperyalizmin uluslararası alanda durumu gerginleştirmeye yönelik politikasına karşı koymada, askersel tehlikeye ve silahlanma yarışına karşı savaşımında önemli bir etmenddir. Lenin, şöyle diyor: «Deneyimimiz, ulusların çıkarlarına gösterilen büyük dikkatin çatışma ortamını ve karşılıklı güvensizliği, herhangi bir tertibe olan endişeyi ortadan kaldırdığına ve özellikle değişik dillerde konuşan ve bunsuz halklar arasında barışçıl ilişkilerin kurulamayacağına, günümüzde insan uygarlığının en değerli yanlarının başarıyla gelişmesinin asla olanaksız olduğuna dair, bizde, değişmeyen bir görüş yaratmıştır. (4)

Ulusal düşmanlığın ve şovenizmin körüklenmesi, genellikle saldırı ve işgal savaşlarına başlangıç oluyordu. Emperyalist devletler, Birinci Dünya Savaşı eşliğinde Avrupa'da havayı milliyetçiliğin ve şovenizmin zehirli gazlarıyla zehirlenmişlerdi. İkinci Dünya Savaşı'na hazırlanan Hitlerci faşizm, şovenizmi ve ırkçılığı en yüksek düzeye çıkarmıştı. Bu, diğer ulusları fiziksel yok etmeye, diğer halkları köleliğe ve ölüme mahkum etmeye yönelik politikalarda kendini gösteriyordu. Emperyalizm, milliyetçilik ve şovenizm bayrağı altında sayısız işgalci ve sömürge savaşları yürüttü.

Günümüzde de şovenizm, emperyalizmin ve özellikle akıl almaz bir biçimde silahlanan, uluslararası alanda gerginliği artıran, diğer ülkelerin

(4) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 240.

iç işlerine kabaca karışan ve dünyanın değişik bölgelerindeki bunalımlı ortamı daha da keskinleştiren ABD emperyalizminin cephaneliğinde bulunuyor. Şovenist ideoloji, Lübnan'a karşı kanlı saldırıya, Filistinlilere karşı soykırımına geçen, Lübnan halkını barbarca yok etmeye kalkışan İsrail egemen çevrelerinin politikasının temelini oluşturuyor.

Amerikan emperyalizminin saldırgan stratejisi, yalnız bağımsızlığı için savaşan uluslara karşı değil, aynı zamanda ABD'nin bağlaşıklarının da egemenliğini sınırlamaya, bunların politikasını ABD egemen çevrelerinin çıkarlarına boyun eğdirmeye yöneliktir. Böylesi bir politikanın, büyük ve küçük tüm halkların temel çıkarlarına ve bu arada Amerikan halkının çıkarlarına da aykırı olduğu, giderek daha açık görülüyor.

Sosyalist devletler komünist ve işçi partileri bu politikaya karşı koyuyorlar. Ulusal soruna Marksist-Leninist yaklaşım, ulusların kendi yazgısını özgürce belirleme hakkının ardıcıl bir biçimde savunulması, Sovyetler Birliği ve öteki devletler arasında ilişkileri belirleyen ve SSCB Anayasası'nda ifadesini bulan temel ilkelerden birisidir.

Sovyetlerin ulusal kuruculuk alanındaki deneyimleri, sosyalist ülkeler topluluğu komünist ve işçi partilerinin eylemlerine, bu ülkelerin toplumsallaşmasına ve bunların devletlerarası ilişkiler pratiğine tam olarak yansıyor.

Sosyalist ülkelerdeki her Marksist-Leninist partinin ulusal politikası, o ülkenin özelliklerine ve tarihine uygun somut yol ve yöntemlerle saptanıyor. Ulusal sorunun çözümünde ortaya çıkan tüm farklılıklara karşın, genel olarak sosyalizm kuruculuğunda görüldüğü gibi, ortak ilkeler ve yasallıklar vardır. Burada önemli olan, sosyalist ülkelerin, her ulusun çıkarlarıyla, genel ülke çıkarlarını uyumlaştırmada doğru yolu bulması, genel ilerleme yolundaki tüm engelleri kaldırarak işbirliğini sürdürmesidir. Önemle belirtmek gerek ki, sosyalist topluluk ülkeleri, her ulusun çıkarlarıyla genel ülke çıkarlarını uyumlaştırmada doğru yolu buluyor, genel ilerleme yolundaki tüm engelleri kaldırarak işbirliğini sürdürüyor.

Kardeş ülkeler topluluğunda, sosyalizm ve komünizm kuruculuğu koşullarında proletarya enternasyonalizmi demek olan sosyalist enternasyonalizm gelişme gösteriyor. O, her sosyalist ülke sınırları içindeki ulus ve halklar arasında karşılıklı etkinin ilke ve normlarını saptıyor. Genel olarak tüm devletler arası ve partiler arası ilişkiler alanını kapsıyor. Aynı zamanda, o, egemen sosyalist devletlerin ilişkilerini belirliyor.

Sosyalist enternasyonalizm, her ülkenin ulusal ve tarihsel özelliklerine saygı gösteren, karşılıklı destek ve karşılıklı yarar temeline dayanan yardıma ve sosyalizmin kazanımlarını birlikte savunmaya hazır olan canlı bir semboldür. Özellikle dünya gericiğinin sosyalist ülkeler topluluğuna karşı baltalayıcı girişimlerini aktifleştirdiği koşullarda, sosyalist enter-

nasyonalizm ilkelerini giderek güçlendirmek ve geliştirmek, bunları her gün yaşamda gerçekleştirmek, daha güncel bir görev olarak ortaya çıkıyor.

Sovyetler Birliği'nin ulusal sorunu çözmedeki deneyimlerine, *özgürlüğe kavuşan Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri* kamuoyu, devlet ve parti yöneticileri, partiler de büyük bir ilgi gösteriyor.

Ulusal sorun bu ülkelerde tüm keskinliğini bugün de koruyor. Onun içeriğini, herşeyden önce halkların emperyalizme karşı, tam bir ulusal bağımsızlık ve uluslarüstü tekellerin sömürsünden kurtulmak için, bağımsız gelişme haklarına kavuşma savaşı oluşturuyor. Emperyalizm, bir zamanlar onlarca sömürge ve yarı-sömürge ülke üzerinde kurduğu politik egemenliğin elinden alınmasına boyun eğmek istemiyor. Özgürlüğüne kavuşan birçok ülke, yüzyıllar boyunca çözülmemiş olan ulusal, kabile, din ve dil sorunlarından kaynaklanan çok trajik olaylara sahne oldular. Ulusal düşmanlıkları keskinleştirme, emperyalizmin yeni-sömürgecilik stratejisinin önemli bir bölümünü oluşturuyor.

Bugün özgürlüğüne kavuşmuş ülkelerde, ulusal sorunun çözümünde ve sosyal-politik gelişme yolunu seçmedeki karşılıklı ilişkiler, özellikle çok açıktır. Bu ülkeler, şu ikilemle karşı karşıyadırlar: Ya «geçilen yolu tekrarlayacaklar», yani ulusal düşmanlıkların keskinleşmesi, eşitsizlik, emekçilerin sömürülmesi, yoksulluk ve açlık demek olan kapitalist gelişme yolunu seçecekler, ya da Büyük Oktobr'ın açtığı, ulusal çatışmalara kapıların kapandığı, uluslar arasında dostluk ve eşitliğin toplumun gelişmesindeki yasallık haline geldiği, insanın insan tarafından sömürülmesine son verildiği sosyalizm yolunu seçeceklerdir.

Her ulusal hareketin ilerlilik ya da gericiliğinin ölçütü, diyordu Lenin, her somut durumda şu soruya yanıt vermelidir: Bu hareket anti-emperyalist, devrimci güçlerin birliğinin güçlenmesine mi yardım ediyor, yoksa bu birliğin parçalanmasına mı? Bu hareket emekçilerin sosyal kurtuluş amaçlarına, toplumsal ilerleme çıkarlarına mı, yoksa emperyalizmin ve iç gericiliğin sömürge sınıflar yararına, bunları yoketme girişimlerine mi hizmet ediyor? Lenin'in tanımlamasıyla, komünistlerin görevi, «burjuva demokratik-ulusal kurtuluş hareketinin en devrimci öğelerini en kararlı bir biçimde desteklemede»⁽³⁾ somutlanıyor.

Ulusal ilişkilerin *endüstrice gelişmiş kapitalist ülkelerde* gerginleşmesi de, kuşkusuz, günümüzde dünya gelişmesinin kendine özgü olgularının kapsamına giriyor. Ulusal sorunun bu ülkelerde keskinleşmesi, kapitalist sistemin genel bunalımının giderek derinleşmesinin ayrılmaz bir ögesi olarak ortaya çıkıyor. Bundan ötürü, ulusal egemenliği korumak ve güçlendirmek, emperyalist baskıya karşı, ulusal azınlıklar ve grupların

(3) V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 27, s. 261.

eşitliği için savaşım, kapitalist ülkelerde tüm sosyal sorunlar kompleksini çözmeye görevleriyle, sonul olarak, toplumsal ilişkilerin sosyalist yolda kurulması görevleriyle giderek daha sıkı örölüyor.

Eşit haklara sahip olmayan ulusların protestoları, kural olarak, ya burjuva hükümetleri tarafından görmezlikten geliniyor, ya da bunlar aktif biçimler alınca, gaddarca bastırılıyor. ABD'nin birçok güney kentinde böyle oldu. Tutuklanan Belfast yurtseverlerinin en doğal haklarına bile sırt çeviren Thatcher hükümeti, bunlardan on kişiyi açıklıktan ölmeye terketti.

Ulusal istemler için savaşım, birçok gelişmiş kapitalist ülkedeki kardeş partilerin politik programı ve tüm eylemlerinin önemli bir bölümünü oluşturuyor. İster Kuzey İrlanda'da ivedi çözüm bekleyen sorunda, ister ABD zencilerinin, kızıldirililerin ve öteki ulusal azınlıkların ırkçılığa ve ırkçı baskılara karşı savaşımında olsun, ister FAC'de, Fransa'da ve diğer ülkelerde yabancı işçilerin durumlarıyla ilgili sorunda, ister Kanada'da Fransızca konuşan Knebeklilerin sorununda ya da Belçika'da Valonlar ve Flananlar arasındaki çatışmalı sorunların çözümünde olsun, ister İspanya'da bazı bölgelerde, ister İngiltere'de İskoçya ve Galler'de özerklik tanıma gibi tüm sorunlarda olsun, tümünde komünistler, konumlarını, ulusal sorunun çözümü için savaşımı köklü anti-tekel, demokratik dönüşümler için emekçilerin sınıfsal çıkarları ve sosyal ilerleme savaşımılarıyla bağlayan Leninci ilkelere göre saptıyorlar.

Ulusal sorunun değişik ülkelerdeki tüm özelliklerine karşın, onun çözümüne yönelik yolların saptanmasında, SSCB'nin, reel sosyalizmin deneyimleri değerli bir pusula ve dayanak noktası oluyor. Genelleştirsek, bu deneyim uluslararası alanda, herşeyden önce şu temel noktaları içeriyor:

Birincisi, egemen sınıfların yüzyıllar boyunca ulusal ayrıcalıkları ve baskıyı aşıladıkları dünyanın en büyük ve ulusal çok renkli ülkesi örneğinde eşitlik, adalet ve dostluk ilkeleri temelinde ulus ve halklar arasında niteliksel yepyeni karşılıklı ilişkilerin oluşmasının somut olanakları, yürütülemez bir biçimde kanıtlanmıştır.

İkincisi, her ulusal baskı ve eşitsizlik, insanın insan tarafından sömürülmesi sisteminin bir ürünü olduğu için emekçilerin ulusal sorunu çözme savaşımının sosyal kurtuluş savaşımıyla sıkıca bağlı olduğu, teori tarafından temellendirilmiş ve pratikte kanıtlanmıştır. Kapitalizmin, ulusal sorunu ardıcıl bir biçimde çözecek güç ve yeteneği yoktur.

Üçüncüsü, ulusların gerçek eşitliğini sağlama sorunu, bunların haklarını özgürce kullanmasını, kendi öz devletini kurmalarını, sosyal-ekonomik yapıyı kendilerinin saptamasını, öteki ülkeler ve halklarla olan ilişkilerini egemen bir biçimde kurmalarını öngörüyor. Çokuluslu devletin güçlü

politik yapısı, ancak bu devlete katılan tüm ulus ve halkların gönüllü birliği ile kurulabilir.

Dördüncüsü, ulusların politik kurtuluşu, eğer ekonomik ve sosyal alandaki değişikliklerle ekonomik eşitlik için savaşım uyumlaştırılmazsa, hiçbir zaman tam ve güvenli olamaz. Onlarca devletin, çağdaş geri kalmışlığı ortadan kaldırmak gibi çok zor bir sorunu çözmeye çalıştığı günümüz koşullarında, Sovyet cumhuriyetlerinin deneyimleri, gelişmiş kapitalist ülkeler için, ekonomik alanda eşitlik sağlamada çok değerli ve esinlendirici bir örnek oluyor. Burada, kapitalist gelişme aşamasından geçmeyen, bu aşamayı atlayarak ya da onu önemli ölçüde kısaltarak sosyalizme giren halklar için, pratikte kanıtlanan somut olanakların özel bir önemi vardır.

Beşincisi, ulusal eşitliğin sağlanması, devletin politik sisteminin niteliği ile sıkıca bağlıdır. Bu sistem, gerçek halk erkine ne ölçüde yakınsa, emekçi yığınların toplum ve devlet işlerine aktif katılımını geniş bir biçimde sağlıyorsa, bu, bağımsız gelişme yoluna koyulan ülkenin ulusal kalkınma görevlerinin çözüm yollarını o denli genişletiyor.

Altıncısı, ulusal sorunun adaletli çözümü için, ulusal çıkarları doğru kavrayıp dile getirme yeteneğine sahip, halkın enerjisini toplayarak, diğer halkların emperyalizme karşı, ulusal kurtuluş ve sosyal ilerleme çabalarını ortak enternasyonalist kanala akıtacak bilinçli, örgütlü ve amaca yönelik politik öncüye gerek vardır. Bir başka deyişle, işçi sınıfının, tüm emekçilerin çıkarlarını dile getiren ve bilimsel sosyalizmi kılavuz edinen partiye gerek vardır.

Yedincisi, uzun yılların pratiği, partinin tüm uluslardan emekçileri enternasyonalizm ruhunda eğitmeye ve halkların dostluğu ve kardeşliği ilkelerini insanların bilincine yerleştirmeye yönelik çalışmalarının ne denli önemli olduğunu gösterdi.

Açıktır ki, yukarıda sözü edilen sorunlar, Sovyet deneyiminin tüm somut zenginliğini içermiyor. Bu deneyim olağanüstü çok yönlüdür ve tarihsel gelişmenin değişik süreçlerini kapsar.

SBKP, diğer halklara, Sovyet deneyimini, ülkelerinin somut tarihsel durumlarını, yeri ve zamanı hesaba katmadan körü körüne kopya etmelerini önermekten çok uzaktır. Elbette her halk, her ülke haklı olarak bizim bu deneyimimizden kendileri için zorunlu ve yararlı olanı almada özgürdür.

Sovyet ülkesinin Büyük Oktobr'dan bu yana geçtiği yol, gelişmiş sosyalist toplumu kurma gibi, onun tarihsel kazanımları, tüm bunlar halkların dostluğunu güçlendirmede, onun yaratıcı gücünü komünizm kuruculuğunun çıkarları için kullanmada, güvenilir bir temeldir. SSCB, bu alanda da tüm insanlığın önünde yeni çevrenler açıyor.

Istedigimiz gelecek

Ezekias Papaioannou

*Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)
Genel Sekreteri*

Partimiz 60 yıldır Kıbrıs işçi sınıfının ve öteki emekçilerin çıkarlarının aktif savunucusudur. Bu savaşımı boyunca partimiz birçok kez öylesine durumlarla karşı karşıya geldi ki, güncel görevlerinin yerine getirilmesi, bunların devrimci sürecin genel perspektifi ile bağlarının doğru kavranmasına bağlıydı. Bugünkü durum da böyledir.

İlkönce, bu durumun özgül nitelikleri üzerine birkaç söz söyleyelim.

Yunanistan'daki faşist cuntanın, kapıları, yabancı salgıncılara açmasını neden olan devirmesinin üzerinden yaklaşık sekiz yıl geçti. Sekiz yıldır Kıbrıs topraklarının yüzde 36,4'ü Türk birliklerinin işgali altındadır. EOKA-2'nin yıkıcı eylemleriyle başlayan ve hayin faşist darbeye ve Türk işgaline yol açan emperyalist komplo, Kıbrıs'ın bölünmesini sürekli kılmak ve ülkeyi NATO'nun Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'daki en büyük askersel üssüne dönüştürmek için planlanmıştı. Emperyalizm, hem Yunan hem de Türk taraflarının yanlışlarını ve şovenizmi sömürerek bugün Kıbrıs'ta varolan trajik durumu yarattı ve sinsi bölme plantarını hızlandırdı.

Parti, bağımsız, egemen, federal, bloklar dışı ve de-militarize bir Kıbrıs'ın oluşturulmasını engelleyen ne varsa, tümünü yok etmek için savaşım veriyor. AKEL'in XV. Kongresi (Mayıs 1982) saldırgan ABD ve NATO çevrelerince kışkırtılan yabancı kuvvetlerin müdahalesinin, şu aşamada, bizim için en önemli olan bir sorunun hızla ve hakça çözümü önünde engeller yarattığına işaret etti. Kongre, Kıbrıs halkının temel haklarının savunulması için somut önlemler hazırlamaya özel bir dikkat ayırdı ve öne konan hedeflere varmak için partinin çabalarını nereye yönelteceğini saptadı.

Ne ki biz, Kıbrıs'taki öteki demokratik, yurtsever güçlerden ayrı bir savaşım vermek istemiyoruz. Bu bağlamda önemli bir adım 20 Nisan 1982'de atıldı. AKEL ile DİKO (Demokratik Parti) arasındaki demokratik işbirliğini içeren bir açıklama yapıldı. DİKO, ulusal burjuvazinin Kıbrıs'ın, herhangi bir emperyalist varlıktan ve yabancı istiladan arı, demokratik, bloklar dışı, gerçekten bağımsız bir devlet olmasını isteyen kesiminin partisidir. Kıbrıs sorununa böylesi bir çözüm getirilmesini AKEL de istiyor, çünkü bu gerek işçi sınıfının, gerekse tüm emekçilerin istemlerini dile getiriyor. Bu, AKEL ile DİKO arasındaki demokratik işbirliği için önemli bir temel oluşturuyor.

AKEL-DİKO demokratik işbirliği, karşılıklı olarak üzerinde anlaşılan bir asgari programa ve bunun gerçekleştirilmesi için önlemlere dayanıyor. Amaç, Kıbrıs sorununun BM kararları ve yüksek düzeydeki anlaşmalar temelinde barışçı yollarla çözümü için ve bloklar dışı politikanın sürdürülmesi ve geliştirilmesi için savaşım vermektir. İnsanlara, ihanet anlamına gelen devirmeden sorumlu olanların arka plandaki faaliyetleri üzerine bilgi vermek için Kıbrıs Dosya'sının (!) açılması yönünde baskı yapacağız. Bu, mahkemelere, Kıbrıs'lılara karşı işlenen suçlar nedeniyle cezalandırılması gerekenlere gerekli cezaların verilmesi için yardımcı olacaktır.

Ulusal gelirin nüfusun ekonomik bakımdan zayıf olan kesimi yararına daha hakça dağılımını teşvik eden yeni bir sosyal-ekonomik politikanın kabul edilmesini ve gerçekleştirilmesini istiyoruz. İstemlerimiz arasında, parasız eğitim, sosyal güvenliğin özlü bir biçimde iyileştirilmesi, kamu sağlığı konusunda ulusal bir sistemin kurulması, bir üniversite kurulması, emekçi halkın yaşam ve kültür düzeylerinin yükseltilmesi ve göçmenlerin maddesel sorunlarının çözülmesi vardır.

Tüm bunların gerçekleştirilebilmesi için, hükümet aygıtındaki ve güvenlik kuvvetlerindeki devirmeye aktif katılan, yozlaşma ve sabotajlara bulaşan kim varsa, onun temizlenmesinin bir gereksinim olduğuna inanıyoruz. Anlaşma, her iki parti için de kabul edilebilecek, halkın güvenine dayanan ve asgari programın gerçekleştirilmesinin sorumluluğunu taşıyabilecek etkin bir hükümetin kurulmasını öngörüyor.

Partimiz, yeni hükümette temsil edilmiyor. Hükümetteki bakanları bizzat seçen ve her seçilen bakanın programın kendi bakanlığıyla ilgili bölümünün uygulanmasından sorumlu olduğu anlamına gelen asgari programın hükümetin politikası olacağını bizzat vurgulayan Cumhuriyetin devlet başkanı ve Demokratik Parti'nin başkanı olan Spiros Kipriyanu'dur.

AKEL ile DİKO arasındaki asgari programa dayalı demokratik işbirliği, her iki partinin bağımsızlığını ve ideolojik yönelişlerini saklı tutuyor. Her iki partinin her biri, farklı bir ideolojik akıma aittir, fakat bu, onları, Kıbrıs halkının yaşamsal ulusal çıkarları temelinde işbirliği yapmaktan alıkoymuyor. Burada, ideolojik ilkeler açısından bir uzlaşma da söz konusu değildir.

AKEL ve DİKO'nun üzerinde anlaşmışları ve öteki demokratik partilere de açık olan işbirliğinin biçimi, savaşımımızın bugünkü anti-işgal, anti-empyalist kurtuluş savaşımı biçimindeki aşamasıyla yakından bağlıdır. Biz, DİKO ile bir işbirliği programına, sosyal-ekonomik sistemde

(!) Kıbrıs'ta 1974 Temmuzundaki devirmeye ilgili olayları içeren arşivler kastediliyor. (Not Red.)

bir değişlik için değil, gerçekten bağımsız, federal, bloklar dışı ve de-militarize bir Kıbrıs yolundaki amaçlarımızı hızlandırmak için girdik. AKEL'in XV. Kongresi'nin vurguladığı gibi, bu aşamada tüm yurtsever güçlerin mümkün olan en geniş işbirliği, tümü için zorunludur.

AKEL ile DIKO arasındaki demokratik işbirliği açıklaması, asgari program ve bunun maddeleşmesi için gerekli koşul-Spiros Kipriyanu'nun gelecek başkanlık seçimlerinde ortak aday olarak ve yeni hükümeti kuracak kişi olarak görevlendirilmesi-Kıbrıs halkının çoğunluğu tarafından büyük bir coőkuyla ve destekle karşılandı. Kıbrıs halkı, doğru olarak, açıklanan demokratik işbirliğini, politik istikrar aracı ve Kıbrıs'ın demokratik evrimi için bir güvence olarak gördü. Birçok kişi her iki partinin uyumlu eyleminin, erki ele geçirmek ve Kıbrıs'ı emperyalizmin bir valiliğine ve yerli-yabancı sömürücü sermaye için bir cennete dönüştürmek isteyen Demokratik Birlik Partisi (2) etrafında kümelenen aşırı sağcı, darbeci gericiliğe karşı bir engel olabileceğine inanıyor.

Ne yazık ki, AKEL-DIKO demokratik işbirliği, kendilerini sosyalist liderler biçiminde tanıtan EDEK (3) ve ötekiler tarafından selamlanmadı. Bu çevreler, el altından yeni hükümeti «AKEL'in ve Moskova'nın bir organı» olmakla karalarken, kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda, DIKO ile asgari bir programı onaylayarak AKEL'in «burjuvazinin peőine takıldığı» yalanını yayıyorlar.

EDEK yönetimi, hatta «Birlik» yönetimiyle birlikte, Kıbrıs'ta sosyalizmi kurmak için acele ediyor. Kıbrıs halkının savaşının bugünkü aşamasının özüllüklerini toptan reddediyor.

Ülkemizin geleceği, bizim onu nasıl görmek istediğimiz söz konusu olduğunda biz açık olarak Şunu belirtiyoruz: Amacımız sosyalizmdir. Komünistlerin işçilerle, tüm Kıbrıs emekçileriyle birlikte kurmak istedikleri sosyalist toplumdur. Ama bu, günümüz koşullarında derhal mümkün olabilecek midir? Sorun budur. Ve bu, özüml bir «Kıbrıs» sorunu değildir. Uluslararası işçi sınıfı hareketinde, kimi ülkelerin devrimci güçlerinin yeni bir toplum için savaşında güncel iç ve dış durumu yadsıdıklarına birçok örnek vardır. Kural olarak böylesi çabalar, devrimci hareketlere ciddi zararlar verir.

Genel olarak söylemek gerekirse, bu, toplumsal ideal ile sosyal gerçeklik arasındaki ilişki sorundur. Bunu açık ve kesin ifadelerle yanıtlamak için, yığınlara, güncel hedefler için savaşım ile gelecek için savaşım arasındaki bağı göstermek, böylelikle onları, yaşamın ilerici

(2) 1976'da kurulan, başkana karşı milliyetçi gerici güçlerden oluşan ve EOKA'nın terörist anti-hükümet öğelerini de içeren sağcı parti. (Not Red.)

(3) 1969'da kurulan merkez sol, sosyal demokrat türü bir parti. (Not Red.)

yönde dönüştürülmesi sürecine bilinçli katılanlar durumuna getirmek gerekir.

Bu, sosyalizme giden yollardan çok daha önemlidir. Sosyal amacımız ve bunun sosyal gerçeklikle ilişkisi, komünist hareket de içerisinde, sosyal politik tartışmalarda merkezi sorundur. Bu konudaki görüşlerimizi ortaya koymakla yükümlü olduğumuzu düşünüyoruz.

Gelecekte söz ederken, partimiz, gelişmenin gerçek içeriğinden yola çıkıyor, yoksa gelecekle ilişkili herhangi bir keyfi ve spekülasyon kavramından değil. Bir amaç koyarken biz, soyut, zamanın çok dışında kalan bir mükemmeliyetçiliğe kapılmıyoruz. İdealist yaklaşım, gerçeğin bilimsel olarak saptanmasına ters düşer ve sosyal gelişmenin yasalarının kavranmasını engeller ve böylelikle, en uç noktada, ütopye götürür.

Bizim sosyal amacımız bilimseldir ve toplumdaki sosyal gelişmenin ve sınıf savaşımının analizinin sonucu olan teorik genellemeler biçimini almıştır. Toplumda olgunlaşmış olan gerçek sosyal beklentileri dile getirir ve toplumsal ilerlemenin nesnel yasallıklarıyla uyumludur. Marks'ın belirttiği gibi, bu tarihsel ilerleme, sosyal formasyonların birbirini izlemesi, özelde kapitalizmden sosyalizme geçiş, raslantılar sonucu değil, herşeyden önce, «kesin zorunluluk»⁽⁴⁾ olan eğilimler tarafından belirlenir. Bu yasallıkları ve bunların somut ifade biçimlerini ülkelerimizde araştırmak, sezmek, kavramak ve anlamak, gelecekle ilgili görüşlerimizi netleştirmek demektir.

Marksist toplumsal ideali tüm öteki öncellerinden temelden ve kesinlikle ayıran şey, bunun toplumsal gelişmenin gerçeklikleriyle sıkı bağıdır. Lenin, haklı olarak şöyle yazmıştır: «Marks'ta 'yeni' bir toplumu yoktan var etme ya da icad etme anlamında bir düşüncülüğün hiçbir izi yoktur. Hayır, o yeni toplumun eskisinden doğuşunu doğal-tarihsel bir süreç olarak incelemiştir.»⁽⁵⁾ Demek ki görev, yeninin eski içindeki önkoşullarını saptamak ve gerçek süreçleri inceleyerek, radikal değişikliklere giden olası yolları bulup ortaya çıkarmaktır. Böylesi bir yaklaşımda, ideal, zorunlu geleceğin, varolan toplumdaki çelişkilerin sonucu olarak gelişen bir görüntüsü hizmeti görür.

Elbette bu görüntü, kendiliğinden, toplumun derece derece evriminin sonucu olarak değil, hem teorik hem de pratik devrimci çalışma sonucu, partinin ve yığınların eylemleri sonucu cisimleşir. Aynı zamanda ideal herhangi birinin dilediği gibi hazırlayacağı ya da gerçekleştireceği bir matbaa baskısı ya da sosyal izdüşümü değildir. Rusya'da sosyalist devrimden birkaç yıl önce Lenin, oportünistlerle ülkenin gelişme yolu

(4) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 23, s. 6.

(5) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 33, s. 48.

üzerine bir tartışmada, onların sosyal olguları değerlendirmelerine ve sosyal değişim perspektifine öznel yaklaşımlarının temelsizliğini göstermiştir. «Yeni bir Rusya, *şu yollardan* ve diyelim ki, gerçek, adalet eşitlenmiş emek vb. açısından kurulmak *zorundadır* dersek, bu öznelci bir yaklaşım olur ve bu beni düşler alemine götürür. Pratikte, yeni bir Rusya'nın kurulmasını belirleyecek olan, benim en iyi dileklerim değil, sınıf savaşımıdır. Benim, yeni bir Rusya'nın kurulmasına ilişkin olan dileklerim ancak gerçekten varolan ve yaşam koşulları onu belirli bir yönde *davranmaya zorlayan bir sınıfın çıkarlarını dile getiriyorsa*, yalnızca o zaman bir düş olmaktan çıkar». (6) Bu tutumdan yola çıkan Lenin, kendilerinin gerçeği şu ya da bu biçimde haklı gösteremediklerini, tam tersine dönüşüm için gerekli kaynakların ve güçlerin (ki bunlar her zaman ilk bakışta görülemez) bizzat bu gerçeklikte bulunduğunu belirtmektedir.

SBKP'nin ve öteki utkan sosyalizmin bir olgu olduğu ülkelerin kardeş partilerinin deneyimi, kanımızca, emekçi halkın toplumsal dönüşümler için savaşımını yönetme misyonunu yüklenen komünistlerin, sosyalizme varma programlarını uygularken seçecekleri yollar açısından çok özgür olmadıklarını kanıtlıyor. Bilimsel sosyalizmin kurucuları, işçi sınıfının, «kendi kurtuluşunu ve onunla birlikte kendi ekonomik öğelerince kaçınılmaz olarak bir üst düzeye geçme eğilimlerini taşıyan şimdiki toplumu yükseltmek için, uzun savaşımından, olanakları ve insanları toptan değiştirecek olan bir dizi toplumsal süreçlerden geçmek *zorundadır*» (7) öngörüsünde bulunmuşlardır. Hepimiz, bu süreçlerin pürüzsüz, tehlikesiz gelişmesini, toplumun yeniden kuruluşunun acısız olmasını, en önemlisi de, *düşünü kurduğumuz ideal toplumun hemen oluşmasını*, bilimsel kavramlarımıza uygun düşen ideal insan ilişkilerinin hemen gerçekleşmesini isteriz. Ama ne yazık ki bu hiçbir zaman olmaz. Belli toplumsal ilişkilerin toplamı olarak biçimlenen insanın bir gecede değişmesini, komünist geleceğin insanına uygun düşmesini beklemek de safliktir.

Elbette tarih, elimizdeki seçme özgürlüğünü yadsımıyor. Marksizmin kurucularının vurguladığı gibi tarih, insanı, kendi amaçları doğrultusunda kullanan özgül bir kişi de değildir. Tarih, amaçlarını gerçekleştirmek isteyen insanların faaliyetleridir. (8) Ama seçeneklerimiz sınırlıdır. Eğer, «kesin zorunluluk» la işleyen nesnel toplumsal eğilimleri dikkate almazsak savaşımın güncel koşullarına uymazsak, materyalist olmaktan çıkarız. Bu nedenle biz, tüm yapay sosyalizm «model»lerinin de, gerçeği dikkate almaksızın buna varmaya ilişkin yolların da kısır olduğuna inanıyoruz.

(6) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 22, s. 101.

(7) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 377.

(8) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 2, s. 102.

Fakat bu, bir başka soruyu getiriyor: Üzerinde bilimsel bakış açısının ve bunun sonucu olarak da gerçekçi idealin olduğu bu toprak, toplumsal gerçeklik nedir? (Okurların, bu paradoks kelime terkihi nedeniyle beni bağışlayacaklarını umuyorum.)

Marksist-Leninist partiler, somut durumun somut analizini yapmalarıyla, özgül bir durumda neyin hangi araçlarla üstesinden gelebileceklerini kesinlikle bilmek istekleriyle tanımlanırlar. Bu yaklaşım onların var olan toplumdaki çelişkileri saptamalarını ve bu çelişkilerle başa çıkmak için hangi yolu seçmeleri gerektiğini kararlaştırmalarını sağlar. Bu, onların, toplumsal ilerlemenin nesnel gereklerine uygun düşen iyi temellendirilmiş görevleri ve yığınların yaşamsal çıkarlarını saptamalarını sağlar. Böylelikle sosyalizme doğru ilerleme, yolun üzerindeki somut engellerin devrimci yoldan kaldırılarak, halk için daha iyi bir geleceğe doğru gidiştir.

Kıbrıs'ı ele alın. İç işlerimize yabancı karışma, en başta NATO'nun karışması, sürüyor. Komünistler, ulusalegemenliğimiz ve bağımsızlığımıza saldırılara son verilmesini sağlamayı amaç olarak görüyorlar. Çünkü, Kıbrıs toprakları üzerindeki Türk işgali sürdükçe, İngiliz askersel üsleri kaldıkça, toplumsal ilerleme bloke edilmiş demektir. Ve Rum ve Türk toplumları birleşmedikçe, bunlar arasındaki karşılıklı ilişkilere değgin temel sorunlar çözülmedikçe, ilerlemeyi gerçekleştirmek kesinlikle olanaksızdır.

Bu nedenle savaşımımız işgale karşı, anti-emperyalist bir kurtuluş savaşımı olmaya devam ediyor. Bu savaşım, Türk işgal kuvvetlerinin ve tüm öteki yabancı birliklerin Kıbrıs topraklarından çıkması, göçmenlerin güvenlik içinde evlerine geri dönmeleri ve mülklerinin kendilerine geri verilmesi, söz konusu BM kararlarında belirtildiği gibi, kayıp kişilerin akıbetlerinin açığa çıkarılması, işgal altında yaşayanların tümünün özgürlüğü, «egemen İngiliz üsleri»nin ve Amerikan dinleme istasyonlarının sökülüp atılması ve Kıbrıs'ın de-militarizasyonu içindir. Bu, Rumların ve Türklerin, Ermenilerin, Marunilerin ya da Latinlerin uyum içinde yaşadıkları bir Kıbrıs için, tüm Kıbrıslılara mutlu bir yaşam kurmak için savaşımıdır. Ve bu, halkların dünya çapındaki uluslararası yumuşama, barış, demokrasi, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme savaşımının ayrılmaz bir parçasıdır. Ne ki biz, toplumsal gelişmenin zorunlu nesnel aşamalarını atlayarak henüz çözüme bağlanmak için olgunlaşmamış sorunlarla ilgilenmek eğiliminde değiliz. Bizim için sosyalizme doğru ilerleme, ülkemizdeki emperyalist hegemonyaya son verilmesiyle başlayacaktır.

Sosyalizm için savaşım veren öteki kardeş partiler farklı koşullar altında çalışıyorlar ve bizimkine benzemekten çok uzak olan toplumsal sorunları çözmek durumundadırlar. Bu, çok doğaldır. Ama bu, her ülkedeki sonucun, farklı özellikleri ortak özelliklerle oranla ağır basan sos-

yalist toplumlar olacağı anlamına mı geliyor? Geniş sosyal-politik tartışmalarda vurgunun yeni toplumsal sistemin temel özüne ilişkin ortak özelliklerin karşısında özgül olana vurulduğu, yaşayan sosyalizmi, en üstün avantajı kesinlikle «farklı» olmasından kaynaklandığı söylenen bir başka sosyalizmin anti-tezi olarak görme eğiliminin bulunduğu bir sırada, bu soruyu sormak, soyut değildir.

Marksist literatürde, her ülkenin yeni toplumu kendi bulunduğu düzeyden yola çıkarak kurmaya başlayacağına ilişkin çok şey yazıldı, çizildi. Daha açık bir biçimde ifade edersek, daha gelişkin bir ülkede sosyalizm, başlangıçta, yeni toplumun kuruluşunun hemen ilk aşamalarında daha «zengin»dir. Yeni toplumun söz konusu halkın tüm önceki kazanımlarını içereceği ve toparlayacağı ve bu halkın en iyi geleneklerini ilerleteceği hakkında da çok şey yazılmıştır. Bunu kanıtlamaya gerek yoktur, çünkü yalnızca çok az sayıdakiler bundan ciddi bir biçimde kuşku duyabilirler. Ama gerçek ile ideal arasındaki karşılıklı ilişkiyi sözkonusu ettiğimiz için şunları vurgulamak istiyorum.

Marksizmin kurucuları tarafından çizilen sosyalist (komünist) ideal genel hatlarıyla, çağın kapitalist toplumundaki, 19. yüzyılın ileri toplumundaki çelişkileri ve gelişme eğilimlerini yansıtmaktadır. Sosyalist idealin içeriğini belirleyen bugünkü sosyal gerçeklik, çok daha karmaşık bir yapıya sahiptir.

Bu, elbette günümüz kapitalizmini, devrimci yoldan çözümünü yeni toplumsal sistemin oluşması için temel olan çelişkilerle örülü bir sistemi içeriyor. Kapitalist toplumda eylem gösteren devrimci güçler, koşulları dikkate alarak, teorik ve pratik dönüştürücü eylemleriyle geleceğin sosyalist ve komünist toplumuna ilişkin kavramı derinleştiriyorlar. Ama günümüzün toplumsal gerçekliği, aynı zamanda yaşayan, reel sosyalizmi de kapsıyor. Dahası, çağımızda toplumsal ilerlemede belirleyici güç, toplumsal ilerlemenin temeli ve motoru, sosyalist ülkelerdir. Uluslararası komünist hareket şimdi bir düş olmaktan çıkıp tarihsel gerçekliğin karmaşıklığı haline gelmiş bir şeyi gerçekleştirme aşamasına gelmiştir. Geniş bir yaklaşım olmaksızın, sosyalist ideali daha da geliştirecek, derinlemesine gerçekleştirecek ve kesinleştirecek bu yaklaşım olmaksızın, yani reel sosyalizmin tarihsel deneyimini ve kazanımlarını, Marksizmin kurucularının toplumsal ideallerinin ilk kez gözle görülür bir biçim aldığı ülkelerin, insanların bir düşün gerçekleşmesinin verdiği ilk sevinçleri, ilk başarısızlık ve yanlışları yaşadıkları, bu yanlışların, sonunların ve zorlukların aşılmasında deneyim kazandıkları ülkelerin kazanımlarını incelemeyen ilerlemek, olanaksızdır. Gerçeklik, şimdiye kadar tarihin bize idealimize ulaşma olanaklarını denememiz ve idealimizin maddeleşmesindeki pratikten sonuçlar çıkarmamız için yalnızca bu tek olanağı tanımış olmasıdır.

Kıbrıs'ta ve bazı öteki ülkelerdeki kimi politik güçler, sosyalist ülkümüz ile reel sosyalizmi birbirinin karşısına koymaya kalkışıyorlar. Bizim hasımlarımız, gerçekte, bizim elimizin altındaki deneyimin tümünü ve Marksist-Leninist teorinin bundan çıkardığı sonuçları yadsımamızı ve en baştan, başlangıç çizgisinden başlamamızı istiyorlar. Böyle bir yaklaşımı kabul etsek bile, sonuç ne olacaktır? İki şeyden biri olacaktır. Baştan başladığımızda teorik ve pratik faaliyetimizi hâlâ toplumsal gelişmenin nesnel eğilimlerine dayandırır ve bilimsel bir yaklaşım tarafından yönlendirilirse, kaçınılmaz olarak, yadsıdığımız noktaya, kaçınılmaz olarak Marksist-Leninist teorinin öngördüğü ve birçok sosyalist devrim tarafından doğrulanan yasalar tarafından belirlenen süreçleri ve ilkeleri tanımak sonucuna varırız. Ama, eğer, bu nesnel eğilimleri ve reel sosyalizmin deneyimini yadsımaya karar vermişsek, ve savaşımımızı, tasavvur ettiğimiz keyfi bir idealize gelecek toplumu konumlarından sürdürürsek, ütopye varırız. Bilimsel sosyalizm yolundan ayrılmış oluruz.

Biz komünistler için yığınların desteğini, sınıf düşmanlarımızın çıkarlarına uygun düşen ideolojik bir platform temelinde kazanmaya çalışmak, intihar demektir. Toplumsal ülkümüz ile reel sosyalizmin birbirine uygun düşmemesi, nesnel olarak dünya kapitalizmiyle çatışan bu gücü gözden düşürmeye götürür. Hepsinin de ötesinde, düşmanlarımız, reel sosyalizmin konumlarını, onun mükemmel olmayan yanlarını eleştirerek güçsüzleştirebilecekleri yolunda düş kurmuyorlar. Onları, başka bir kumardır. Onlar, emperyalizme karşı savaşan doğal bağlaşıkları bölmeye ve ayırmaya, yani sosyalizmi kurmuş olan halklarla sosyalizme varmak isteyen halklar arasına kama sokmaya çalışıyorlar. Şu anda tüm kapitalist ülkelerde, geleceğe ilişkin güvensizliği artıran varolan sisteme karşı yığınsal bir hoşnutsuzluk geliyor. Burjuvazinin, sosyalizme yönelik eliştirisi, ikircimli olan, yani bugünkü sistemden ayrılmayı isteyen ama çeşitli nedenlerden dolayı bunu açıkça ortaya koymayan yığınlara yöneliktir. Bunlar, aynı zamanda biz komünistlerin çağrılarımızla seslendiğimiz kişilerdir.

Partimizin reel sosyalizme (ve bize) karşı, onu, idealden farkları nedeniyle eleştirerek savaşan sınıf düşmanınının ekmeğine yağ sürmek yolunda en küçük bir isteği yoktur. Elbet bu tutumun, konumumuzu yığınlara açıklarken, sosyalizmi her bakımdan mükemmel bir toplum, işçi sınıfı ve onun devrimci öncüsünün politik erki kazanır kazanmaz, hemen oluşacak bir toplum olarak görenler arasında zararlı düş kırıklıklarının oluşmasını engellemek istediğimiz gerçeğiyle uzaktan yakından ilişkisi yoktur. Yalnızca ülkü ile gerçekler arasındaki ilişkiye değgin bilimsel bir yaklaşım, komünistleri, yanlışlardan korur. Tüm geçmiş devrimci deneyimi kendi yararlarına kullanma, ve israf etmeme olanaklarını sağlar.

Savaşım koşullarındaki ve kendi deneyimlerindeki farklar nedeniyle kapitalist ve sosyalist ülkeler komünistleri arasında bir ve aynı konuya ilişkin bazı görüş farklarının olması doğaldır. Kendi ülkelerindeki sosyalist geleceği düşlemekte olan kapitalist düzenin muhalifleri, kendi ideallerinin özellikleri açısından reel sosyalizme bakarlarsa, bir yere varamazlar. Bu onları, özgül bir aşırılığa götürür. En baştaki çevren, baş hedefle içiçe geçer ve böylece onlar, reel sosyalizm ile komünizme doğru ilerlemek için ne yapılması gerektiği arasındaki mesafeyi yitirirler.

İnsan gerçekliğe ve kendi ülkeleri hakkında ve komünist hareketin ortak ülkeleri hakkında doğru bir görüşe. Sovyeter Birliği'ndeki, Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki, Çekoslovakya'daki ve öteki sosyalist ülkelerdeki dostları ve omuzdaş komünistleri ziyaret ederken varıyor. Sosyalist kuruculuğun güncel süreçleriyle tanışırken, insan toplumsal sorunların değişik biçimlerini, yol ve araçlarını açıkça görüyor. Toplumun eski koşullarından yeni koşullarına doğru ilerlemek için, komünizm yolunda ilerleyebilmek için daha ne kadar çok şeyin yapılması gerektiğine ilişkin kesin bir fikir kazanıyor. Ziyaret ettiğim hiçbir sosyalist ülkede komünistlerin yapılanları idealin tümüyle maddeleşmesi olduğunu söylediklerine ve bize mutlak bir standart verdiklerine tanık olmadım.

Onların katedilen mesafeye ilişkin görüşleri ve değerlendirmeleri gösteriyor ki, onların görsü başarılanlar nedeniyle kabarıyor. Bu doğaldır, çünkü bu yol hiç de kolay değildir. Ama biz bu ülkelerdeki yoldaşlarımızın hiç bir zaman kazanımlarıyla tatmin olmadıklarını, onların idealinin, bunun yaşamda gerçekleşmesi yolunda mesafeler alındıkça, sürekli geliştiğini, daha da mükemmelleştiğini, içerik bakımından zenginleştiğini ve daha da belirginleştiğini gördük.

Bizim partimiz için reel sosyalizm, sosyalist ülkeler komünistlerinin ve emekçi halkının Marksist-Leninist ülküyü pratığe dönüştürmede elde ettikleridir. Bu nedenle biz, sosyalist gerçeği, toplumsal ülkümüz için maddesel bir temel olarak görüyoruz. Bizi bu düşünceye götüren nedir?

Yalnızca daha önemli noktaları sıralamama izin verin:

– İşçi sınıfının politik erkinin kurulması yığınlara toplumsal sorunları düzenleme, kendi yazgılarını değiştirmenin gerçek araçlarını sağlamıştır;

– üretim araçlarındaki özel mülkiyetin yok edilmesi ve bunun toplumsal mülkiyete dönüştürülmesi, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesini ve toplumsal eşitsizliklerin ekonomik temellerinin yok edilmesini mümkün kılmıştır;

– ekonomiyi düzenlemede yeni ilkeler getirilmiştir, bunlara göre üretimin baş hedefi kâr elde etmek değil, başlıca toplumsal sorunların çözülmesi için önkoşulların güvence altına alınması ve halkın yaşam ve kültür düzeyinin sürekli yükseltilmesidir;

– yığınların eğitim ve kültür düzeyleri, toplumun düzenlenmesine katılma haklarını kullanmalarına yardımcı olacak bir biçimde ve takdir edilir ölçüde yükselmiştir;

– ulusal sorun, sosyalist uluslar ve ulusal azınlıklar arasındaki kardeşçe ilişkiler ve kardeşçe bağlaşıklık ilkesi temelinde çözülmüştür;

– başlıca gelişme eğilimi, yurttaşların gerçek hak ve özgürlüklerini genişletmek ve komünist toplumsal özyönetim yolunda ilerleyen bir devlet kurulumuştur.

Sonuçta sosyalizm, tüm emekçi halka sosyal güvenlik getirmiştir, herkese çalışma ve kültürel faaliyet kapasitesini geliştirme olanakları sağlamıştır, ulusal ve cinsel eşitsizlikleri silmiştir, yığınları ülkelerinin ve kendi yaşamlarının efendisi durumuna getirmiştir ve komünizm doğrultusunda daha yeni yeni toplumsal dönüşümler için taze bir çevren çizmiştir. İnsancıl ideallerin ve komünizmin ilkelerinin ana hatları, toplumsal gelişmenin bu aşamasında da gözükmeye başlamıştır. Yalnızca bu aşamada – ve hiçbir şekilde kapitalizmde değil toplumun başlıca görevlerinden birisi, toplumsal ilişkileri bir bütün olarak mükemmelleştirmektedir.

Sosyal devrimin anlamını yalnızca politik erkin kazanılmasında değil, herşeyden önce, ezilen emekçinin yeniden doğuşunda, «sırtını doğrultmasında» ve «yeni bir hayata gözlerini açmasında»⁽¹⁰⁾ görüyoruz. Reel sosyalizm vardır, gelişiyor ve gittikçe güçleniyor, Çünkü komünistler bunu gerçekleştirmeyi başarmışlardır.

AKEL tek geçek devrimci öğretiyeye, dünyayı yalnızca açıklamakla kalmayan aynı zamanda onu işçi sınıfının ve öteki emekçilerin çıkarları doğrultusunda dönüştürebilmek için doğru yolu gösteren Marksizm-Leninizme sarsılmaz bağlılığını vurgulamak ister. Yeni bir toplum için savaşımında strateji ve taktiklerimizi oluştururken ulusal özgüllüklerimizi abartmaya ve bilim tarafından ortaya konan dünya devrimci sürecinin gelişmesindeki yasallıkların etkisini küçük görmeye hiç eğilimli değiliz.

Kaba hatlarıyla, Kıbrıs'ın gelecekteki gelişmesini nasıl görüyoruz? Herşeyden önce Kıbrıs'ı kurtarmalı ve toplumun sosyalist dönüşümü aşaması yolunda ilerlemeden önce, onu gerçekten bağımsız bir devlete dönüştürmeliyiz. AKEL ülkemizi Kıbrıs nüfusunun mümkün olan en geniş kesimleriyle birlikte, Rum ve Türk Kıbrıslılarla birlikte, yurtsever ulusal burjuvazi ve emekçilerle birlikte kurtarmak istiyor. Bu nedenle AKEL'in XV. Kongresi, partimiz ile DİKO arasındaki işbirliğini, asgari programı ve bunun gerçekleşmesi için önlemleri oybirliğiyle onayladı. Kıbrıs halkının başlıca ulusal çıkarları için savaş süresince, daha iyi bir yaşam

(10) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 1202.

ve sosyalizme giden toplumsal ilerleme yolunda gerekli politik, ekonomik ve ideolojik koşulların oluşacağına eminiz. Kendi pratik çalışmamızda kardeş komünist partilerin, özellikle de sosyalist toplumu kurup komünizm yolunda, ortak ülkülerimiz yolunda ilerleyenlerin elimizdeki tüm deneyiminden yararlanmamız, doğaldır.

Devrimci sosyal-politik değişimlerin gerçekleştiği çalkantılı, ama son derece önemli bir dönemde yaşıyoruz. Eski, çürümüş ve tarihe uygun düşmeyen ne varsa, yerini yeni, sağlıklı ve yaşam gücü olan alıyor. Rusya'da Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 1917'deki etkusuyla, dünyayı sarsan ve insanlık yaşamında yepyeni bir çağ açan devrimin etkusuyla başlayan bu değişimler dünyanın birçok öteki ülkelerinde de yaygınlaşıyor. Bugün üç devrimci akımın reel sosyalizm, kapitalist ülkelerdeki devrimci işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi karşısına emperyalizm ve gercilik ortak düşman olarak çıkıyor. Bu üç devrimci güç, ortaklaşa insanlığın bugün dağarcığında bulunan iyi, umut dolu ve diri ne varsa, onu cisimlendiriyorlar. Onlar dünyanın bugünü ile yarınını temsil ediyor ve dile getiriyor.

AKEL bu ilerici hareketin kopmaz bir parçasıdır. Uzun yılların savaşıyla pişen bir işçi sınıfı partisi olarak AKEL, XV. Kongre'nin koyduğu görevleri yerine getirmek için ısrarla çalışacaktır. AKEL, çok çalışmaktan korkmuyor, çünkü kurulduğu günden bu yana o, halkın çıkarı için savaşımın çaba ve özveri istediğini biliyor. AKEL, Kıbrıs'taki yalnızca önemli ve ivedi görevleri yerine getirebilecek değil, aynı zamanda, doğası gereği, Kıbrıs halkının uzun erimli beklentilerine de yanıt getirebilecek en ardıcıl ve en devrimci partidir.

Anti-Reagan cephesinin programı

James West

ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi

On milyonun üstünde işsiz. Milyonlarca yarı işsiz yada hiç çalışmamış ve iş borsasına kaydolunmamış 25 yaşlarında genç insanlar. Siyah derililer arasında yığınsal işsizlik. Çalışan, ama her gün sokağa atılma korkusuyla yaşayan insanlar. Aç ve evsiz barksız insanlar. Çorba için uzun kuyruklar. Irkçılık. Ve örgütlü işçi hareketi savunma konularında ...

30'lu yıllardan sonra en yıkıcı ekonomik bunalımı yaşayan, tarihte eşi görülmedik bir silahlanma yarışına girişen ABD'nde bugün durum işte böyle. Bu koşullarda ABD Komünist Partisi Merkez Komitesi, partinin 63 yıllık tarihinde ikinci kez olağanüstü konferans yapma kararı aldı.

Birinci konferans, yine derin bunalım koşullarında, 1933 Temmuzunda yapılmıştı. Bu konferans, işçi sınıfının ve tüm halkın ekonomide durumun iyileşmesi için, o zamanlar dünya üzerine çökmüş bulunan faşizm-tehlikesine karşı yığınsal çıkışlarında partinin öncü rol oynamasına olanak veren bir doğrultu saptamıştı.

Bu doğrultunun yaşama geçilmesiyle sağlanan başarılar, ABD'nde sınıf savaşımı tarihinde önemli evreler şanlı yapraklardır. O zaman partimiz endüstrinin başlıca kollarında çalışan emekçilerin örgütlenmesine, sıralarında milyonlarca kişinin toplandığı Sendikalar Kongresinin oluşturulmasına çok büyük katkıda bulundu. Onun kurduğu işsizler komiteleri ulusal çapta eylem yürüttüler ve Kongreyi işsizlere zarar ödentisi verilmesini öngören bir yasayı ve sosyal güvenlik sistemi yasasını kabul etmek zorunda bıraktılar. Komünistler ırkçılığa, diskriminasyona, dinsel fanatizme ve Yahudi düşmanlığına karşı eylemlere öyle bir itki verdiler ki, buna haklı olarak, çok uluslu işçi sınıfının birleşmesi sürecinde yeni bir aşamanın başlangıcı denebilirdi.

O zamanlar Komünist Partisi'nin yığınlar arasında etkisi artmıştı, parti yığınsal parti olmuştu, ülkenin gelişmesinde kesin dönüşün öne koyduğu tarihsel görevleri çözecek düzeye yükselmişti. Ancak savaştan sonra bir yandan 50'li yıllarda McCarthy dönemindeki baskı ve işkencelerin olumsuz sonuçları, öte yandan Browder ve Gates'in uyguladıkları revizyonist doğrultu partinin üye sayısının hızla düşmesine, etkisinin azal-

masına neden oldu. Kuşaklar arasında bağ koptu. Bunu aşmak, durumu düzeltmek için uzun zaman gerekti. Ancak 60'lı yılların sonunda Gus Hall ve Henry Winston yoldaşların yönetiminde partinin politik sağlığı yeniden sağlandı.

ABD Komünist Partisi Merkez Komitesi ikinci bir olağanüstü konferans yapma kararını 80'li yılların başında oluşan yeni durumu derinlemesine çözümledikten sonra aldı.

Benzetmeli konuşursak bugün durum şöyle: Halkımızın çoğunluğu, silâhlardan oluşan ve onun kendi emeğiyle yarattığı her şeyle bağını kesen yüksek dağların arasında verimsiz bir vadide bulunuyor. Tekellerin kâr olarak biriktirdikleri milyarlardan hiç bir şey alamıyor. Ekonomik ve sosyal bakımdan yarına güvenle bakamıyor. 30'lu yıllardaki savaşım sonucu elde edilen kazanımlar şimdi tehlikede. Sosyal kazanımları Reagan baltasıyla buduyor. Ama bugünkü durumda başka bir şeyi görmek de olanaklı. Yığınsal direniş hareketi ülkenin bir ucundan öbür ucuna kadar yayılmış durumda. Sendikalar sınıfsal partnerlik uykusundan uyanıyorlar, onların sıralarında da serin bir savaşım rüzgarı esiyor.

ABD'nin iç durumu, onun uluslararası durumunu da etkiliyor. ABD gelişmesinin doruğuna erişmiş, bunu geçmiştir, «altın çağ»ını yaşamıştır.

Kapitalist dünyanın üretiminde ABD'nin payı 1950 yılında yüzde 48,7 iken 70'li yılların sonunda yüzde 37,2'e, dışarıda ise yüzde 18,1'den yüzde 11'e düşmüştür. ABD, 80'li yılların başında kapitalist ülkeler arasında kişi başına düşen ulusal gelir bakımından yedinci yerde, yaşam düzeyi bakımından ise onuncu yerde gelmektedir. Hemen hemen yüzyıl boyunca ABD en çok çelik, otomobil, tezgah üreten ülkelerin başında geliyordu. Şimdi durum değişti, çelik üretiminde üçüncü, otomobil üretiminde ikinci ve tezgah üretiminde üçüncü sırada yer alıyor.

Tüm bunlarda kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası açık bir şekilde kendini gösteriyor. Burada ekonomide ve finans kaynakları kullanmada ağırlığın sivil sektörden askersel sektöre kaydırılması da önemli rol oynadı. Gerçekleri kabul etmiye yanaşmayan, sosyalizmin ve ulusal kurtuluş hareketinin etkileri karşısında sınıfsal korku duyan Reagan hükümeti ABD emperyalizminin yitirdiği konuları askersel endüstriye yeni yatırımlar yaparak tekrar ele geçirmeye çalışıyor.

Cumhuriyetçiler hükümetinin politikasında gelecek yenilginin ilk belirtileri gözleniyor. Ekonomik yaşamı sağlıklı duruma getireceğini vaadeden bu hükümet, aslında ekonomik yapının temellerini daha da aşındırıyor. Tüm bunlar ülkenin uluslararası konumuna da damgasını vuruyor, bunalımları derinleştiriyor.

ABD, köklü değişikliklerin gerektiği yeni ve önemli bir dönüm noktasına yaklaşıyor. Geniş halk yığınları harekete geçti. Komünistlerin olağanüstü konferansını da bu durum gerektirdi.

Nisan ayı sonunda ülkenin tüm bölgelerinden yerel örgütlerin, işletme örgütlerinin binden fazla temsilcisi Wisconsin eyaletinin Milwaukee kentinde toplandı. Konferansı Parti Genel Başkanı H. Winston yoldaş açtı. Wisconsin parti örgütü yöneticisi S. Jones'in selâmlama konuşmasından sonra ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall yoldaş ana raporu okudu.

Gus Hall şöyle dedi: »ABD ekonomisi, yükseliş evreleri bilmiyen bir gerileme ve düşüş aşamasına girdi. Nicel ve nitel göstergeler sürekli azalıyor.« O, ülke ekonomisinin bugünkü durumunu derinlemesine çözümlledi ve şunu belirtti: «Ekonomik sorunlar ileride de anahtar sorunlar olarak kalacak ve tüm savaşım şu veya bu ölçüde bu sorunlar etrafında düğümlenecek.» (1)

Durumun olağanüstülüğü sınıfsal ilişkileri ve sınıf savaşımını derinlemesine etkiliyor. İşçi sınıfını bu savaşımın ön sıralarına çıkarıyor. Bu durum komünistleri daha çok endüstriyel alana yönelmeye, orada yoğunlaşmaya zorluyor. (2)

Konferansta partinin eylemlerini gözden geçirmesi ve endüstri alanında çalışmaların bu eylemlerin ağırlık noktasını oluşturacak biçimde değiştirilmesi gerektiği vurgulandı. Bu eylemlerin eski yaklaşım ve alışılmış biçimlerden vazgeçerek, yeni biçimde örgütlenmesi gerektiği belirtildi. Gus Hall yoldaş şöyle dedi: «Endüstri alanında yoğunlaşma politikası, yeni ekonomik durumun istemlerine uygun olmalı ve işçi sınıfına kendi görevini yerine getirmeye yardım etmelidir.» (3)

Raporda uluslararası durum, Reagan yönetiminin politikası, sınıfsal ve demokratik hareketlerin eylemleri her yönüyle, derinlemesine ele alındı, barış için savaşımın önemi vurgulandı ve bu savaşımda Komünist Partisi'nin yeri belirtildi. Gus Hall şöyle dedi: «Barış hareketi tüm ülke çapında gelişiyor. 12 Haziranda Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun silahsızlanma sorunları üzerine yapacağı ikinci özel oturum nedeniyle

(1) Keynote Report to the Second Extraordinary Conference of the Communist Party, USA. By Gus Hall, General Secretary. Milwaukee Wisconsin, April 23-25, 1982, pp. 11-3,8. (Bundan sonraki dip notlarında yalnız Keynote Report . . . kullanılacak.)

(2) ABD Komünist Partisi'nin uyguladığı geleneksel «endüstriyel alana yönelme, orada yoğunlaşma» politikası, parti çalışmalarını ağır endüstrinin başlıca kollarında, örneğin çelik, otomobil, kömür, elektronik vb. gibi kollarında çalışan işçiler arasında yürütmeye yöneliktir.

(3) Keynote Report . . . p. 11-8.

ABD'nin barışseverler çoğunluğunun büyük bir gösterisine tank olacağız.» (1)

Nükleer silahların yok edilmesi yada dondurulması için kampanyalar, Reagan yönetiminin dış politikasına karşı, özellikle Salvador'a askersel müdahaleye karşı düzenlenen protesto eylemleri, son yıllarda savunma konularından çıkarak saldırıya geçen geniş, örgütlü genel halk hareketine dönüştü. Hatta Reagan bile barış isteyen çoğunluğun sesine kulak vermek zorunda kaldı. Bu yığınsal hareket ileride de savaş ve saldırı politikasının önünde önemli bir engel oluşturacaktır.

Konferansta Cumhuriyetçi Parti yönetiminin Washington'un nükleer silahların dondurulmasından yana olduğu (ancak ABD silahlanma programını büsbütün gerçekleştirdikten sonra) yolundaki açıklamanın halkın ve Kongre'nin karşısında zorunlu bir gerileme olduğu belirtildi. Hükümet bu silahların dondurulmasından ve bu silahlarda indirim yapılması için görüşmelerden söz etmeye başlamak zorunda kaldı.

İşçi sınıfının kükümete günden güne daha güçlü bir şekilde karşı koyduğunu belirten Gus Hall şöyle dedi: «Şimdilik daha savunma konularında bulunan işçi sınıfı sınıf savaşımında saldırıya geçmek için gerekli temeli hazırlayacak olan direnci sürekli artırıyor. Biz şunu da her zaman gözönünde bulundurmalıyız: Güçlü darbeler indirmek savunma savaşı görüşüyle çelişmez.» (2)

Bugünkü koşullarda işçi sınıfının karşı saldırısının eski kazanımları koruma, savunma konularından başlaması yasadır. Nesnel koşullar ve direniş gösterme zorunluluğu, eninde sonunda işçi sınıfını saldırı konularına getirecek. Bu bağlamda kimi sendika merkezlerinin kendi etkilerini artırmak amacıyla çalışmalarını düzenleme ve yeniden örgütlenme yönünde aldıkları önlemler çok önemlidir. Sendika militanlarının politik, hukuksal, örgütsel ve eğitsel alanlarda bu amaç için belirli gruplarının oluşturulması öngörülmüyor. Böylesi bir düzenleme işçi sınıfına savunma konularından saldırı konularına geçmiye yardım edebilir. Yalnız bir işletmede, bir kentte, hatta bir endüstri kolunda saldırıya geçip bunu sürdürmek olanaksızdır. Başarıya ulaşabilmek için kamuoyunun ve tüm sendikaların aktif desteğini sağlamak gerekir.

Bu yenilenme sürecinin çok yönlü niteliği olması önemlidir. Çünkü politik destek olmadan ekonomi alanında saldırıya geçmek düşünülemez. Değişen durumu da hesaba katmak gerekir. Konferansta da belirtildiği

(1) Agy. P. v.-7; 12 Haziran 1982'de New York sokaklarında BMO binasından Merkez Park'a kadar uzanan ABD tarihinin en büyük anti-savaş yürüyüşü yapıldı ve buna 1 milyon üstünde insan katıldı. Bundan başka Los Angeles, San Francisco, Denver ve diğer kentlerde yapılan yürüyüşlere 200 bin kişi katıldı.

(2) Keynote Report . . . p. VI-6.

gibi yeni koşullar sendika militanları gruplarının savaşan işçi sınıfının içinde çalışmalarını, orada bir muhalefet gücü gibi boy göstermemelerini gerektiriyor. Başka bir deyişle sıradan üyeler sendika üst yönetimine karşı çıkan azınlık biçiminde hareket etmemeli, olanaklı olan her yerde çoğunluğun ana bölümünün içinde eylem göstermelidirler. Emekçilerin direnci güçlendikçe, ve onların düşünüşü ve ruh halleri değiştikçe böyle hareket etmek olanaklı ve zorunlu olacaktır. Doğrudan doğruya işletmelerde ve işkollarında direniş örgütlemek de çok önemlidir. Konferansta da belirtildiği gibi bu kısaca şu anlama geliyor: Çalışmaları emekçilerin birleşmesi için temel sağlayacak, onların sınıf bilincini yükseltecek, kendi güçlerine güveni artıracak biçimde sürdürmek gerek.

Çokuluslu işçi sınıfının birliği sorununa değinen Gus Hall şunları söyledi: «Gerileme, çökme aşamasında kapitalizmin iğrenç, acımazlık ve caniyane nitelikleri daha açık bir biçimde ortaya çıkmaya başlıyor. ABD kapitalist sisteminde ırkçılık derin kök saldı, her yere sızdı, bu sistemin tüm alanlarına, yani ekonomisine, devlet organlarına, eğitim sistemine, ideolojisine, politika ve kültürüne geniş olarak yayıldı.»⁽⁶⁾

Şimdiki bunalım koşullarında tekellerin her saldırısı, sendika liderlerinin (sınıfsal işbirliğinden yana olanların) verdiği her ödün, demokratik ve yurttaşlık haklarının, sendikal hakların, insan haklarının her sınırlandırışı, kısıtlandırışı, yığınların yaşam düzeyinin düşmesine yol açan bir önlem ırkçılığın derinleşmesine, kökleşmesine yol açmaktadır. Aylık istatistikler, sürekli artan insan acılarını gösteren karanlık bir tablo oluşturuyor. Mart 1982'de Afrika asıllı Amerikalıların arasında işsizlik yüzde 20'ye çıktı, ülke çapında zenci gençlik arasında işsizlik ortalama yüzde 60 gibi korkunç bir düzeye ulaştı.

Konferansta şu belirtildi: «Reagan ekonomisi»ne karşı koyus, eğer ırkçılığa karşı yönelik özel istemler ve kendine özgü önlemlerle sınıksız bağlı olmazsa utkuya ulaşamaz. ırkçılığa, ırkçı uygulamalara ve ulusal ezgiye karşı somut, ilkesel tutum almayan işçi sınıfı hareketi, bunlara birlik içinde güçlü bir biçimde karşı koyamaz. ırkçılığa karşı, adalet ve eşitlik için eylemleri aktifleştirmeden gerçek, amaca yönelik saldırıya geçmek olanaksızdır.

Direnış hareketi güçlendikçe, sınıfsal çatışmalar keskinleştikçe birlik daha zorunlu oluyor. Milyonlarca, onmilyonlarca insan bunun önemini *haha iyi anlamaya başlıyor. Konferans, ırkçılığa ve ulusal ezgiye karşı savaşımları bu yönde, böyle bir bütünsellik içinde ele alınması gerektiğini vurguladı.*

Gus Hall, devletin ve tekellerin saldırısına karşı direnişin, karşı koyusun deneyimini gözönünde bulundurarak, «Reagan ekonomisi»ne ve

⁽⁶⁾ Keynote Report . . . p. VIII-1.

ABD'nin militarist politikasına karşı Genel Halk Direniş Cephesi kurulması çağrısında bulundu. O, 1982 Kongre seçimleri öncesinde beklenen Reagan aleyhtarı yığınsal eylemler temelinde bir bağımsız, sınıfsal anti-tekel hareketi oluşturma planı önerdi. Bu bağlamda komünistlerin adaylıklarını koymasının rolünü geniş olarak açıklama sorunu üzerinde özel olarak duruldu.

Ana rapor ayrı ayrı konuları ele alan çeşitli komisyonlarda tartışıldı. Örneğin, Reagan ve tekellerin saldırısına karşı savaşımında sendikalar; işsizlerin eylemlerini örgütleme; mahallelerde ve topluluklarda direniş; «Reagan ekonomisi» ve barış savaşımı; anti-Reagan seçim kampanyasının örgütlenmesi; Afrika kökenli Amerikalıların eşitliği için, Reagan ırkçılığına ve ulusal ezgiye karşı ortak eylemlerin hazırlanması; parti kuruculuğu ve gericiğin saldırısını püskürtmede önemli katkısı olan komünist basının çalışması.

Diğer bir grup komisyonlarda da bazı özgül sorunlar ele alındı: Ekonomik soyguna karşı direniş, normal yaşam koşulları sağlanması için savaşımında yaşlı yurttaşların yeri, Genç İşçilerin Kurtarılması Birliği'nin ve Gençlik Cephesi'nin kurulmasına yardım; çiftçilerin ve köylü topluluklarının savaşımı, ekonomik saldırıya karşı koyuş kampanyaları çerçevesinde kadınların kendine özgü sorunları.

Yerel parti örgütleri temsilcilerinin katıldığı tartışmalar işçi sınıfının ve tüm emekçilerinin ırkçılığa karşı ve ekonomik, demokratik savaşımına, barış hareketine komünistlerin geniş olarak katıldıklarını gösterdi. Gus Hall şunu belirtti: «Yerel örgütler ana raporun ve konferansın hazırlanmasına partinin 63 yıllık tarihi boyunca eşi görülmedik bir katkıda bulundular.» Delegeler parti yönetimini, onun yığınlar arasında çalışma doğrultusunu kesin olarak desteklediklerini ortaya koydular. Konferans, yerel parti örgütleriyle ilgili bir tüzük taslağı önerdi, ilçelerde ve işyerlerinde bunların çok önemli rol oynadıklarını belirtti ve aynı zamanda parti içi yapıda bunların yerini açık olarak saptadı. Bu, kuşkusuz, partinin çalışmalarına yeni bir canlılık getirecektir. Şimdi yerel parti örgütlerinin amaçları açık olarak belirlendi. Onlar ne yapacaklarını biliyorlar, bunu nasıl yapmak gerektiğini daha iyi kavlıyorlar. ABD Komünist Partisi'nin gelişmesinde dönüm noktası olan konferansın tarihsel önemi işte burada yatmaktadır.

Delegeler Gus Hall'ın raporunu oybirliğiyle onayladılar, parti ve komünist basının örgütsel yapısını güçlendirme yönünde yeni kampanyanın başlatılması kararını desteklediler. Konferans, yeni Ekonomik Haklar Yasasının ilkelerini saptadı. Bunlar daha sonra yığınsal mitingte kabul edildi. Bu ilkeler arasında, Amerikan Kongresinden ekonomide durumu iyileştirmek için geniş kapsamlı bir program hazırlanması da isteniyor.

Burada hiç çalışmamış, bir maaş bile almamış olanların işsizlik sigortası kapsamına alınması, federal hükümetin 15 milyon insana daha iş bulmak amacıyla kamu kuruculuğu planları hazırlaması, ırkçılığa karşı özel önlemler alınması, gerçek sosyal eşitlik sağlanması yolunda adımlar atılması söz konusudur.

Konferansa binden fazla yerel örgüt temsilcisinin katılması partinin birlik ve sağlıklı yaşamına tanıklık ediyor. Partinin, yerel örgütlerini yöneten ve orta halkada çalışan mükemmel genç kadroları var. Bunlar işçi sınıfını ve ezilen azınlıkları barış, eşitlik ve daha iyi bir gelecek için, demokratik ilerleme için savaşıma seferber edebilen bir yığınsal parti kurma azmiyle dolu.

Yumuşamayı nasıl savunalım?

ULUSLARARASI SEMPOZYUM

70'li yılların son çeyreğinde ve 80'li yılların başında, yumuşamayı baltalamaya, uluslararası gerginliği artırmaya ağırlık veren emperyalizmin en gerici, militarist güçlerinin yeniden aktifleşmesine tanık olduk. 20. yüzyılın ikinci yarısında dünyamızın üzerine çöken global nükleer çatışma tehlikesi yalnız ortadan kaldırılmamakla kalmadı, bunun patlaması olasılığı daha da arttı.

Savaşın eşğine sürüklenme tehlikesi durdurulabilir mi? Bugünkü karmaşık durumda, tarihin çözümleyici yol ayrımında yumuşamanın şansları nelerdir? Çatışma yanlıları geri adım atmaya nasıl zorlanmalıdır? Bütün bu sorunlar, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi redaksiyonunun Dünya Barış Konseyi ile ortaklaşa düzenlediği uluslararası sempozyumda tartışıldı. Onun çalışmalarına şunlar katıldı:

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinden: Girgin Girginov – Bulgaristan Komünist Partisi MK üyesi, Clement Rohee – Guyana İlerici Halk Partisi Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Roland Bauer – Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK üyesi, İbrahim Malik – İsrail Komünist Partisi MK üyesi, Sarada Mitra – Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi, Jack Phillips – Kanada Komünist Partisi Merkez Yürütme Kurulu aday üyesi, Raul Valdez Vivo – Küba Komünist Partisi MK üyesi, James West – ABD Komünist Partisi Politbüro üyesi, Ahmed Salem – Sudan Komünist Partisi MK'ne bağlı Ekonomik Komite üyesi, Georg Kwiatowski – Alman Komünist Partisi'nin derginin yazı kurulundaki temsilcisi, Raja Collure – Şri Lanka Komünist Partisi MK üyesi, Vusizwe Seme – yazı kurulu üyesi (Güney Afrika).

Dünya Barış Konseyi'nden; John Benson – Avustralya Barış Komitesi başkanı, Avustralya Denizciler Sendikası sekreteri, işçi, partili, James Lamond – İngiltere İşçi Partisi saygınlı, Barış Derneği başkanı, DBK başkanı yardımcısı, işçi, partili, Jaime Diaz Rozzato – profesör (Guatemala), Manzen Hussein – DBK sekreteri (Ürdün), Mahmud Salameh – parlamento üyesi, Suriye Ulusal Barış Komitesi üyesi, sendikacı, Baas Partisi üyesi, Tair Tairov – profesör, DBK sekreteri (SSCB), Steve Talbot – yayımcı (ABD), ikka Vehkalahti – Finlandiya Barış Komitesi Yönetim Kurulu üyesi, Merkezîyetçi Parti'nin üyesi, Hans J. Krysmanski – Münster sosyoloji enstitüsü müdürü (FAC).

Yaşılan tartışmanın ana yönlerinin bir derlemesini sunuyoruz. Tartışmaya katılanların konuşmaları, ele alınan konuya göre gruplaştırılmış ve kısaltılmış olarak verilmektedir.

BARIŞ SAVUNULABİLİR

Emperyalist yığınsal iletişim araçları, halklara, Avrupa'da başlayan uluslararası gerginliğin azaltılmasının sadece «raslansal bir ara»dan başka bir şey olmadığı ve kapitalizm ile sosyalizm arasında çatışmanın «kaçınılmaz» olduğu düşüncesini giderek daha açık aşıyorlar. Bununla birlikte onlar, barış için savaşımın sözde anlamsız, yararsız olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar. Çünkü üzerinde çok konuşulan «Santa Fe» belgesi yazarlarının en kabaca belirttikleri gibi, «savaş durumları insanlığa özgü birşeydir». (!)

Emperyalizmin saldırgan çabalarını ve planlarını haklı göstermeyi amaçlayan bu gibi görüşlerin insanlık düşmanı özünü açıklarken sempozyuma katılanlar, günümüz koşullarında barışın korunmasına katkıda bulunan nesnel etkenlerin üzerinde önemle durdular.

Tartışmayı açarken R. Bauer, insanlığın beş buçuk bin yıllık tarihinde 15 bin savaş olduğunu anımsattı ve şöyle devam etti: Ancak buna dayanarak, savaşın «doğal bir durum» olduğu söylenebilir mi? Kesinlikle hayır. İnsanlık daha baştan beri barış istemiştir.

Geçmişin yazar ve filozofları, bilim ve devlet adamları arasında kan akıtılmasının toplum yaşamından çıkarılmasını isteyenler az değildi. Ancak, sömürücü toplumun sınırsız egemenliği koşullarında bunu başarmak olanaksızdı. Marksist teorinin ortaya çıkışına kadar, bir yandan soygunculuk savaşlarının içyüzünün açığa vurulmasının, öte yandan ezginin ve zulmün her biçimine karşı ulusal özgürlük için silahlı eylemlerin yasallığının bilimsel temeli yoktu. Halk yığınları işgalci politikaya hizmet eden militarist ve şövenist propaganda önünde savunmasızdı. Barış yanlılarının askersel çatışmaları önlemek için maddesel araçları yoktu.

Bugün, 20. yüzyılın ikinci yarısında durum tamamen başkadır. Ekim Devrimi'nin etkisinden sonra geçen 65 yıl içinde dünyamızın politik haritası tanınmaz bir biçimde değişti. Sosyalizm, uluslararası süreçlere çok yönlü etkide bulunan bir dünya sistemine dönüştü. Kapitalizm ise ekonomik, sosyal ve politik bunalımın derinliğine giderek daha fazla batıyor.

Bu tarihsel ilerlemeler sonucu, ilk kez barış davası için elverişli nesnel önkoşullar ortaya çıktı. Bu önkoşullara dayanarak, emperyalizmin yayılmacı çabaları durdurulabilir, farklı toplumsal sistemlere bağlı devletler

(!) Santa Fe belgesi, ABD'nin günümüzdeki dış politikasının hedeflerini belirleyen ve temellendiren R. Reagan'ın politik danışmanlarınca hazırlanan bir belgedir. Ayrıntılı bilgi için bak: R. Arismendi. «Yeni tümel düşüncesizlik üstüne», «Barış ve Sosyalizm Sorunları» (Yeni Çağ) sayı 7, 1981. (Not Red.)

arasında barış içinde yanyana yaşama ilişkilerine geçilebilir, dünya savaşı tehlikesi önlenbilir, gelecekte ise savaş halkların yaşamından tamamen çıkarılabilir.

M. Salameh, sosyalizmin dünya sistemine dönüşmesiyle kanlı global çatışmalara son verilmesi olanağının ortaya çıktığını belirtti ve devamlı şöyle dedi: Sosyalizm büyük çabalar pahasına dünyada askersel-politik güçler oranını değiştirmeyi, kapitalist devletlerle yaklaşık stratejik dengeyi sağlamayı başardı. Bu, sosyalist ülkeler topluluğuna, son on yıl içinde emperyalizmin insanlığı birkaç kez eşiğine sürüklediği yeni bir dünya savaşını sadece önleme değil, belirli ölçülerde, saldırıya uğrayan halkların çıkarlarını savunarak yerel çatışmaları söndürme olanağını sağladı.

Dünyadaki gelişmelerin perspektifini tartışırken, V. Seme şunu belirtti: Onlarca genç, kurtulmuş devletin barış için savaşıma yaptıkları katkının da gözönünde bulundurulması gerekiyor. Bu devletlerin ezici çoğunluğunun konumunu, tam politik ve ekonomik bağımsızlığını sağlama çabalarıyla genel barışı savunma arasında karşılıklı bağ olduğu anlayışı belirliyor. Bu devletlerin bağlantısızlar hareketine katılması, onların dünya savaşının önlenmesine yönelik, yeni-sömürgeciliğin saldırgan eylemlerine karşı ortak hedefli eylemlerde bulunmaları için olanak sağlıyor.

Sempozyum sırasında devletler arasındaki politik ilişkilere ekonomik unsurun etkisi üzerinde duruldu. J. West şöyle dedi: Eğer ABD'yi ele alırsak, burada uluslararası ilişkiler sorunlarının çözümünde ekonomik çıkarların açık bir etki yaptığı görülür. Buna örnek olarak değişik tekeli merkezlerin Reagan'ın ekonomi politikasına karşı tutumları gösterilebilir. Özü bakımından devlet bütçesini militarizmin hizmetine vermeye yönelik olan bu politika, enflasyonu ve işsizliği artırıyor, devletin ekonomik-finans temelini baltalıyor ve dünya pazarında ABD'nin rekabet yeteneğini zayıflatıyor. Bu da, doğrudan doğruya askersel işlerle bağlı olmanın finans-endüstri çevrelerinde, askersel-politik yayılmacılığa yönelik bu politikanın akıllıca olup olmadığı konusunda kaygılar doğuruyor.

Bu politika, ABD'nin bağlaşıkları olan birçok ülkenin hükümetlerinde de hoşnutsuzluk yaratıyor. Çünkü, Washington'un bu ülkelere dayattığı ekonominin önü alınmaz militarizasyonu zaten de zor olan bu devletlerin ekonomik durumunu daha da kötüleştiriyor, sosyal alanda onların istikrarsızlığını artırıyor. Böylesi bir hoşnutsuzluk, özellikle Beyaz Saray'ın Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere karşı NATO ülkelerine anlamı bakımından serüvenci, sonuçları bakımından perspektifsiz ve zararlı olan ekonomik ambargo uygulamalarını dayatma çabalarında açıkça görüldü.

Tartışmaya katılanlar, farklı toplumsal sistemlere bağlı ülkeler arasında karşılıklı yarara dayanan geniş işbirliğinin nesnel zorunluğunu belirterek, böylesi bir işbirliğinin ancak yumuşama havası içinde olanaklı olduğunu

vurguladılar. Bu, kapitalist dünyada ekonomik işbirliğinden yana olan çevrelerin uluslararası gerginliğin azaltılmasına yönelik politik eylemlere devletler için koşullar yaratıyor. Başka bir deyişle, kapitalist ve sosyalist devletler arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, barış içinde yanyana yaşamının maddesel temellerini oluşturuyor. (2)

T. Tairov şöyle dedi: Saldırıların girişimcilerini, saldırıyı hazırlayan ve başlatanı cezalandırmak için İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler Örgütüncü uluslararası hukukun kaynağı olarak onaylanan Nürenberg Mahkemesi, saldırı savaşlarının ve soykırımların hazırlanmasını ve gerçekleşmesini ikircimsiz insanlığa karşı işlenmiş bir ağır suç olarak değerlendiriyor. Saldırıların acı derslerine dayanan hukuksal ilke bugünkü koşullarda özel bir güncellik kazanıyor. O, günümüzde durumun özelliklerini, BMO'nün 36. Genel Kurulunda Sovyetler Birliği'nin girişimiyle kabul edilen nükleer yıkımın önlenmesi üstüne Deklarasyon gözönünde bulundurularak gelişiyor. Bu belgede saptanan durum gereğince, nükleer silâhların ilk kullanılmasını kararlaştıran devlet yöneticilerinin eylemleri askersel suç olarak değerlendirilecektir.

Şimdi, SSCB, USSC, BSSC hükümetleri, bu önemli normun, BMO'nün uluslararası hukuk komisyonunca hazırlanan barışa ve insanlığın güvenliğine karşı işlenen suç yasasına alınmasını öneriyorlar. Bu yasa, «barışa ve insanlığın güvenliğine karşı işlenen suçların» belirli kavramlarını içerecek, onun somut bileşimini belirliyecek, aynı zamanda bu gibi suçlarda bireysel sorumluluk ilkesini saptayacaktır.

Sempoyuma katılanların birçoğu, bugünkü uluslararası durum oldukça karmaşık, patlamaya elverişli olmasına karşın, komünist hareketin bundan 25 yıl önce vardığı, bir dünya savaşının kaçınılmaz olmadığı yolundaki sonucun bugün de tamamen geçerli olduğuna inandıklarını belirttiler. Global bir askersel çatışmanın önlenmesine hizmet eden başlıca nesnel etkenler önceleri gibi şunlardır:

- Dünya sosyalizminin politik, ekonomik ve savunma potansiyelinin barış davası hizmetinde olması;
- işçi sınıfının etkisinin artması, onun tekellerin erkine karşı barış için savaşımının aktifleşmesi;
- savaş tehlikesine karşı emekçilerin çıkarlarını savunma uğrunda komünistlerin, sosyalistlerin ve sosyal-demokratların işbirliğinin gelişmesi yolunda işçi sınıfının ve tüm emekçilerin birliğinin güçlenmesi;

(2) Önde gelen Batı Avrupa ülkelerinin ve Japonya'nın 1982 yazında Washington'un dayatmalarına uymayı ve bu ülkelerin, karşılığında doğal gaz alma amacıyla gaz boru hattının kurulması ve çalışması için donatım sağlama yönünde Sovyetler Birliği ile imzaladıkları anlaşmaları geçersiz saymayı reddetmeleri bu karşılıklı bağımlılığın somut bir örneği olarak gösterilebilir. (Not Red.)

– dünya politikasında giderek daha büyük rol oynayan, bağlantısızlar hareketinde birleşen Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin barışın korunmasına ve yumuşamanın pekiştirilmesine derin ilgi göstermesi;

– barış ve savaş sorununda, kapitalist devletlerin egemen çevreleri arasında «güce başvurma» politikasının devamı yanlıları ile nükleer savaşın yol açacağı yıkıcı sonuçların bilincinde olan, gerçekçi düşüncelere sahip yöneticiler arasındaki çelişki;

– aralarında geniş kapsamlı eşit haklı işbirliği yapmaları gereken tüm devletlerin ekonomik, bilimsel-teknik ve ekolojik sorunlarda karşılıklı bağımlılığının artması;

– dünya kamuoyunun, bir yandan yığınsal kırım silahlarının kullanılacağı bir savaşın doğuracağı sonuçlar, öte yandan yumuşamanın halk yığınlarının sosyal-ekonomik koşulları üzerinde yaptığı olumlu etki yönündeki geçen son on yılın deneyimi konusunda geniş bir biçimde aydınlatılmış olması.

ZORUNLU KOŞUL: BİRLİK VE AKTİFLİK

Tartışmada, savaş yanlısı güçlerin önüne geçilmesine, yumuşamanın savunulmasına ve geliştirilmesine olanak sağlayan nesnel koşulların varlığının uluslararası ilişkilerin iyileşmesini garanti etmediği vurgulandı. Barış için savaşımın sonucu önemli ölçüde, bunun için gerekli özne koşulların oluşturulmasına, yani savaş karşıtı hareketin aktifliğine ve kararlılığına, onların ulusal olduğu gibi uluslararası düzeyde birliğine bağlıdır. Böylesi bir birliği sağlama işi kolay bir iş değildir. Çünkü, emperyalizm barışsever güçleri bölmeye her şeyden önce komünistleri yalıtılmaya çalışıyor.

J. West şunları söyledi: ABD'de, Washington'un Çinhindi'ndeki emperyalist saldırısının kanlı deneyiminin doğurduğu «Vietnam sendromu» (sersemliği) üstüne çok konuşuluyor. Burada militarist propaganda, kamuoyunu, savaş karşıtı eğilimleri artıran Vietnam yenilgisinin psikolojik etkisinin «bulaşıcı hastalıktan» başka birşey olmadığına, bunun sözde çabuk ortadan kalkacağına inandırmaya çalışıyor. Aslında ise, «bu sendromun» ortaya çıkması ve varlığını sürdürmesi olgusu, halk yığınlarının yeni askersel serüvenlerin başlatılmasının önlenmesi isteminin yansıması olarak görülmelidir.

Amerikan barış hareketinde kendiliğinden gelme unsurlar açıkça görülse de, bu harekette önemli bir eğilim kristalleşiyor: Bugün, bu hareketin kökleri işçi sınıfı içinde daha da derinleşiyor. Hareket kamuoyunun geniş bir kesimini kapsamış bulunuyor. Birkaç yıl önce kurulmasına karşın ABD Barış Konseyi (Dünya Barış Konseyine üyedir) ülkenin 40 ken-

tinde şubelerini açtı. Barısı savunan 50 kadar diğer ulusal örgüt de aktif çalışma yürütüyor. Bunların birçoğu, «yeni iç ve dış politika için» anti-militarist koalisyona giriyor. Beyaz Saray'ın askersel politikasını saygın politikacı ve diplomatlar, askersel uzmanlar giderek daha sık eleştiriyor. Bu da, savaş karşıtı eylemleri daha somut ve etkili kılıyor.

Barış yanlılarının çıkışları Reagan yönetimini manevra yapmaya zorluyor. Onun, halkın iradesini gözönüne almama olanakları giderek azalıyor. Sonuçta, Beyaz Saray'ın dış politikasını yeniden gözden geçirme gereğine zorlayacak koşulların ortaya çıkması olasılığını da distalamamak gerekiyor. Tarihsel deneyim böylesi bir ödevin gerçekçi olduğunu kanıtlıyor. 70'li yılların başında azılı anti-komünist R. Nixon'un nesnel etkenlerin baskısıyla, barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temelinde Sovyetler Birliği ile ilişkilerin geliştirilmesini kabul etmek ve onunla en yıkıcı ve karmaşık sorunlar üstüne bir dizi anlaşma imzalamak zorunda kaldığını anımsatmak yeterlidir.

Bu görüşü destekleyen G. Kwiatowski, şunları belirtti: Eğer R. Reagan hükümeti, uzun bir süre ve ısrarla reddetmesine karşın, Sovyetler Birliği ile 1981'de orta menzilli roketler sorunu üstüne, 1982'de ise, stratejik silahların kısıtlanması ve sınırlandırılması üstüne görüşmelere başlamak zorunda kaldıysa, bu, bu alanda barış yanlılarının baskısının oynadığı son rol değildir.

Savaş tehlikesine karşı savaşımında daha büyük başarılar ancak, bu savaşımaya yeni güçlerin katılmasını başarmakla, onu parçalama denemelerini önlemekle olanaklıdır. Burada, FAC'deki barış için savaşımın bugün her zamankinden daha karışık olduğunu gözönünde bulundurmak gerekiyor. Bu harekete, sosyal katmanların hemen hemen tüm temsilcileri, değişik politik ve ideolojik görüşleri savunan kişiler katılıyor.

Yumuşama düşmanları barış yanlılarının sıralarında anlaşmazlık ve parçalanmaları herşeyden önce anti-komünist uydurmalarla gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Örneğin, Federal Almanya Cumhuriyeti topraklarına orta menzilli Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine karşı savaşımın sözde komünistlerce «yönlendirildiği» ve onların bununla barış hareketinin çıkarlarına ters düşen amaçlar güttüğü savını öne sürdüler. Bu gibi uydurmalar sonuç vermeyince, gericilik, barış hareketini komünistlerden ayırmaya ve bununla kendi «bağımsızlığını» ve güven hakkını «kanıtlamaya» çalıştı.

Biz komünistler, ülkedeki tüm barışsever güçlere, bizim için işçi partisi olarak barıştan daha önemli bir şey olmadığını sabırla anlatıyoruz. Silahsız bir dünya, sosyalizmin yüce ülkülerinden biridir. Bunun yaşamda gerçekleşmesi tüm insanlığın çıkarlarına uygundur. Biz, bu hedefin gerçekleşmesine katkıda bulunacak her girişimi desteklemeye hazırız.

İşçi sınıfını ile kopmaz bağlarla bağlı olan Alman Komünist Partisi, barış hareketini işçi hareketiyle birleştirme yönündeki temel stratejik ödevin çözümüne katkıda bulunabilir.

Barış için savaşım hiç bir kimsenin tekelinde değildir. Bunun için de barışsever güçlerin sıralarında düşman değil, ortaklar olmalıdır. Onların eşit haklı işbirliği hâlâ varolan açık «güvensizlik engellerinin» ve kuş-kuculuğun üstesinden gelinmesine olanak sağlayacaktır.

Ortaya atılan görüşleri geliştiren H. I. Krysmanski şunları ekledi: FAC'nde söz konusu olan yalnız barış hareketinin gelişmesinde nicel bir sıçrayış değildir. Denebilir ki, ülke, geniş halk yığınlarını kapsayan bir «savaş karşıtı hareketin oluşması» sürecini yaşıyor. Şimdi, genellikle savaş sonrası yıllardan bu yana toplum bilincinde en önemli bir dönüş görülüyor. Anti-roket güçlerinin aktifleşmesi politik havayı önemli ölçüde değiştirdi.

Barışı koruma sorunu Sosyal-Demokrat Partiyi giderek daha fazla etkiliyor. Bu partide, FAC'nin, Washington'un nükleer stratejisine katılmaktan vazgeçmesi yanlılarının güçlü bir kanadı oluştu. NATO'nun Federal Almanya topraklarına orta menzilli Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi kararının gerçekleşmesine Hür Demokrat Parti üyelerinin $\frac{0}{0}40$ 'ı karşı çıkıyor. Barışsever eğilimlerin Hristiyan Demokrat Birlik'te olduğu gibi, onun Baviera şubesinde, daha tutucu Hristiyan Sosyal Birlik'te de belirtileri görülmeye başladı. Partiler dışında da önemli gelişmeler oluyor: Katolik, özellikle ortodoks kiliseleri barışı giderek daha aktif savunuyor.

Finlandiya'daki durum üzerinde duran I. Vehkalahti şunları belirtti: Bilindiği gibi, öteki birçok Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinden farklı olarak, değişik sosyal-ekonomik sistemlere bağlı ülkeler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkesinin pratikte gerçekleşmesi için devletçe önemli adımlar atıldı. Ancak «Paaisikivi-Kekkonen çizgisi» ülke içinde olduğu gibi, ülke dışında da hücumlara uğruyor. Bu koşullarda barış davasını tehdit eden etkenleri sabırla açıklamalı, onun gerçek kaynaklarını ortadan kaldırma yollarını göstermek her zamankinden daha önemlidir. Böylece, Finlandiya'da geniş politik güçlerin katıldığı anti-millitarist hareket daha da aktifleşebilir.

J. Benson şunları söyledi: Bundan birkaç yıl önce kurulan Avusturalya Barış Komitesi'nin eyaletlerin başkentlerinde, birçok taşra kentinde şubeleri vardır. Onun, ülke topraklarındaki Amerikan askersel üslerinin sökülüp atılması istemini içeren dilekçesini, Pentagon'un başlatacağı bir çatışmada ABD'nin bu ileri karakollarının Avusturalya'yı bir nükleer savaş hedefine dönüştürebileceği bilincine varan binlerce kişi imzaladı. Şimdi söz konusu olan bu savaş karşıtı harekete yığınsal bir nitelik kazandırmaktır. Bunun yollarından biri de yalnız barış yararına eylemlerle sınırlı

kalmamak, toplumu ilgilendiren diğer sorunları da ortaya atmak ve böylece potansiyel bağlaşıklarımızın sayısını artırmaktır.

İsrail barış hareketi üzerinde duran *J. Malik* şunları belirtti: Barış hareketinin özelliğini, ülkedeki egemen çevrelerin saldırgan politikasına, şimdiye kadar birkaç kez kanlı çatışmalara yol açan politikaya karşı çıkmak oluşturuyor. Washington'un, İsrail'i ABD'nin Yakınoğu'da hegemonyacı politikasında kalesi yapma hesabı, İsrail'in, geniş Arap topraklarını işgalinin sürmesi, Tel Aviv yöneticilerinin Filistin direnç güçlerini yoketme çabaları, birkaç on yıldan beri dünyanın dört bir yerinde haklı endişeler uyandıran patlamaya hazır tehlikeli durumun kaynaklarıdır.

Ancak ülkeye milliyetçi ve şövenist zihniyetin egemen olmasına karşın, son zamanlarda hükümetin, komşu ülkelerin halklarıyla adaletli ve kalıcı barış yolunun aranmasını yadsımalarının ne kadar zararlı olduğu bilincine varanların sayısı hissedilir bir biçimde artıyor. Bugün savaş karşıtı hareket için başta gelen sorun birliğin nasıl sağlanacağıdır.

Komünistler, birliği sağlamanın olanaklı olduğundan hareket ediyorlar. Ama tek koşulla. Bütün barış yanlıları partnerlerine kendi görüşlerini dayatma denemelerinden vazgeçmelidirler. Böylesi denemelere örnek olarak, harekete katılan öteki güçlerin ortak eylemi için siyonist ideolojinin kabul edilmesi koşulunu öne süren «Günümüzde Barış» örgütü yöneticilerinin konumu gösterilebilir.

İlerici güçler bu gibi savları kesinlikle reddediyor. Çünkü bunlar, komünistlerin ve Arapların savaş karşıtı harekette birbirinden «ayrılmalarına» yol açıyor. Komünistlere gelince, onlar hiçbir «ideolojik koşul» öne sürmüyorlar. Bizim konumumuz açıktır: Ülkenin ve tüm Yakın-doğu'nun savaş tehdidinden kurtarılması yönündeki tarihsel sorumluluk, ideolojik görüş ayrılıklarına ve hangi ulustan olduğuna bakmaksızın tüm barış güçlerinin birliğini gerektiriyor.

J. Phillips de şöyle dedi: Kanada Komünist Partisi'ne göre, barışı savunma savaşımında başarı, barış yanlısı güçlerin, militarist çevrelerin tarihin tekerleğini geri çevirme girişimlerini önlemeye olanak sağlayacak olan politik potansiyeli oluşturmayı başarmalarına bağlıdır. Bu bakımdan Kanada Barışı Savunma Komitesi'nin hükümete sunduğu dilekçenin gördüğu destek ümit vericidir. Bu kadar anti-militarist bir içerik taşıyan belgenin, Yeni Demokratik Parti'de ⁽³⁾, Sosyal-Demokratlar arasında, sendika üyeleri arasında giderek daha çok yandaş bulması çok anlamlıdır. Oysa 50'li yılların başında sendikaların ve sosyal-demokratların liderleri Stok-

(3) Kooperatif Sosyal-demokrat federasyonu' ve sendikaların bir kesimi üzerinde kuruldu. Sosyalist Enternasyonal üyesidir. Parlamentoda temsil ediliyor.

holm çağrısını yermişlerdi ve bu çağrıyı destekleyenlerin hepsi kovuşturmalara uğramışlardı.

J. Lamond İngiltere'deki savaş karşıtı hareketin bugün yeni bir basamağa yükseldiğini belirtti ve şöyle dedi: Barışı savunmak için yapılan yığmsal gösteriler, şimdye kadar savaş tehlikesine karşı aktif eylemlerin dışında kalan birçok politik ve sosyal güçlerin temsilcilerini kapsadı.

Toplumun geniş çevrelerinin eğiliminde yükseliş öylesine büyük ki, İşçi Partisi'nin son iki konferansı, İngiliz topraklarına Amerikan yapısı orta menzilli roketlerin yerleştirilmesinden vazgeçilmesine çağırdı. 1981 Konferansı, İngiltere'nin tek yanlı nükleer silahsızlanmaya gitmesini istedi. İşçi Partisi'nin konferanslarında, İngiltere hükümetinin, İngiliz denizaltılarına «Trident» sistemi roketlerini yerleştirme ve İngiltere topraklarına ABD'nin kanatlı roketlerinin yerleştirilmesine izin verme kararını yeren kararlar da kabul edildi. İngiliz sendikaları kongresinin olağan konferansında ülkenin Washington'un roket stratejisine katılmasına karşı çıktı.

Savaşı önlemede giderek daha etkili bir unsur olan günümüz barış hareketinin özelliklerini gösterirken, sempozyuma katılanlar, onun gelişmesinde şu olumlu eğilimleri saydılar:

– *Hareketin yığmsallığı, onun parti, sosyal ve ideolojik sınırının genişlemesi, varolan ulusal ve uluslararası örgütlerin çerçevesinden çıkması, global ve bölgesel düzeydeki eylemlerin enternasyonalleşmesi;*

– *her ülkenin somut koşullarına uygun olarak somut istemlerin oluşturulması, toplumu ilgilendiren öteki sorunlarla bu istemlerin çerçevesini genişletme, aynı zamanda savaş karşıtı savaşım ile ilerici sosyal-ekonomik ve kültürel gelişme olanaklarının karşılıklı bağımlılığı bilincinin yükselmesi;*

– *varolan savaş tehlikesinin boyutunu daha açık anlama ve yavaş yavaş bu tehlikenin kaynaklarının ne olduğu bilincine varılması;*

– *silahsızlanma ve uluslararası güvenliği güçlendirme alanında sosyalist ülkelerin dış politika girişimlerinin yapıcı rolünün kabul edilmesi;*

– *militarist planlara karşı eylemlerin etkinliğine inanma duygusu;*

– *savaşı önleme uğrunda işbirliği için farklı politik ve dünya görüşü engelinin üstesinden gelme hazırlığının artması.*

AMAÇLAR SAPTANMALI, ÖNCELİKLER BELİRLENMELİ

Hâlâ örgütsel olarak oluşmamış olsa da, saygın savaş karşıtı güçler koalisyonunun ortaya çıkışı, barış hareketi çalışmalarının ana yönlerinin, onun önceliklerinin tam belirlenmesini özellikle güncelleştiriyor. Savun-

dukları konumların çeşitliliğine bakmasızın etrafında birçok örgütü, grupları, belirli kişileri birleştirebilecek programlar oluşturma çabaları önemli ölçüde aktifleşti. Sorun, üzerinde çaba harcanması gereken daha perspektifli alanlar bulmak ve onlar üzerinde yoğunlaşmaktır.

İ. Vehkalahti şunları belirtti: Doğru belgiler sorunu daha büyük dikkat gerektiriyor. Finlandiya'daki barış için savaşımın deneyimi gösteriyor ki, şimdi artık barış ve silahsızlanma uğrunda genel çağrılarla yetinemeyiz. Kimler tarafından ortaya atıldığına bakmaksızın somut ve çoğunlukça kabul edilebilecek önerilerin gerçekleşmesi için eylemlerde insanları birleştirmeye çalışmalıyız. Örneğin Finlandiya'da bu Kuzey Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılmış bölgeye dönüştürülmesi olabilir.

Söz alanlar, bugünkü tehlikeli gerginliğin kaynaklarının, gerçek suçlularının ortaya çıkarılmasını önemli görevler kapsamına aldılar. Belirtildiği gibi, yumuşama yolunda ortaya çıkan güçlüklerden kimin suçlu olduğu, «ikinci soğuk savaş» kimin başlatmaya çalıştığı, sonuç olarak «güç konumu»na dayanma politikası için kimin maddesel temel oluşturduğu soruları akademik bir ilgiden kaynaklanmıyor. Bu sorulara yanıt, savaş karşıtı hareketin doğru yönelimi açısından olağanüstü günceldir.

J. Lamond şunları söyledi: Barış güçleri hareketinin başarıları ortadadır. Ama aynı zamanda uluslararası süreçlerin karmaşıklığına ilişkin yığınların bilinç düzeyinin savaş karşıtı aktifliğin yüksek düzeyine hâlâ uygun düşmediği de ortadadır. Nitekim uluslararası durumun gerginleşmesinde ABD ile Sovyetler Birliği'ne eşit sorumluluk yükleme eğilimi ile sık sık karşılaşırız. Savaş hazırlığı karşıtlarının tümü Washington'un «barış-sever» girişimlerinin demografik niteliğini göremiyorlar. Bunların birçoğu çok sözü edilen «sıfır çözümü»nün ardında Beyaz Saray'ın Varşova Antlaşması devletleri zararına stratejik güçler oranını değiştirme çabalarının gizlendiğini anlayamıyorlar.

R. Bauer gerçeklerin aydınlatılmasında en etkin yollardan birinin de bütün dünyaya sözde «barıştan daha önemli» şeyler olduğunu söyleyen Washington'un politik görüşünün özünü geniş kamuoyu çevreleri önünde açıklamak olduğunu belirtti. *R. Bauer* daha sonra şunları söyledi: Amerikan yönetimi sosyal ve ulusal kurtuluş güçlerine karşı «haçlı seferi» açtı. Önüne «dünya sistemi olarak sosyalizmi yoketme» hedefini koydu. İşte, Pentagon'un «ilk nükleer darbe», «uyarıcı nükleer savaş», «sürekli nükleer savaş» doktrinleri bu hedefe hizmet ediyor. Öte yandan nükleer çatışma «olasılığını» ve bu savaşta «utkuya ulaşma olanağını» kanıtlama denemelerinde yine buna hizmet ediyor. Bu militarist planların pratik sonuçlarından biri de, sosyalist ülkeler topluluğunun silahlanma yarışına son verilmesine, ondan sonra da eşitlik ve eşit güvenlik temelinde silahsızlanmaya geçilmesine yönelik önerisinin yadsınmasıdır.

NATO üyesi ülkelerin uzun süreli «ek silahlanma» programı, nötron bombasının üretimine geçme kararı, Batı Avrupa ülkelerine yeni «evrostratejik» roketler yerleştirme planı, ABD ordusunu yeni kimyasal silahlarla donatma, bütün bunlar, Birleşik Amerika'nın ve bağlaşıklarının savaş makinesini emperyalist devletlerde egemen sınıfların politik gereksinimleri yararına çalıştırma aşamalarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. (4)

Savaş karşıtı harekete katılanların çoğunun savaş tehlikesinin somut belirmesine karşı çıkarken, hâlâ onun derin köklerinin bilincine varmadıklarını gözönünde bulundurarak komünistlerin ödevinin, gericiliğin bugünkü saldırısının kesin sınıfsal niteliğini sürekli olarak açıklamak olduğunu belirten *R. Valdez Vivo* devamla şunları söyledi: Gericiliğin başlıca çabalarını halkların kararlı sosyal dönüşümler için savaştığı bölgelere yöneltmesi rastgele değildir. Nitekim, sosyalist Küba'nın konumunun güçlenmesi, Nikaragua'daki devrimci dönüşümler, Savador'da ve öteki Latin Amerika ülkelerinde yurtsever hareketler, Beyaz Saray'da öfke yaratıyor. Hatta Washington emperyalist etkinin çöküşünü önlemek, gerici rejimlerin erkte kalmasını sağlamak için her türlü serüvene gitmeye hazır olduğunu gizlemeye bile gerek görmüyor.

Sempozyuma katılanlar, uluslararası durumun kötüleşmesini, kaynaklarını çözümlerken, sorunun şu ya da bu hükümetin, şu veya bu burjuva politikacısının «kötü niyeti» olarak ele alınamayacağı görüşünü vurguladılar.

Sorun emperyalizmin özündedir. Emperyalizm için yayılmacılık, pazar ve hammadde kaynağı için savaş, devletleri ve halkları egemenliği altında tutma, varolması ve gelişmesi için gerekli koşuldur.

J. Rozzato şöyle dedi: Bizim saldırı savaşlarının temelinde her zaman işgal emeli yattığını göstermemiz gerekiyor. Bugün aşırı kârlar elde edebilmek için ağırlık, emperyalist devletlerin ekonomisinin önü alınmaz bir biçimde militarizasyonuna veriliyor. Bazı burjuva ekonomistleri, bunu, hatta bunalımın ve onun sosyal sonuçlarının üstesinden gelinmesinde bir araç olarak görüyorlar. Ancak yaşam bu gibi görüşlerin tutarsızlığını açık bir biçimde ortaya koyuyor.

Silah birikimi sürecinin kendi iç mantığı vardır. Oluşturulmuş olan savaş makinesi, en serüvenci emperyalist çevrelerde, onun eyleme geçirilmesi veya en azından düşmanlarının korkutulması için kullanılması çekici olabilir. Böylesi durumlarda «soğuk savaş» ile «sıcak savaş» arasındaki mesafe minimuma iniyor.

H. I. Krysmanski şunları söyledi: Barış hareketi, silahlanma yarışının

(4) Birleşik Amerika'nın askersel hazırlıklarının niteliği ve boyutu *J. West*. Yeni olgular: Savaşa kim hazırlanıyor, barış uğruna ise kim çaba harcıyor? «Barış ve Sosyalizm Sorunları», № 4, 1982.

doğrudan doğruya girişimcisi olan askersel-endüstri komplekslerin etkisini *sınırlandırmayı amaçlarken, onun sadece üretim alanına etki yapmadığına* dikkati çekmek gerekiyor. Önde gelen emperyalist devletlerde devlet aygıtıyla giderek daha fazla bütünleşen bu komplekslerin içinde başlıca dış politika ve askersel-stratejik eğilimler oluşturuluyor.

Sempozyuma katılanların birçoğu, emperyalizmin militarist politikasına, sosyalist ülkelerin uluslararası ilişkilerde farklı sosyal sistemlere bağlı devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilkesinin uygulanmasına yönelik ardıcıl politikasıyla karşı konması gerektiğini belirttiler. Bu, «blok politikası»nın savaş tehlikesinin artmasında ABD ile Sovyetler Birliği'nin «eşit sorumluluğu» gibi yalan görüşlerin çürütülmesine yardım edecektir.

Bununla ilgili olarak, tartışmada, geniş çevrelere sosyalizm koşullarında silahlanma yarışından, ekonominin ve politığın militarizasyonundan, özellikle savaştan yana sınıflara, sosyal katman ve gruplara yer olmadığı anlatılmasının önemini vurguladı. Onlar daha sonra şunları belirttiler: Sosyalist ülkeler için, uzun süreli sosyal-ekonomik ve kültürel gelişme planlarını gerçekleştirmek, devrimci, ulusal kurtuluş güçlerine enternasyonal yardım sağlamak için barış zorunlu koşuldur.

Sovyetler Birliği, öteki sosyalist devletler, barış önerilerinin anlaşmalara ve sözleşmelere dönüşmesini, başka bir deyimle bunlara uluslararası hukuk niteliği verilmesi uğrunda çaba harcıyorlar. İlkesel sorunlarda kararlı tutumunu, karşılıklı uzlaşmalara gitme hazırlığını uyumlaştıran sonul amaçlara ulaşmanın yolunu açan global sorunların olduğu gibi özel sorunların da çözümü için çalışan sosyalist ülkeler topluluğu barış güçlerinin güvenli dayanağıdır. Bu çabaların verimliliği, Helsinki Avrupa İşbirliği ve Güvenlik Konferansının sonuç belgesinde somut yansımaları buluyor.

Sosyalist ülkelerin dış politika girişimleri üzerinde duran A. Salim şöyle dedi: Bu girişimlerin sadece olgusal yönünü açıklamak yeterli değildir. Bu önerilerin içeriğinin teorik çözümlenmesi yapılmalıdır. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin 80'li yılları kapsayan barış programı üzerinde konuşurken, onun yeni toplumun ideolojik ve politik temeli ile olan organik bağı göstermek çok önemlidir. Soruna böylesi bir yaklaşım, komünist ülkelerle barışın korunması arasındaki diyelektik bağı daha açık ortaya çıkarıyor. Bu da, toplumun geniş çevrelerinin, sosyalist ülkelerin uluslararası güvenliğin güçlendirilmesine ve silahsızlanmaya yönelik politikasının bir taktik adım olmadığına, stratejik bir çizgi olduğuna inanmasını sağlayacaktır.

Konuşmaların birçoğunda, genel barış için yerel gerginlik ve askersel çatışma odaklarının oluşturduğu tehlikenin daha derin ve açık sergilenmesi gerektiği görüşü öne sürüldü. M. Husseini, bu amaçla sosyalist

diplomasi tarafından çoktan ortaya atılmış olan dünyanın bölünmezliği ilkesini daha yoğun propaganda etmeye çağırıyor ve şöyle dedi: Bu yumuşama sürecine uygulandığında, bunun global bir süreç olarak ele alınması gerektiği anlamına geliyor.

Dünyanın bir kesiminde yumuşamanın önemini abartmak ve öteki kesiminde ise çatışma tehlikesini görmemek, barışsever güçleri yanlış yola itmek demektir. Nasıl ki, Arap ülkelerinde savaş karşıtı harekete katılanların kimileri, uluslararası gerginliğin azaltılmasının bölgelerindeki sorunların çözümüne yapacağı etkiye önem vermiyorlar. Oysa ki, SSCB ile ABD'nin ortak çabalarıyla Yakın Doğu çatışmasının politik araçlarla çözülmesi için yol bulunması denemelerine yumuşama döneminde başvurulduğu iyi biliniyor.

M. Husseini'nin söylediklerini geliştiren S. Mitra şunları belirtti: Yumuşamanın önemini, Avrupa'nın sosyalist ve kapitalist kesimi halkları için iyi komşuluğun yerleşmesi yolunu açtığından dolayı, sadece Avrupa ile sınırlandırılmaz. Avrupa'daki barış girişimleri global yumuşamayı dünyanın öteki bölgelerine yaygınlaştırma perspektifi yarattı. Yumuşama, birçok halka, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşında başarıya ulaşmada yardım etti.

T. Tairov, Avrupa dışındaki halkların, 'sınırlı' çatışmaların tehlikesini daha iyi anlamalarına yardım eden bir olgunun daha var olduğunu belirtti. Kuzey Atlantik Bloku ile Varşova Antlaşmasının ana güçlerinin Avrupa'da karşı karşıya bulunması olgusu, burada baştan küçük te olsa, çıkacak bir çatışmanın yerel sınırlar içinde kalması olanağı oldukça zordur. Çünkü, böylesi bir çatışmada, söz konusu askersel-politik bağlaşıklığa katılan ülkeler arasında yer alacaktır.

Sempozyumda, emperyalist merkezlerde yürütülen psikolojik savaşta karşı savaşım sorunları üzerinde de duruldu. C. Rohee bu konuda şunları söyledi: Toplumsal güçleri yanıltmaya çalışırken burjuva propagandası, başlıca iki yönden hareket ediyor: Bir yandan emperyalist devletlerin «iyi niyetini» kanıtlamaya öte yandan bütün gücüyle anti-komünist, özellikle anti-sovyetik görüş ve eğilimleri aşılama çalışıyor. Kamuoyunu böyle yöntemlerle kandırma girişimi yeni değildir. Ama yine de buna karşı ciddi tutum almak gerekiyor. Çünkü, burjuva enformasyonunu inançla kabul eden insanlar hâlâ az değildir. Bu, yıllardan beri aralıksız ustaca yalanlar yağdırılan Karayip bölgesi halkları için de geçerlidir.

R. Collure şöyle dedi: «Sovyet tehdidi» savının içyüzünü kesin bir biçimde açığa vururken, aynı zamanda emperyalist yalanlara inananlar arasında sınıf kardeşlerimizin de bulunduğunu unutmamak gerekiyor. Bunlara, sermayenin propaganda ağından kurtulmalarında, sosyalist dış

politika üstüne, özü barış ve halklar arasında işbirliği olan bu politika hakkında gerçeği öğrenmelerinde yardım edilmelidir.

Burjuvazi kamuoyunu işlemede sinsice yöntemler kullandığı zaman emekçilerin belirli bir kesiminde geçici olarak özü bakımından geri görüşler ön plana çıkabilir. Ancak, ideolojik çatışmada sağlıklı stratejik utkuyu yalnız bilimsel, ilerici, insancıl ideoloji sağlayabilir. G. Girginov, Marksizm-Leninizmin böylesi bir ideoloji olduğunu belirtti ve şunları söyledi: Bunun için de, ideolojik alandaki uluslararası çatışma er geç gerici görüş ve eğilimlerin ortadan kalkmasını, ideolojik havanın iyileşmesini sağlayacaktır. Elbette bu kendiliğinden olmayacaktır. Bunun için yumuşamayı ve barışı savunmada emperyalizme karşı ideolojik savaşımın daha da aktifleştirilmesi gerekiyor. Böylesi bir savaşım insanlığın yzğısından kaygı duyanların birleşmesine katkıda bulunuyor. Onun amacı, uluslararası sorunların barışçıl araçlarla ve yapıcı diyalogla çözümünü yönündeki tek gerçekçi ve tarihce doğrulanmış yöntemi yerleştirmektir.

Böylece tartışma sırasında, dikkat merkezinde, barışsever güçlerin çalışmalarının şu ana yönleri yer almıştır:

– *Uluslararası gerginliğin artmasının gerçek nedenlerini açığa vurma, savaş tehlikesinin büyümesinde somut sonuçları ortaya çıkarma;*

– *barışın korunması için nesnel olanakları ve bunun gerçek yollarını gösterme;*

– *silahlanma yarışının durdurulmasına ve silahsızlanmaya, uluslararası güvenliğin güçlenmesine, halklar arasındaki karşılıklı yarara ve eşitliğe dayanan işbirliğinin genişlemesine katkıda bulunan barışçıl girişimleri geniş bir biçimde propaganda etme;*

– *bu önerilerin gerçekleşmesine katkıda bulunacak somut amaçlar için yğinsal eylemler örgütleme;*

– *emperyalist çevrelerin barış hareketlerine kama sokma, onların, sosyalist devletlerle ve komünistlerle eylem birliğini engelleme denemelerini boşa çıkarma;*

– *«Sovyet askersel tehdidi», aynı zamanda «süper devlet», uluslararası gerginliğin artmasında sosyalizmin ve emperyalizmin «eşit sorumluluğu» yalanlarının içyüzünü açığa vurma.*

Tartışmayı kapatırken J. Lamond, sempozyum boyunca, kalıcı barışı sağlamanın ön koşulları ve yumuşama süreci üstüne yapılan görüş değiş tokuşunun, günümüz aşamasında savaş karşıtı hareketin bazı özelliklerinin gözden geçirilmesinin, bu hareketin güncel ödevlerinin daha iyi kavranmasına katkıda bulunduğunu belirtti. Ve devamlı şöyle dedi: Sempozyuma katılanlar, yalnız dünyamızın ana bölgelerini değil, değişik

ideolojik ve politik akımları temsil ettiler. Bu, dünyamız insanlığı için yaşamsal önem taşıyan sorunda, aynı düşünenlerin karşılaşması oldu. Sempozyum boyunca yapılan açık ve iyi niyetli tartışma, komünistlerin ve sosyalistlerin, partiszizlerin ve burjuva partileri üyelerinin, dindarların ve ateistlerin, parlamenterlerin ve bilim adamlarının, parti ve sendika militanlarının görüşlerini kıyaslamanın-sempozyumda işte bu başarılı-yararlı olduğunu gösterdi ve bu soylu amaçlar adına aktif savaşımında bunların ortak çalışması için dürtücü etken olabilir.

Sempozyum, ana çizgileri 1982 yılının ikinci yarısında daha da tehlikeli bir nitelik alan uluslararası durumun oldukça karmaşık ve ciddi tehlikeler taşıdığı bir dönemde yapıldı. Sempozyuma katılanlar şu görüşü vurguladılar: Bugün emperyalist devletlerin doğurduğu politik ve askersel cepheleşme ve çatışmanın artmasını önlemekten daha önemli bir ödev yoktur. Gerginliğin daha da artması yumuşamaya dönüşü güçleştirebilir, kapitalist ve sosyalist devletler arasındaki ilişkileri daha da kötüleştirebilir.

Tartışmaya katılanların, hangi partiden olduklarına, dünya görüşüne ve politik yönelimine bakmaksızın konuşmalarında şu temel görüş saptandı: Uluslararası güvenliğin güçlendirilmesinde son derece gerekli olan dönüşün sağlanması olanaklıdır. Yumuşamayı savunmanın yolu da, tüm savaş karşıtı güçlerin eylem birliği ve maksimal aktifliği, onların savaş tehlikesine karşı savaşımın yararına, sosyal, politik, ideolojik ve öteki engellerin üstesinden gelmeleridir. Böylesine geniş boyutlu ödevlerin çözümü, olumlu ortak eylem programlarının sürekli yetkinleştirilmesini daha da zorunlu kılıyor. Çünkü, bu programın temelinde, barış savaşçılarının en değişik gurupları, egemenliklerini tamamen koruyarak birlik sıralarına katılabilirler.

Tek Gerçek Devrimci Yol

HAVANA ULUSLARARASI KONFERANSI

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi ile «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi ortaklaşa, Havana'da, «Latin Amerika ve Karayipler'de Devrimci Süreçte Genel ve Özel» konulu uluslararası bilimsel bir konferans düzenlediler. Bu konferansa anakaradan 22 Komünist Partisinin ve 13 başka devrimci örgütün temsilcileri katıldı. Küba Komünist Partisi'nce son oturumdan önce yayınlanan ve yaklaşık 500 sayfa tutan konferans bildirileri ve selamlama mesajları, yapılan çalışmanın yoğunluk ve boyutunun bir göstergesidir. Kalıcı tartışma tutanaklarını da buna eklemek gerekir. Bunlar tüm katılanların birlik yanlısı tutumlarını ve görüş farklılıkları olduğunda bile açık sözlü, kardeşçe ve yapıcı tutum içine girdiklerini gösteriyor. Aşağıda bu konferansa «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi temsilcisi olarak katılan Bulgaristan Komünist Partisi MK üyesi Girgin Girginov ve Küba Komünist Partisi MK üyesi Raul Valdez Vivo'nun hazırladıkları yazıyı yayınlıyoruz.

Latin Amerika'da işçi sınıfının ve halk yığınlarının artan politik bilinçliliği koşullarında, devrimciler, saflarını sıklaştırmaya her zamankinden daha çok kararlıdır. Çünkü onlar, Fidel Castro'nun birçok kez belirttiği gibi, kendilerini utkuya götürebilecek tek stratejinin bu olduğuna inanıyorlar. Tüm konferans boyunca görüldüğü gibi, yarım yüzyıllık savaş deneyimine sahip partilerin temsilcileri ile Marksizm-Leninizmin çekirdek görüşlerini özümsemeye daha yeni başlayan genç örgütlerin temsilcileri, bilimsel sosyalizmin ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayalı karşılıklı anlayıştan yanadırlar. Bu, onlar için, emperyalizme ve gericiliğe karşı çıkmaya yetenekli tüm güçleri harekete geçirebilmek ve anakaranın emekçi halklarının özgürce kendi geleceklerini belirleyebilmelerini sağlamak için zorunlu koşuldur. Bu amaca ulaşılması, açıktır ki, tüm dünyadaki barış, ulusal ve kurtuluş davasına önemli bir katkı olacaktır.

Konferans Falkland Adaları (Malvinas) savaşının patlak vermesiyle aynı zamana denk geldi. Bu savaş, bölgedeki emperyalist egemenliğin bunalımının genel bir nitelik kazandığının ve derinleştiğinin taze bir kanıtı oldu. Bölgede yeni bir durum oluştuğunu söylemek abartma olmayacaktır. Latin Amerika ilk kez emperyalizmin politikasına karşı böylesi bir ortak tutum aldı.

Amerikan Devletleri Örgütü ve «Amerikalılar Arası Savunma Sistemi» emperyalizmin bölgeye müdahalesinin bu kötü ünlü araçları, gözle görünür biçimde sarsıldı. Ama daha da önemlisi, Latin Amerika ile

emperyalizm arasında stratejik bir bağlaşıklık olabileceğine ilişkin yanlış görüşün de aynı biçimde sarsılmış olmasıdır. Düzenbaz emperyalizmin öne sürdüğü «ortak tarihsel yazgı» ve «Amerikan uygarlığının dayanışması» sözlerinin boşluğu ortaya çıktı. Bu olaylar, Havana Konferansındaki konuşmacıların analizlerinde kendilerine kılavuz aldıkları sosyal gelişmenin yasallıklarının parlak bir doğrulaması oldu.

TEK BİR SEL YATAĞINDA BULUŞMAK

Konferansa tüm katılanlar doğal olarak kendi örgütlerinin savaşlarından söz ettiler ve tartışmalar boyunca en önemli sorunlar üzerinde kendi görüşlerini dile getirdiler. Bununla birlikte herkes kıtasal devrimci hareket olgusuna değindi ve bu konuda tam bir görüş birliği vardı.

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi adına yaptığı açılış konuşmasında, Politik Büro aday üyesi *Jesus Montane Oropesa*, sonraki tüm konuşmalarda da çeşitli biçimlerde öne çıkan temel bir noktaya dikkati çekti: «Bir bütün olarak Latin Amerika ve özel olarak Orta Amerika ve Karayipler, kuşkusuz, 1980'li yıllarda halkların anti-emperyalist kurtuluş hareketinde güçlü bir yükseliş ortamına girdiler.»

Bu yükseliş, emperyalizme (en başta ABD emperyalizmine), latifundiyacılığa ve kapitalizm öncesinin öteki kalıntılarına bağımlı, tek yanlı bir kapitalist gelişmeye dayalı, ilkel üretim ilişkilerinin varlığını sürdürdüğü koşullarda yer alıyor. Latin Amerika toplumunun bunalımı giderek daha keskinleşiyor. Bu, kurtuluş, devriminin nesnel koşullarında, niteliksel olarak yeni bir aşamayı belirliyor. Bu, devresel bir bunalım değildir. Sürekli ve her alandadır, altyapının ve üstyapının yapısal bunalımıdır.

Guyana İlerici Halk Partisi Genel Sekreteri *Cheddi Jagan*, şunları söyledi: «Latin Amerika ve Karayipler derin bir bunalımın burgacındadır. Bunun nedeni, tüm dünya kapitalist sisteminin sömürge ve yeni-sömürge bağımlılık ilişkilerinin derin bunalımıdır. Emperyalizm kendi sorunlarını geliştirmekte olan ülkelerin sırtına yüklemeye çalışıyor. Bu, yığınların durumunu kötüleştiriyor, çelişkileri keskinleştiriyor ve ulusal kurtuluş ve sınıf savaşımını yoğunlaştırıyor. Devrimci dalga bir yükseliş içindedir.»

1980'lerin Latin Amerikası için karakteristik olan, herşeyden önce, devrimin sosyal temelini genişlemesi ve çeşitli biçimlerin kullanılmasını da içeren yeni savaşların başlamasıdır. Konferansta bugün yalnızca önderlerin ve tek tek örgütlerin değil, tüm halkların, artan ölçüde ulusal, bölgesel ve dünya çapındaki devrimci süreçlerin birliğinin nesnel olduğunun bilincine vardıkları vurgulandı. Uluslararası durumun hızla keskinleştiği ve ABD emperyalizminin saldırganlığının arttığı günümüzde,

böylesi bir yaklaşım özellikle önem taşıyor. Konferans bu bağlamda katılanlara teorik ve politik düşünceyi geliştirmede taze bir ivme verdi ve onları devrimci eyleme ilişkin değerli sonuçlarla silahlandırdı.

J. Montane Oropesa konuşmasında şöyle dedi: «Biz Latin Amerika devrimcileri dünyanın geri kalan bölümüyle kopmaz bağlarla bağlıyız. Nerede birşey olursa, bunun bizim üzerimizde dolaysız etkisi vardır. ABD yönetimi şimdi NATO bağlaşıklarına dev askersel bütçeler dayatıyor, görülmedik bir silahlanma yarışını körüklüyor, kaba, barbar soğuk savaş ağızını canlandırıyor ve Avrupa topraklarına Sovyetler Birliği'ne ve Avrupa'daki öteki sosyalist ülkelere yönelik 572 tane orta menzilli silah yerleştirmeye çalışıyor. Dünya barışına yönelik bu büyük tehdit Latin Amerikalıları doğrudan ilgilendiriyor. Bu bizi en aktif ve en güçlü direnişe yöneltmelidir. Bu, emperyalist politikanın tekerleğine çomak sokmak için yapılmalıdır. Biz enternasyonalistiz. Deveküşü gibi başımızı kuma sokmak bize özgü değildir. Sosyalizmin ve tüm öteki devrimci ve ilerici ülkelerin yazgısı bizim yazgımızdır. Birlik ve dayanışmamızın, bugün her zamankinden daha geniş ve daha sağlam olması gerektiğinin bilincinde olarak bu yazgıyı ikircimsiz paylaşacağız.»

Bu sözler konferansa katılanların duygularının açık bir ifadesiydi. Bu anakarada yığınların, en başta işçi sınıfının içinde gelişen yeni bilincin bir ifadesiydi. Bu bilinç, bugün artık birkaç on yıl önce olduğu gibi, yalnızca bir protesto ifadesi değil, utkuya giden gerçek yol olan yığınsal anti-emperyalist savaşımında doğdu. Bu nedenle, devriminin 24. yılında Havana'da toplanan konferansta, Küba'nın artık, 20 yıl önceki gibi Amerika'daki tek kurtulmuş bölge olmadığına hoşnutlukla saptanması için yeterli nedenler vardı.

Başka bölgelerden analizciler sık sık Latin Amerika'yı gelişme düzeyleri yaklaşık aynı olan bir ülkeler topluluğu olarak ele alıyor ve bu ülkelerdeki süreçlerin arasındaki farklılıkları göremiyorlar. Ne ki, bu farklılıkların altını çizmek, yalnızca politik savaşımın uzun erimli yönlerini saptamak için değil, aynı zamanda kısa erimli öngörülerde bulunmak için de gereklidir. Brezilya Komünist Partisi MK Yürütme Komisyonu üyesi *Teodoro de Melo* bu sorunu ele aldı ve şöyle dedi: «Bölgedeki tüm halklar ABD emperyalizmini ortak düşmanları olarak görmek için yeterli nedene sahiptir. Ama her ülkenin kendi ve çoğu kez önemli olan özellikleri vardır. Bunlar bir yandan, kapitalist gelişmenin alçak ya da yüksek düzeyi, emperyalist yatırımların önündeki engellerin varlığı ya da yokluğu, üretici güçlerin yapısı, burjuvazinin ve proletaryanın bileşimi gibi ekonomik ve sosyal faktörlerce, öte yandan da tarihsel faktörlerce üretiliyor.

Gerçekten de Latin Amerika'da tarihte öngörülen sosyal-ekonomik formasyon (biçimlenme) tiplerine ya da bunun evrelerine rastlamak olanaklıdır: Bunlar, Orta Amerika'nın kimi bölgelerine de ve Brezilya ve

Kolombiya'nın kızıl derili aşiretlerin yaşadığı bölgelerde görülen, kendi kendine yeterli ekonominin ilkel biçimlerinden, Küba'daki sosyalizme kadar uzanıyor. Bu iki kutup arasında kapitalizm öncesinin özellikleriyle doğuş halindeki kapitalizmden (Orta Amerika ve Karayipler), aktif ilerleyen devlet tekel kapitalizmine kadar (Meksika, Şili, Brezilya ve Venezuela vb) kapitalizmin her biçimi görülebilir.

Yoldaşça görüş değiş tokuşu bir kez daha gösterdi ki, bu ülkelerin eşitsiz gelişmesi nedeniyle, devrimcilerin karşı karşıya oldukları görevler aynı olamaz. Örneğin sosyalist Küba'nın ana görevi yeni toplumun kuruluşunu tamamlamaktır. Bunun başarıyla yerine getirilmesi, yalnızca Küba halkı için değil, anakanın tüm öteki halkları için de önem taşıyor. Modern tarihte görülmedik uzunlukta bir dönem boyunca Küba'ya ekonomik ambargo kuşatması uygulayan, ona tehditler yönelten ve dolaysız saldırılara girişen Washington'un kör inatçılığının nedeni, bu örnekten olan korkusudur. Bölgedeki başka ülkelerde gündemde devrim var ve onun tüm güçlerinin birliği (Küba'nın o zamanki tartışılmaz «sır») birincil önem taşıyor. Kimi durumlarda, yığınların demokratik haklarını güvence altına almak ve genişletmek savaşımı öne çıkıyor. Sonra, birçok yerde, birincil görev, despotik rejimleri yıkmak ve demokratik istemleri karşılamaktır.

BELİRLEYİCİ RADİKALLEŞME

Yaşam Lenin'in emperyalizm çağındaki devrim teorisinin son derece sağlam bir temele sahip olduğunu birçok kez yeterince kanıtladı. Ne ki, somut ulusal koşullarda çeşitli biçimler alan çağdaş işçi sınıfı hareketinin kimi temsilcileri, önceleri açıklanmış yasallıkların etkinliğini ve getirilen ilkelerin uygulanmasını sık sık tartışma konusu yapıyorlar. Marksist-Leninist bilimin getirdiği ve pratikte kanıtlanan kavramların yerine «yeni»lerini oluşturma çabalarına da rastlanıyor.

Konferansa katılanlar dünya gelişmesinin genel yasallıklarını ve bunların anakaradaki ortaya çıkışını ve özgül eğilimleri araştırmada görüş birliği içinde oldular. Tarihin nesnel gidişinin ve onun ulusal koşullardaki biçimlenişini görmezlikten gelmek kadar, buna doktriner yaklaşımın da ciddi yanıtlara yol açabileceğini belirttiler. Gerçek diyalektik yöntem devrimci güçleri her ülkedeki somut durumun somut analizine yönlendirir. Sorun, son derece farklı özgül özelliklerin, durmaksızın gündeme gelen yeni olguların genel temel yasallıkları gölgelemesine izin vermemektir. Genel yasallıkların görmezlikten gelinmesinin cezasız kalacağı düşünce kapılmamak gerekir. Biz Havana konferansındaki konuşmacıların tam da böylesi diyalektik bir yaklaşım içinde oldukları görüşündeyiz.

Küba Komünist Partisi MK üyesi *Manuel Pineiro Losada* şöyle dedi:

«Asya ve Afrika'daki devrimler gibi bizim devrimlerimiz de aynı yolda Ekim 1917'de açılan dünya çapındaki tarihsel yol üzerinde ilerliyor. Latin Amerika'da çok çeşitli faktörler devrimlerin yoğun ve köklü bir biçimde gelişmesi için elverişli koşullar oluşturdu.» Bunun göstergeleri nedir ve hangi eğilim temeldir?

Bildirilerin incelenmesi, anakanın politik yaşamına biçim veren çeşitli parçasal süreçlerin, radikalleşme olgusunun belirleyiciliği altında ilerlediğini gösteriyor.

Burada sömürücüler sömürülenlerin, en başta işçi sınıfının sürekli artan direnişiyile karşı karşıyadır. Ana eğilim budur. En çok Orta Amerika'da ve Karayipler bölgesinde öne çıkmaktadır. Artık Avrupa sömürgeciliğinin Latin Amerika'yı ilkel sermaye birikimi kaynakları için bir alan olarak kullandığı dönemlere geri dönülemez. ABD emperyalizminin anakaraya kendi avlusu gibi baktığı günler de (19. yüzyılın sonundan Küba devrimin utkusuna kadar) geçmiştir.

Anakanın üç alt bölgesindeki durum (konferansta ayrı ayrı ele alınan, Orta Amerika, Karayipler ve Güney Amerika) söylenenlerin doğruluğunu kanıtıyor. Devrimci savaşların son dönemde en keskin biçim aldığı ilk iki alt bölge için önemli olan sorunlara bir bakalım.

Kosta Rika Sosyalist Partisi'nden *Carlos Leonarda Cordero* şöyle dedi: «Tüm Orta Amerika bölgesinde görülen ve sınıf savaşımının keskinleşmesinin, işçi sınıfının, onun askersel-politik örgütlerinin güçlenmesinin ve onun öteki emekçi halk katmanlarıyla sağladığı birliğin yol açtığı sosyal başkaldırmalar yerel diktatörlükleri sarsıyor.» Honduras Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyesi *Enrique Alvaringas* şunu belirtti: «Coğrafi kadercilik doktrinini yerleştirmeye çalışan ABD emperyalizminin yapay korkular yayabilmesi geçmişte kaldı. Küba devrimi, 1959'da Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki anti-emperyalist ve demokratik devrimler yolunu açtı. Grenada ve Nikaragua devrimlerinin utkuya ulaştığı 1979'dan başlayarak, Belize'nin bağımsızlığa kavuşmasıyla Porto Riko ve Haiti yurtseverlerinin devrimci eyleminin büyümesiyle, El Salvador ve Guatemala halklarının devrimci savaşımının yükselmesiyle, Latin Amerika devriminin ağırlık merkezi Orta Amerika ve Karayipler bölgesine kaydı.»

Kurtuluş savaşımının yoğunluğu Honduras'da da artıyor. Konferanstan kısa süre önce Guatemala'da dört askersel-politik örgüt Guatemala Ulusal Devrim Birliği adı altında birleştiler. Konferans bu birliği ve El Salvador'daki Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesini selamladı. Delegeler her iki cephenin savaşçılarının, taktik esneklikle ustaca birleştirilmiş cesaretlerini takdirle karşıladılar ve onlara birlik yönünde yeni başarılar dilediler.

Bu alt bölgedeki egemenlik sisteminin bunalımı gerçekten tüm sınıfları ve nüfusun tüm katmanlarını etkiliyor. Egemen çevreler artan ölçüde bu durumdan kurtuluşun yollarını arıyorlar. Küba, Nikaragua ve Grenada'nın derslerini bir ölçüde öğrenmiş ve demokratik değişimin devrime oranla ehveni şer olduğuna inanan gruplar var. Ama «Sert tutum»u halk hareketine karşı yoğun baskıları savunan etkili gruplar da var. Elbette sosyal yaşamın demokratikleştirilmesi, sosyal-ekonomik bunalımın etkilerini azaltır. Ne ki, emperyalizm ve yerel oligarşi bunun, egemen blok içindeki çelişkileri son sınırına kadar keskinleştireceğini faşist yanlısı militaristlerin yalıtılmasını hızlandıracağını ve emekçi halkın örgütlerini güçlendireceğini ve sonunda onun savaşımını hızlandıracağını biliyorlar. Bu nedenle egemen sınıflar ılımlı reformist projeleri bile ellerinin kenarıyla itiyorlar. Olgular, aşırı (ekstremist) grupların bugünü kazanma eğiliminde olduğunu gösteriyor. Aynı şekilde, ilerici dönüşümlerin ancak anti-diktatoryal, anti-emperyalist, demokratik bir devrimle gerçekleşebileceğini kavrayanların sayısı giderek artıyor. Halk kesimlerinin, işçi sınıfının politik ve ideolojik öncülüğünde buna aktif katılımı sosyalizme kesintisiz geçişin yolunu açacaktır. Konferansa katılanların çizdiği perspektif budur.

Orta Amerika ve Karayipler bölgesi halklarının savaşımı dünya ilerici güçlerinin güçlü desteğine dayanıyor. Dayanışma hareketi yalnızca devrimcileri değil, sosyal demokratları, geniş kilise çevrelerini ve kimi burjuva parti ve hükümetlerini de kapsıyor. Tüm bunlar devrimlerin yalnızca içsel kökene sahip olabileceği ve böyle olması gerektiği ve tek gerçek tehlikenin emperyalizmin savaşçı ve serüvenci gruplarıncı gerçekleştirilecek karşı devrim ihracı olduğu yolundaki Marksist-Leninist görüşü doğruluyor. En geniş dayanışma hareketi karşı-devrimci, yıkıcı dıştan eylemin önünde bir engel oluşturuyor ve halka kendi kesin utkusu için güven veriyor.

Meksika işçi sınıfının yeni bir örgütü olan Meksika Birleşik Sosyalist Partisi'nin temsilcisi *Adolfo Sanchez Rebolledo* bu konu üzerinde ayrıntılı biçimde durdu ve şunu belirtti: «Yalnızca emperyalizmi yenmek değil, bölgesel anlaşmazlıkların çözüm yolunu bulmak ve demokratik ve devrimci bir toplum kurmada ilerlemek son derece gerçekçi bir amaçtır ... Halkların bölgedeki genel saldırısında uluslararası dayanışmanın birincil bir rol oynayacağı da çok önemlidir. MBSP, ülkenin egemen çevrelerince savunulan «Meksika tipi sosyal reformizm» e karşı uzlaşmaz bir tutum alırken, hükümetin Orta Amerika politikasını onaylıyor, onun Küba ve Nikaragua ile işbirliğine büyük değer biçiyor ve El Salvador'daki sorunun barışçıl yoldan çözülmesi yolundaki girişimini destekliyor. Bilindiği gibi Salvador'daki savaşçılar da içinde Küba, Nikaragua ve Latin Amerika'nın tüm devrimcileri, soruna politik bir çözüm bulunmasından yanadırlar.

Görüşmelerin önüne getirilen engellerin sahipleriyle uluslararası ortamı kızıştırmaya çalışanlar aynı çevrelerdir. ABD emperyalizmi ve onun dümen suyundaki gerici rejimlerdir.

Bununla ilgili olarak Panama Halk Partisi MK Politik Büro üyesi *Luther Thomas* yurt içinde ve yurt dışında ilerici güçlerin geniş bağlaşıklığı politikasını ardıcıl izlemenin zorunluluğuna değindi. Kendi ülkesinin deneyimlerini ele aldı ve şöyle dedi: «Onüç yıl süren görüşmeler sonucunda, askerlerin etkisindeki hükümetin gösterdiği kararlılık, yurt-sever güçlerin etkin eylemleri ve güçlü uluslararası dayanışmayla, biz, inatla direnen emperyalistlere, Panama'nın tüm toprakları üzerindeki yasal hakkını tanımayı ve kanal bölgesinin dekolonizasyonuna başlanmasını zorla kabul ettirdik.»

Uluslararası dayanışma ve Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesinin izlediği dış politikanın yaratıcı niteliği, Nikaragua devriminin etkusunda önemli bir rol oynadılar. SUKC temsilcisi *Leonel Espinosa* şöyle dedi: «Yeni bir toplumu kurmak için genel yasallıklar ile ülkemizin özgül niteliklerini diyalektik bir biçimde ele almalıyız, ve bu arada başka halkların deneyimlerinin mekanik bir biçimde uygulanmasına ya da kendi sürecimizin özgül öğelerinin abartılmasına izin vermemeliyiz.»

Eğer devrimci sürecin yasallıkları bir partinin yönetimince görmezlikten gelinir ya da hatta bilinçli bir biçimde reddedilirse, karşı-devrimin ve emperyalizmin güçleri sosyal geri dönüş amacıyla böylesi yanlışlardan hemen yararlanırlar. Erkten uzaklaştırılan sınıfların – ve bu Latin Amerika ülkeleri için de geçerlidir – yenilgilerinden ders alma ve yeni koşullara uyum sağlama yeteneklerinin arttığı görülmektedir. Pratik deneyimler, Lenin'in, «egemen sınıfların sınıf içgüdüsunün ve sınıf bilincinin hâlâ ezilen sınıflarinkinden daha güçlü»⁽¹⁾ olduğu görüşünü birçok kez doğruladı. İç gericilik emperyalizmden aldığı dış destekle, duruma göre, ekonomik sabotaja ve yıkıcı eyleme, terörizme ve şiddete başvurur ve askersel devirmelerle, dün «kutsal» ilan ettiği ve sözde devrimci güçlerce tehdit edildiğini öne sürdüğü yasallığı, demokrasiyi ve özgürlüğü ayaklar altına alır. Konferansta tüm bunların devrimcilerin önüne, durumdaki olası keskin değişikliklere hazır olma görevini koyduğu belirtildi.

Konuşmacılar, devrimci kazanımları korumanın ve iç gericilik ve emperyalizmin eski düzeni yeniden kurma çabalarını kararlı bir biçimde geri püskürtmenin önemine dikkati çektiler. Bu, kurtulmuş halklar için ölüm kalım sorunudur. Küba, Nikaragua ve Grenada da çok iyi anlaşılmalıdır: İşçiler, köylüler ve tüm öteki yurtseverler devrimi elde silahla

(1) V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 44, s. 40 (Rusça).

koruyorlar. Eğer aralıksız emperyalist provokasyonlar olmasaydı, onların başarıları çok daha büyük olurdu. Grenada Yeni Jewel Hareketinin temsilcisi *Cornwall Leon* şöyle dedi: «Bugün ABD'den gelen tehditler ve gerçek tehlikeler karşısında devrimimiz yığınların aktif ve örgütlü desteğine dayanıyor, yığınlar devrime şimdi daha çok inanıyorlar. Emperyalistler Grenada devriminin yeni somut simgesi olmasından telaşa kapılıyorlar.»

Devrimci çizgiyi sürdürmedeki kararsızlık yenilgi getirir. Jamayka İşçi Partisi Genel Sekreteri *Trevor Munroe*'nun ülkesindeki demokratik güçlerin 1980 seçimlerinde uğradığı başarısızlığı çözümlerken vardığı sonuç buydu. Emperyalizmin psikolojik şantaj ve ekonomik istikrarsızlık yaratma yöntemlerine yaygınca başvurduğu bir durumda kararlılık çok daha büyük bir zorluluktur. Jamayka şimdi şu ikilem karşısındadır: Ya faşist bir diktatörlük kurulması ya da «işçi sınıfının ve köylülerin emperyalizmin ve burjuvazinin kökünü kazıyacak kadar güçlenmesi.»

Haiti komünistlerinin Birleşik Partisi'nin temsilcisi *Frank Hypolit* şunu belirtti: «Kuzey Amerikan emperyalizminin ve onun Afrika, Asya ve Latin Amerika'da doğrudan ya da uşakları aracılığıyla dayatmaya çalıştığı saldırgan faşist tipteki politikanın gözü doymaz doğasını dikkate alırsak, inanıyoruz ki, iç ve dış gerici güçleri sosyalist topluluğun ve uluslararası devrimci hareketin dayanışma ve desteği olmadan yenmek olanaksızdır.»

Politik egemenliğini henüz kazanmamış ülkelerin sol güçleri başka sorunlarla karşı karşıyadır. Ama buralarda da devrimciler bağımsızlık savaşımına aktif katılıyor ve sonul amaçlarının sosyalizm olduğuna inanıyorlar. Guadelup Komünist Partisi temsilcisi *Pierre Tarer*, bir Fransız sömürgesi olan ülkesinde, «özerklik için savaşımın onurlu bir geleceğin yolunu» gösterdiğini söyledi. Martinik Komünist Partisi'nden *Etile Jean Pierre*, ülkesinin perspektifinin bağımsızlık ve sosyalizm olduğunu belirtti. Porto Riko Sosyalist Partisi temsilcisi *Pablo Rivera* «Porto Riko'da sosyalizm doğrultusundaki ilk adım, bağımsızlığın kazanılması ve halkımızın ulusal ve sosyal çıkarlarınınca yönlendirilen bir devletin kurulmasıdır» dedikten sonra, Latin Amerika ülkelerinin Porto Riko'ya bağımsızlık verilmesi için Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sundukları projeyi desteklediklerini belirtti.

Orta Amerika ve Karayipler bölgesi halkları Jose Marti'nin deyimiyle, savaşımalarını «canavarın karnında» sürdürüyorlar. Ama devrimciler yalnızca emperyalizmin potansiyellerini küçümsemenin değil, aynı zamanda onun hâlâ bir zamanlar olduğu kadar güçlü olduğu yanılığına düşmenin de tehlikesine karşı haklı olarak uyarıyorlar. Bu görüşü benimsemek sol güçleri pasif taktiklere mahkum eder ve özellikle

elverişli uluslararası değişiklikleri beklemeye iter. Oysa bölgede halkların «Değişiklik ve hem de şimdi!» istemi daha gür sesle ve daha yoğun yükseliyor.

GÜNEY AMERİKA DEVI

Orta Amerika ve Karayipler örneği gösteriyor ki, oldukça az nüfusu olan ülkelerde bile, tüm anti-emperyalist kurtuluş sürecinin dikkate değer kimi özgül yanları vardır. Güney Amerika'ya gelince, bunların çeşitliliği daha da belirgin duruma geliyor. Bölgedeki tek tek her ülkede durumu incelemek çok güç. Bunun için konferanstaki bildirimlerde ileri sürülen kimi düşünceleri sunmakla yetineceğiz.

Önce bir ana noktaya değinelim: Küba delegesi, Falkland (Malvinas) Adaları konusunda Arjantin'in egemenlik hakkını destekleyen bir önerge verdi. Bu önerge, oybirliğiyle benimsendi. Toplantıda yine oybirliğiyle, Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri, ülkesinde ve tüm Latin Amerika'da özgürlüğün ateşli savaşçısı Antonia Maidana'nın bir an önce özgürlüğüne kavuşması istendi. Bu dayanışma eylemleriyle konferans, bir bakıma, Güney Amerika'da kurtuluş sürecinin kendine özgü bir yanını da gösterdi. Latin Amerika'da emperyalizme ve emperyalizmin yerleştirdiği faşist rejimlere karşı, demokrasi ve sosyal ilerleme için savaşım öne çıkıyor. Bu savaşım, değişik biçimlerde, değişik derinliklerde, hız ve keskinliği değişik derecelerde süregeliyor. Ama tek ve tutarlı bir amacı var: O da yalnızca, ayaklar altına alınan burjuvâ kurumlarını yeniden kurmak değil, tersine, yığınların desteğine dayanan, onların çıkarlarını etkin bir biçimde koruyabilecek yeni bir demokrasiyi sağlama bağlamak.

Sosyalist ödevlerin henüz gündeme gelmediği ülkelerde bile, işçi sınıfının, tüm emekçilerin eylemlerinin gittikçe daha yüksek düzeylere ulaştığını kimse yadsımıyor. Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Parti İçi İdeolojik Çalışma Bölümü'nün başı *Antonio Diaz-Ruiz* şöyle dedi: «Ortak düşmana karşı savaşım, yığınların devrimci iradesini güçlendirmeye, daha da önemlisi, ideolojik, felsefi ve dinsel farklılıklarına karşın, yeni etkili sosyal ve politik güçlerin harekete katılmasına yardımcı oluyor, demokrasi ve anti-emperyalizm ruhuyla dolu geniş bir sosyal taban oluşturuyor.»

Böylesi bir durum, İngiliz-Arjantin çatışması sırasında, daha önce de, Nikaragua halkının kurtuluş savaşı sırasında açıkça görüldü. Hemen hemen tüm politik güçler oldukça kısa bir süre içinde harekete geçtiler. Komünistlerin, öteki ilerici güçlerin verdikleri çetin savaşım boşa gitmedi.

Onların bu çabaları her zaman başarıyla taçlanmadı. Gerilemeler, ağır yenilgiler oldu. Ama bu savaşlar, anakaradaki anti-emperyalist potansiyelin yükselmesini sağladı. Bu savaşım şimdi meyvalarını vermeye başlıyor. Çeşitli gurup ve örgütlerin eylemlerinde gözle görülür bir canlanma oldu. Bu, sosyal ve politik bakımdan gitgelli de olsa, çelişkili de olsa, emperyalizme karşı birleşebileceğini gösterdi. Elbette, kimi konularda görüşlerin benzerliği, sınıf savaşımını ortadan kaldırmadı. Tersine, proletaryanın ve onun partilerinin bağımsız eyleme geçme ve varolan sorunları derinlemesine, yaratıcı bir biçimde ele almalarını sağlayarak, bu savaşımı daha ince, daha karmaşık bir duruma getirdi. Gerek demokratik, gerekse sosyalist devrimin itici gücünü oluşturan sınıf ve katmanların birleşik cephesini böylesi bir durum zayıflatmak bir yana, güçlendirme eğilimi gösteriyor. Latin Amerika ve Karayipler Komünist Partilerinin 1975 yılında yaptıkları Havana Toplantısı'nda bu diyalektik kavram açıkça ortaya konuldu.

Latin Amerika halklarının yükselen savaşımı, Birleşik Amerika ile öteki emperyalist güçlerin umutsuz politik çıkışlara başvurduğu egemen sınıfların en aşırı kesimleriyle, esnek, liberal hükümet yöntemlerini savunanlar arasında çelişkilerin keskinleştiği bir ortamda yol alıyor. Bu çelişkiler, «sınırlı», «güdümlü» ya da «denetimli» denilen kimi uzlaşmacı seçenekler hazırlanmasıyla sonuçlandı. Bunlar ilerici güçleri politik yaşamdan uzak tutma çabalarını gizlemek için «temsili» kurumların yeniden kurulması konusunda bir laf bulutu yaratmayı amaçlıyor. Aynı zamanda uluslararası tekellerle yerli büyük burjuvazinin egemenliğinin tüm ekonomik ve sosyal mekanizmalarını koruma amacı güdüyor.

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi *Julieta Campusano*, Şili'deki halk oylaması acıklı güldürüsü ve halk düşmanı anayasasının getirilmesinin «güdümlü» demokrasi operasyonunun örneği olduğunu söyledi. Ama bu işçi sınıfının kararlılığını kıramadı. Bu, onun savaşım süreci içinde ileri sürdüğü istemlerde, onun emekçi halkın öteki müfrezeleriyle birlikte geçmişin zayıflık yanılıklarını giderme isteğinde görülebiliyor. Daha 1980 yılı Eylül ayında, Şili Komünist Partisi, ülkede yeni bir politik durumun oluşmaya başladığı sonucuna vardı. Bu gelişme, artık gerçekleşmiş bulunuyor. Halk arasında militan bir ruh, savaşım azmi gittikçe güçleniyor, öfke yeni yeni katmanlara yayılıyor, yığınların yaratıcılığı, rejime karşı çok değişik eylem biçimlerinin gelişmesini sağlıyor.

Uruguay komünistleri de, vardıkları sonuçlarda, değişen durumun öğelerini göz önüne alıyorlar. Halkın yükselen direnişi ve 1980 yılında yapılan halk oylamasında faşist diktatörlüğe kesinkes «Hayır» denmesi, anti-faşist hareketin önünde elverişli olanaklar açtı. Uruguay Komünist Partisi Yurtdışı Yürütme Gurubu üyesi *Eduardo Viera* şöyle dedi: «Muhalefetin en militan kesimi şunun da bilincinde: Diktatörlük güçleri,

kimi faşist yapıları korumaya, ordunu vesayeti altında sahte bir 'sınırlı demokrasi' modeli dayatmaya çalışıyor.»

Arjantin komünistleri, Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Komisyonu üyesi *Oscar Arevalo* ile *Adela Sanchez* şunu vurguladılar: *Multidaria*'yı⁽²⁾ kurarken kazanılan deneyim gösteriyor ki, ülkelerinin özgül koşullarında, demokrasiyi kurmak için savaşım, işçi sınıfından ulusal burjuvazinin etkili guruplarına kadar uzanan çok değişik politik güçleri biraraya getirebilir. Proletarya partisinin uzak görüşlülüğü ve dinamizmi, harekete katılanların değişik amaçlarından ötürü istikrarsız olabilecek bu heterojen bağlaşıklıkla aktifleşmesini sağlayabilir. Despotluğa son verebilmek için böyle bir bağlaşıklık mutlaka gerekiyor. Demokrasiye dönüş, köklü bir değişikliğe gitmenin en güvenli yolu olarak görülüyor. Böyle bir yol, elbette, çeşitli basmakalıp anlayışlara uygun düşmüyor. Bu yol, en önde işçi sınıfı olmak üzere tüm halkı içine alan yığın savaşımının patlamalarıyla açılıyor, emperyalist çevrelerin, oligarşik çevrelerin inatla, acımasızca tepelemekte oldukları demokratik özgürlükler uğruna eylemlerle açılıyor.

Başına «petrol kuşu» konmuş Venezüella, Ekvator gibi ülkeler bile, böyle bir yazgıdan kurtulabilmiş değil. Yükselen protestolar, hem yerli egemen sınıfların keyfi eylemlerinden, hem de ulusal zenginliği yağma eden emperyalistlerin politikasından kaynaklanıyor. Bunlar, ucuz alıp pahalıya satmanın, «Kuzey»in çevrimsel bunalımlarını «Güney»e aktarmanın yollarını arıyorlar. Ekvador Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi üyesi *Javier Garaycoa*, ülkesinde bunalımın derinliğini ortaya koyan kimi çarpıcı istatistikler sergiledi. Geniş halk yığınlarının, petrol fiyatlarının yükseldiği sırada, petrol satışından büyük kârlar vuran, ama şimdi fiyatlar düşünce, petrol pazarı daralınca bunalımın tüm yükünü emekçilerin sırtına yıkmaya çalışan hükümetlere karşı hoşnutsuzluğu artıyor.

Kolombiya Komünist Partisi Merkez Komitesi Yürütme Komitesi üyesi *Alvaro Oviedo*, bir yanda halkla, öte yanda emperyalizm ve onunla kolkala hareket eden yerli oligarşi içindeki bağımlı çevreler arasında keskinleşen çelişkileri dile getirdi. Biz komünistler, anakaranın Güney Konisi'nde ortaya çıkan terörist diktatörlükler gibi, Kolombiya'da da daha gerici bir diktatörlüğün kurulmasının ille de kaçınılmaz olduğuna inanmıyoruz. Gericiliği durdurabilecek, demokratik bir çevren açabilecek yeterince gücümüzün, demokratik bir potansiyelin var olduğunu sanıyoruz.

(2) 1981 yılı ortalarında Arjantin'de bellibaşlı politik partilerin kurduğu bir birlik. Komünistlerin ve sosyalistlerin desteğine dayanıyor. Anayasanın yeniden yürürlüğe konulmasını, politik ve kamusal faaliyet üzerindeki yasakların kaldırılmasını, çeşitli demokratik değişiklikleri savunuyor.

Popülist ve milliyetçi kuruluşlar da, gittikçe artan ölçüde daha aktif olarak devrimci harekete katılıyorlar. Clodomiro Almeida'nın başını çektiği Şili Sosyalist Partisi'nin temsilcisi Fernando Tapia'nın vardığı sonuç bu oldu.

Gerçekten, devrimcilerin safları her yerde genişliyor. Bağımlı kapitalizm mekanizması hep ters tepegelıyor. Çelişkiler, emperyalizmin egemenlik sisteminde çatlaklar yaratıyor. Bir yanda, Pablo Neruda'nın «Amerika'nın ince beli» dediği Orta Amerika ve Karayipler'de, öte yanda Latin Amerika anakarasının tüm obür bölgeleri arasında, halk savaşının derece ve düzeyinde göze çarpabilecek farklılıklar yavaş yavaş değişme, silinme eğilimi gösteriyor. Faşizmi ihraç etmek için emperyalizm ne denli sıkı da bastırır, yine de artık kısa bir süre için olsun soluk alma fırsatını bulamıyor. Doğrudan silahlı müdahale de, emperyalizmin imdadına koşmuyor. Bölgenin en büyük ülkesi olan Brezilya'nın eline «koca bir sopa» alıp anakarada jandarmalık işlevlerinden bir bölümünü üstleneceği yolunda Washington stratejilerinin beklentileri, pek de umdukları gibi çıkmadı. Oldukça yüksek bir ekonomik ve askersel gelişme düzeyi sağlamış öteki devletler arasında da olası jandarma adayları çıkmasını beklediler. Bu da gerçekleşmedi. Beyaz Saray, bir kesim Latin Amerika ülkesini bir başka kesimle çarpıştırmada, gittikçe daha büyük güçlükler çekiyor. Latin Amerika ülkeleri, emperyalizme karşı savaştılar, savaşıyorlar ve savaşmayı sürdürecekler. Başkaca bir çıkar yol yok.

BİR NUMARALI SORUN

Erk nasıl alınacak? Devrimci güçlerin programının önemi nedir? Öncüyü kim, nasıl oluşturur? Devrimde evreler ya da aşamalardan sözedilebilir mi? Eğer edilebilirse, bunun sınırları nelerdir? Bu savaşımın yolları, biçimleri, yöntemleri nelerdir? Bunlar ve öteki pekçok sorun üzerinde, komünist partilerinin dikkatleri sürekli odaklaşıyor. Bu konular Havana Konferansı'nda da ele alındı. Birbirlerine benzeş de olsalar, birbirlerine yakın da olsalar, açıklanan bu görüşlerin her zaman özdeş olmaması çok doğaldır. Şu ya da bu soruna ilişkin olarak ileri sürülen görüşler üzerinde, kuşkusuz, somut deneyimin büyük bir etkisi oluyor.

Hiçbir derleme, açıklanan tüm görüşlere yeterince adaletli bir yer ayıramıyor. Bundan ötürü, Latin Amerika devrimcilerince, ortaklaşa derinlemesine bir inceleme konusu olan savaşımın değişik yönlerini göstermek için, bunlardan kimilerini sunuyoruz. Kardeşçe bir deneyim değiştokoşunu da içeren, onların toplu yaratıcı çabaları, dağcılığa benzetilebilir: Göz korkutucu bir tepeye çıkmadan önce, bunu nasıl

en iyi yapacağına herkes kendi karar vermelidir. Ama tırmanırken ortaya çıkan güçlük ve engellerin üstesinden gelebilmek için karşılıklı destek zorunludur.

Latin Amerika toplumu önemli değişikliklerin eşliğinde olduğuna göre, işçi sınıfı ve öteki devrimci güçlerin erki elde etmesi sorunu, büyük bir önem kazanıyor. Marksist-Leninistlerle sosyal reformistler arasındaki ayrımı da bu belirliyor. Sosyal reformist ve benzeri öğretiler, demokrasiye doğru ilerleyiş ve derin toplumsal dönüşümleri sınıf savaşımı ve devrimin bir yolu olarak görmüyorlar, tersine, bunları sınıfı işbirliği ve tedrici reformlar sayıyorlar. Kapitalizmin politik sisteminin kurum ve biçimlerini; böylesi değişiklikler için elverişli görüyorlar. Sosyal-reformist ideologlara göre, bu kurum ve biçimlerin evrimi, burjuva demokrasisinin genişlemesine yol açıyor ve kendi başına bunlar, politik sistemin «sosyalistçe yeniden kurulması»nı getirebiliyor.

Ama düzgün, yumuşak bir evrim, topluma sınıf özünde hiçbir zaman temelden bir değişme yaratabilmiş değildir. Konuşmacılara göre, eğer böyle bir evrim gerçekleşmiş olsaydı, her şey bir yana, ABD emperyalizminin mucizevi bir cömertliği, başta Şili'deki Halk Birliği hükümetine karşı, geçmişte işlediği «gününlük»ün pek çoğundan pişmanlık duyması, dünya ölçüsündeki politikasını bir yana bırakması gerekcekti. Köklü değişiklikler, evrimci gelişmede bir kınılmayı, bir sıçramayı, ya da, başka bir deyişle, bir devrimi akla getiriyor. Lenin şöyle diyordu: «Kapitalizm, kendi mezar kazıcısını yaratır, yeni bir sistemin öğelerini yaratır, ama, aynı zamanda, bir «sıçrama» olmadan, tek tek bu öğeler olayların genel gidişinde hiçbir şeyi değiştirmezler.»⁽³⁾

Erk sorununun çözümünün toplumsal yeniden kuruluşun kilit sorunu olduğu konusunda, konferansta, herkes hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde konuştu. Eğer kazanmak istiyorsa, geniş emekçi yığınlarının gücüne dayanarak işçi sınıfı erki ele almalı ya da bilimsel bir terim kullanmak gerekiyorsa, proletarya diktatörlüğünü kurmalı. En yakın perspektif olmasa bile, gündemde bulunan sosyalist devrimin can alıcı yasallıklarından biri budur. Konuşanlar açısından «diktatörlük» kavramının anlamı çok açıktı. Burjuva – reformist ideologlarca ele alındığı gibi, soyut ahlaksal bir anlam yerine, sınıfsal bakımdan, yani daha derin ve gerçek bir halk demokrasisi olarak, diktatörlük kavramını göz önüne almak gerekiyor. Bunun gibi, «burjuva demokrasisi» teriminin ardında, aşırı araçlara başvurduğu zaman faşizme dönüşen, burjuvazinin diktatörlüğü yatıyor. Proletarya diktatörlüğü kavramı, devrimci güçlerin ille de zorlama yoluyla karşı karşıya kaldıkları görevleri çözmeleri için bir reçete anlamına hiç gelmiyor. Tüm devlet erkinden işçi sınıfını yoksun

(3) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 20, s. 65–66.

kılmak için gerici bir azınlığın zor kullanmasına yanıt olarak işçi sınıfının bu yöntemlere başvurduğu da bilinen bir şeydir.

Bu sorun, kurtuluş hareketinde proletaryanın hegemonyası sorununa benziyor. Komünistler ve öteki devrimcilerin «toplumsal çoğulculuk» çerçevesi içinde hareket etmede isteksiz davranmakla sık sık suçlanmaları konferansta vurgulandı. Onlar, «Avrupa'nın yanılğalarını yinelenmemek, «daha yurtseverce» davranmak, çatışmaları keskinleştirmekten kaçınmak, burjuva devletiyle «yararlı, yapıcı bir bağlaşıklığı» kabul etmek yolunda demagojik çağrılarını işitip duruyorlar. Kapitalist sistemin çeperlerinde, yani emparyalist güçlere bağımlı olan ülkelerde en gerekli olanın da bu olduğu ileri sürülüyor. Günümüz sınıf yapısının dinamiğinde, proletaryanın öteki toplumsal guruplarla, en başta orta katmanlarla eşit haklı bir ortak olarak hareket etmesi gerektiği de öne sürülüyor.

Konuşmacılar böyle bir anlayışın, teorik bakımdan çürük olduğunu belirttiler. Proletarya, kurtuluş hareketinde hegemonyasını kurmaya (ya da uygulamaya) çalışıyor, çünkü bırakın herhangi bir toplumsal katmana bir yana, proletaryadan başka hiçbir sınıf, demokratik devrimi sonuna dek götürüp sömürüden arınmış yeni bir toplum kurarak tarihsel özgörevini yerine getirebilecek durumda değildir.

Tartışmalar bir kez daha gösterdi ki, Latin Amerika'da hegemonya için savaşım, işçi sınıfı ile orta katmanlar arasında yürütülmüyor, tersine proletarya ile burjuvazi arasında gidiyor. Çünkü bu iki sınıf iki ayrı seçenek öneriyorlar: Gerçek bağımsızlığı elde etmek ve sosyalist bir çevrene yolu açmak için demokratik bir devrim ya da bağımlı kapitalizmin korunması. Küçük burjuvazi, köylüler ve orta katmanlar, tarihsel olarak, uzlaşmaz sınıflar arasında çetin bir savaşın sürdüğü sosyal-politik «merkez»de yer alıyorlar. Ortadaki ögelerin çabucak ve nerdeyse bir anda «aşındığı», toplumsal değişimin yandaşlarıyla karşıtlarının kesinkes ayrıldığı devrimci patlama dönemlerinde, bu en belirgin bir biçimde görülüyor. Böyle koşullarda, toplumsal gelişme yolunun seçimi, tam da hangi sınıfın çoğunluğu kendi yanına kazandığına bağlıdır.

Tartışmada, Şili Devrimci Sol Hareketi'nden *Carlos Vallejos* şunu vurguladı: Yönetici sınıf ve erk sorununun nasıl çözüleceği, devrimin ayırıcı işareti oluyor. Bu noktada kafaların berrak olması, amaçlara varmayı, devrimin toplumsal tabanını oluşturan bağlaşıklıkları kurmayı ve her aşamada üstesinden gelinecek çelişkileri ortaya çıkarmayı sağlıyor. Bundan ötürü, iki aşamadan söz etmek zorunluluğu var: Demokratik Halk Devrimi aşaması ve sosyalist devrim aşaması. İlk aşamada çelişki, bir yanda finans kapital ve askersel diktatörlük, öte yanda halk ve demokrasi arasında çözülüyor. Başka bir deyişle, bu aşamada ortaya çıkan görevlerden kimileri, sosyalist aşamadakilerden değişiktir. Şu soru

akla geliyor: Şu ya da bu aşamada, ana ayırıcı bir işaret olarak devrimin görevlerini belirlemek neden doğru değildir? Bizim ulusal deneyimimiz bunun da yanıtını getiriyor. Şili'de erk sorununu çözmeden, erki elde etmek için bir strateji geliştirilmeden, anti-emperyalist, anti-tekel, tarımsal ve öteki dönüşümleri gerçekleştirmek için bir girişimde bulunuldu. Kaldı ki, demokratik amaçların, hele de sosyalist amaçların, erk önce işçi sınıfına, tüm halka geçmeden elde edilemeyeceği çok iyi biliniyor. Proletaryanın gerçek hegemonyası ve yığınların silahlandırılması, «iki aşamalı devrim»in sosyalizme doğru ilerlemesinin güvenceleridir. Sonuç olarak, kesintisiz ve turarlı bir devrimci süreçten söz etmek için çok neden var.

Uruguay delegesi *Eduardo Viera*, Demokratik Halk Devrimi olarak devrimin ilk aşamasının tanımına «anti-emperyalist» terimini eklemeye gereği üzerinde durdu. Ama önemli olan sözler değil. Yalnızca potansiyel bir evrelere ayırmadan sözedilebilir, çünkü birinden ötekine geçiş, ideolojik politik savaşın sonuçlarına, bu savaşın işçi sınıfı tarafından kazanılıp kazanılmadığına, işçi sınıfının kendini bir lider olarak ilan etmesine değil de, gerçek bir lider olup olmadığına bağlıdır. Devrimin ilk ve ikinci aşamaları nasıl ayrılır? Bellibaşlı olarak devrimin görevlerinde ayrılır. Birincisinin amacı, emperyalist egemenliğe, büyük tekeller ve latifundizme (toprak beyliği) karşı savaş ve diktatörlük aygıtının parçalanmasıdır. Aynı zamanda, anti-kapitalist görevleri yerine getirmek için çabalar gösterilir, ama bunlar daha sonra, sosyalist devrimin gidişi içinde birincil bir önem kazanır. Ancak, ilk aşamada yer alan aynı toplumsal güçlerin ikinci aşamaya da katılmalarını beklemek bir hayal olur. Yerli burjuvazi savaşıma girse bile, onun bir bölümü sosyalizmi reddetmese bile, bir sınıf olarak ikinci aşamada onun devrimi desteklemesi beklenemez.

Dominik Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Komite üyesi *Carlos Dore*, bu soruna değindi ve dedi ki: Latin Amerika'daki keskin toplumsal çatışmalar, özü, burjuvazinin kimi kesimlerinin yer alması gibi ikincil durumlarla değiştirilemeyecek olan devrimci sürecin genel çizgisinin bir göstergesidir. Bağımlı kapitalizm koşullarında, bu sınıf, demokratik dönüşümleri gerçekleştirmede toptan yeteneksiz olduğunu göstermiştir. Yalnızca proletarya, bu görevi ardıcıl olarak yerine getirebilir, bundan ötürü de o sosyalist bir nitelik kazanır. Amaç, savaşıma yeni bağlaşıklar kazanmaksa, bu durumda yalnızca evreler, ya da aşamalardan söz etmek haklı gösterilebilir. Bu sorunun yeterince kavranamaması, yanlış anlamalara yol açar. Birincisi, emperyalizmle çelişkileri bizimle sözümlü aynı doğrultuda yürütmesine izin veren ve öyle ki, başlangıç aşamasında devrimin önemli bir ögesi durumuna geleceği söylenen sözde bir ulusal burjuvazinin varlığı konusunda. İkincisi, devrimin özünün toprak reformu, millileştirme vb. gibi tek tek dönüşümlerin

gerçekleştirilmesiyle, salt reformist süreçlere indirgenmesi yolundaki yanılsamadır. Ama yabancı emperyalizmin bir yolda gideceği, yerli burjuvazinin başka bir yol tutturacağı konusunda pratik bir kanıt yoktur. Dış baskı, egemenlik ülke içinde elverişli bir durum gerektirir ve bu yaratılır. Bağımlı burjuvazinin, bağımlılık ilişkisinde yaşamsal bir çıkarı vardır. Bundan ötürü, anakarada emperyalist çıkarlara karşı savaşım, kapitalizmin köklerine doğru uzanır. Aynı şekilde, herhangi bir anti-kapitalist eylem, belirgin bir anti-emperyalist renge bürünür.

Arjantin komünistlerinin sunduğu bildiriye ise şöyle deniyor: Somut bir anın ekonomik ve politik amaçlarının doğru tanımı, erki elde etmede birincil bir önem taşır. Değişik aşamaların görevleri arasında ne toptan birbirine geçme, ne de kalın bir duvar olmadığını göz önünde tutarken, bu görevler konusunda berrak bir görüşe sahip olmak, ülkede ve dünya ölçeğinde çok sayıda, değişik etmenler karşısında bu görevleri yerine getirebilmek ve başarıya ulaşmak gerekiyor. Elbette, soruna Lenin'in yaklaşımını uygulamak gerekiyor. Çünkü Lenin, devrimci sürecin gelişmesinin, bilinçli ve örgütlü proletaryanın gücüne bağlı olduğunu açıkça gösterdi. Demokratik devrimden sosyalist devrime geçişin özü, işte tam da budur.

Guatemala Emek Partisi Merkez Komitesi Politik Komisyon üyesi *Carlos Cardenas*, devrimin niteliği ve aşamalarını tanımlarken toplumda varolan temel çelişkileri, sınıfların konumu ve güçlerin yerelini göz önünde bulundurmamak gerektiğini söyledi. Guatemala koşullarında hemen sosyalist devrime geçiş söz konusu olamaz. Sosyalist devrim tepeden inme bir yasa ile gerçekleşmez. Ayrıca bu sorun sosyalizmin maddesel ve teknik temellerinin oluşturulmasıyla doğrudan bağlıdır. Parti, Guatemala devrimini sınıfsız içiçe geçmiş iki aşamadan oluşan tek bir süreç olarak tanımlıyor. Bu aşamalar: Tarımsal, anti-emperyalist aşama ve sosyalist halk devrimi aşamalarıdır. Birinci aşamada hedef, adaletsiz toprak mülkiyeti sistemine son vermek ve emperyalizmin zincirlerini kırmaktır. Bu aşama sürecinde ikinci aşamaya geçişin ön koşulları gerçekleşecektir. Burada önemli olan proletarya diktatörlüğü sorunudur. Biz, birinci aşamada tek bir sınıfın diktatörlüğünün olasılık dışı olduğuna, böyle bir şeyin düşünülmemeyeceğine inanıyoruz. Tüm olgular işçi ve köylü erki doğacağını gösteriyor. Bu, iki temel sınıf öncü olacaktır. Marksist-Leninist öğretiyeye göre, sosyalist aşamaya ulaşıldığında, kuşkusuz, proletarya diktatörlüğü kurulacaktır.

Kosta Rika Halkının Öncü Partisi Merkez Komitesi Politik Komisyon üyesi *Luis Orlando Corrales*, Latin Amkerika'nın burjuva devrimleri sürecinde ve bağımsızlık savaşında tam anlamıyla gerçekleştirilememiş bazı görevlerle karşı karşıya olduğunu belirttiikten sonra şöyle dedi: «Bu böyle oldu, çünkü sadece proletarya bu görevleri gerçekleştirebilecek

yetenektedir. Bu böyle oldu, çünkü burjuvazinin bazı kesimleri emperyalizmle işbirliği yaptılar. Bu görevlerin kendine özgü bir içeriği var: Bunlara sosyalist denmeyeceği gibi onun tersi de değildir. Birinci ve ikinci aşamada da aynı sınıflar kurtuluş süreci içindedirler ve bu, birinci aşamanın sürekliliğini sağlamaktadır. İşte bu nedenle iki ayrı devrim yerine birleşik tek bir tarihsel süreçten söz etmek zorundayız. Ancak proleter olmayan güçleri demokratik ve anti-emperyalist bir platformda, sosyalizme adım adım geçiş hedefiyle devrim bayrağı altında toplanmaya çağırmak bir şeydir, onlara birdenbire sosyalist bir alternatif sunmak başka bir şeydir. Her ne kadar küçük ve kısa ömürlü gibi görünse de işbirliği için her olanığı kullanmak gerekir.»

Guatemala Ulusal Devrimci Birlik temsilcisi *Amil Cardelion* Ulusal Devrimci Birlik'in ana amacının sosyalizm kuruculuğu olduğunu söyledi ve şöyle devam etti: «Bizim koşullarımızda bu amaca ulaşmak için en güvenilir yol gerici, emperyalizm yanlısı rejimi düşürmek için tüm halkı devrimci savaşıma çekmektir. Utkunun kazanılmasından sonra sosyalizmin temellerini oluşturacak olan devrimci, yurtsever, demokratik halk hükümeti kurulacaktır. Her dönemin kendine göre, değişik bağlaşıkları, savaşım biçim ve yöntemlerini içeren programsal hedefleri vardır. İşte bu nedenle birliğimiz uzak hedef kavramını bugünkü savaşım aşaması programına almıyor. Ancak, değişik taktik hedeflerle, stratejik perspektif arasında bir çelişki yoktur.

Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi *Rogelio Gonzales* «eğer devrim gerçek bir devrim olacaksa, ansızın, bir gecede saray darbesi gibi olmaz. Devrim uzun bir yolda ilerler ve bir süreç içinde olgunlaşır» dedi.

Böylece, Nikaragua devrimi dağınık gerilla müfrezelerinin eylemlerinden, ulus çapında bir harekete doğru ilerledi. Bu, bölge komünist partilerinin Havana toplantısında yapılan saptamayı, Şili'de geçici yenilgiye karşın kıtada kurtuluş savaşının giderek gelişmekte olduğu gerçeğini doğruladı.

Leonel Espinoza, Nikaragua'da Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesinin Somoza diktatörlüğünü halkın tek düşmanı olarak görmediğini vurguladı. Ve devamla şunları söyledi: «O, kendisine karşı savaşılacak en yakın düşmandı. Amerikan emperyalizmi geçmişte olduğu gibi bugün de ana düşmanımızdır. Bu nedenle, Sandinistler ufak bir hükümet değişikliği ile ülke sorunlarının herhangi birinin çözülebileceği savını hiçbir zaman öne sürmediler. Varolan rejimin tümünden kökünün kazınması gerektiğini ve emekçi halka kendi yarattığı değerleri, ulusal zenginlikleri geri verecek bir halk sistemi gereğini önerdiler. Diktatörlüğe karşı savaşım uzak hedef değildi ama özgürlük, adalet ve halkın refahı için yeni ve daha olanaklı

bir temel üzerinde belki daha zorlu bir savaşım için, erki ele geçirme ve devlet yapısını değiştirme aracıydı.

Venezüella Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi *Pedro Ortega Diaz*, emperyalizmin saldırılarına hedef olmamak için sosyalizm uğruna savaşımın gündeme alınmaması konusunda kuşkusunu dile getirdi. Emperyalizm ulusal kurtuluş hareketlerine, sosyalist ve komünist harekete aynı hırsla eleştiriler yöneltiyor. Kuşkusuz, taktikler önemlidir, ancak amaç ve görevler de değişkendir, bir evreden diğerine geçebilirler.

Öncülük sorunu da konferansta en çok tartışılan konular arasındaydı. Kolombiya Komünist Partisi'nden *Alvara Oviedo* bu konuyla ilgili olarak kitada kazanılan deneyimleri hatırlattı. Bazı durumlarda öncülük rolünü bir parti ya da bir hareket oynamaktadır. Bazen bu, utkudan sonra biçimlenen devrimci örgütler blokudur. Bazan böylesi bir blok devrimden önce oluşur ve erk için savaşımı yönlendirir. Tarih yeni seçenekler ve birlikler ortaya çıkarmaktadır. Ancak, *Oviedo*'nun da belirttiği gibi, her durumda öncü güç için Marksist-Leninist devrimci teorinin vazgeçilmez önemi vardır.

Uruguay temsilcisi demokratik sol güçlerin birliği için savaşımında başarıların kuşku götürmediğini söyledi. Ancak çok gerekli olan birlik ile öncüyü birbirine karıştırmanın doğru olmayacağını belirtti. Burada yönlendirici üç ilke vardır: Birincisi, öncülük, sınıfsal bir kavram olup işçi sınıfının hegemonyası demektir. İkincisi, en ileri, Marksist-Leninist ideolojiye dayanan, ideolojik bir kavramdır. Üçüncüsü, örgütsel bir kavramdır. Öncülük, tepeden inme belirlenemez. Devrim ilerledikçe genişleyebilir. Bazıları bunu değişmez olarak alıyorlar ki bunu kabul etmek zordur. Dahası, kelimenin tam anlamıyla, öncü, devrimin yakınlığı aşamada, ya da birinci aşamanın şu ya da bu anında süreci yönlendiren demek değildir. Peru'da değişme sürecinin (1968-1975) başını General Velasco Alvarando çekti. Ama o, öncü olarak nitelenebilir miydi? Önemli olan başta kimin olduğu değil, ama hangi güçlerin sosyalizme götürmeye yetenekli olduğudur.

Şili «Sol Devrimci Hareket» temsilcisi, *E. Viera*'nın öncü ile politik bağlaşıklar arasında ayırım çizgisi çekme gereğiyle ilgili görüşlerini paylaştığını söyledi. Ancak, Şili'deki süreçte bu iki kavram ayrılmaz bir bütündür. Ülkede Marksist-Leninist tutum alan, sosyalizm için savaşan ve anti-diktatörlük hareketine önemli katkıları olan belli sayıda devrimci müfrezeler vardır. Bunların hepsi kardeşçe bir diyalog ve faşist diktatörlüğün yıkılması, sosyalizm kuruculuğu için halkın savaşımında başı çekebilecek devrimci proletaryanın tek bir partisinin oluşması yolunda daha sıkı bir eylem birliği için çaba göstermelidirler. Biz, ne Sol Devrimci Hareket'in ne de herhangi bir örgütün kendi başına erki ele geçirme garantisi veremeyeceğine inanıyoruz.

Guatemalalı yoldaşlar, değişik devrimci örgütler arasındaki örgütsel birlik ve ideolojik konumlarının yakınlığı nedeniyle öncünün bu birlikten doğabileceğini belirttiler. Devrimci yükseliş ortamında kendilerini öncü konumlara koyan güçler artar. Örneğin, askersel politik devrimci birlikler komünist partisinin yanında yer alabilirler. Küba'dan 20 yıl sonra bu Nikaragua'da iç örgütlenmede ve yığınlar arasında çalışmada oldukça deneyim kazanmış olan Sandinistler Cephesi'nce doğrulandı. Böylesi birliklerin ortaya çıkışı Leninizme aykırı değildir ve tarihsel olarak beklenmedik olgular da değildir. Tersine, bunların eylemleri devrimci hareketi zenginleştirmektedir. Aynı zamanda, böylesi cepheler, burjuvazinin ideolojik fiyaskosu ve proletaryanın dünyada giderek artan etkisiyle belirlenen yeni uluslararası durumun doğal ürünleridir.

Guatemala Emek Partisi delegesi komünistlerin yanısıra diğer devrimci örgütlerin neden ve hangi durumlarda ortaya çıktığını ve şimdi diktatörlüğe karşı savaşımında kimin öncülük ettiğini açıkladı. Bu büyük ölçüde toplumun sosyal yapısındaki değişimlerle, herşeyden önce işçi sınıfının, köy kesiminden gelenlerin de katılımıyla hızla büyümesiyle, kent orta tabakasının hızlı gelişmesi ve radikalleşmesiyle, ara grupların bileşiminin genişlemesiyle ilgilidir. Bu sorun incelenirken Komünist Partisinin yaptığı yanlışlar, her zaman taktik ve stratejik hedeflerini diyalektik olarak birleştirememesi, doğru bir biçimde saptanmış hedefleri pratikte yaratıcılıkla ve cesaretle uygulayamayışı da göz önünde bulundurulmalıdır. Buna GEP'in 1969 da 4. konferansında devrimin silahlı savaşım yoluyla yapılacağı tezi örnek verilebilir. Öte yandan bazı trajik olayların da etkisi oldu. 1972 ve 1974'te GEP'in iki genel sekreteri de dahil olmak üzere önde gelen liderleri öldürüldü.

Varolan sol güçlerin birliği koalisyonunun genişletilmesi için örgütlerin bu yolda savaşımı Peru Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyesi *Asuncion Caballero Mendez* ve Peru Sosyalist Devrimci Partisi yöneticilerinden *Jose Maria Salcero* tarafından ortak yazılan bir bildiriye incelendi. Yazıda şöyle deniyor: «İnanıyoruz ki, sol güçlerin politik birlik yolunda deneyimi, devrimin politik öncüsünü yaratmak açısından çok önemlidir. Ülkenin ulusal koşulları nedeniyle değişik devrimci politik güçlerin bir-birine yaklaşması ve birleşmesi politik öncüyü yaratabilir.»

El Salvador'da birlik için ve devrimin öncüsünün oluşturulması yolunda zengin deneyimler elde edildi. El Salvador Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyesi *Santiago Lopez* şöyle dedi: «Ülkemizde sol güçlerin birliği, 1970'ten sonra ortaya çıkan devrimci örgütlerin izlediği çizginin doğrultulması amacıyla yapılan pratik eylemler sonucu olanaklı oldu. Bu örgütler sol sapmaları yenmek ve yığınlarla bağlarını güçlendirmek zorundaydılar. Komünist Partisi de zayıflıklarını yenme ve yanlışlarını düzeltmek için köklü bir özeleştiri sürecinden geçti. Ülkemizde günün

koşullarında silahlı savaşımın rolünü, erki ele geçirmede tek araç olduğunu anladı. Bir başka deyişle, parti saflarından ve politikasından reformizmin kökünün kazınması, devrimci örgütleri birleştirmek için mümkün olan tek kararlı savaşım biçimi başlatıldı.»

P. Ortega Diaz da şunları belirtti: «Venezüella Komünist Partisi tüm eylem birliklerine, halkımızın tüm yurtsever ve demokratik savaşlarına katılmıştır. Dahası, her zaman belirleyici güç olmuştur. İşte bu nedenle programımızda partimizin işçi sınıfının örgütlü öncüsü olarak nitelenmesi bir dogma değildir.»

Birlik ve öncülük sorunuyla ilgili bazı görüş ayrılıkları da ortaya çıktı. Ancak hiç kimse pratiğin son sözü söyleyeceği görüşünü reddetmedi.

Konferansa katılanlar savaşımın biçim ve yöntemleri konusunda utkuya ulaşmış devrim örnekleri vererek, başarıda ana etmenin devrimcilerin birliği ve harekete halk yığınlarının aktif bir biçimde katılması olduğunu belirten Küba temsilcisi *M. Pinero Losada*'nın görüşlerini paylaştılar. Buna silahların düzenli ve zamanında kullanma gerekliliği de eklenmelidir. Barışçıl ve barışçıl olmayan biçimleri birbirinin karşısına koymak yanlıştır. «Savaşım sadece legal olduğu için veya demokrasinin çeperlerinin genişletilmesi için savaşılmasına reformist demek yanlış olacağı gibi sadece silah kullanıldığı için devrimci demek de yanlıştır.» Su yada bu biçimin devrimci yapısını yığınların önünde duran uzak hedefi yaklaştırıp yaklaştırmadığı belirlir.

Guatemala Emek Partisi temsilcisi *C. Cardenas*, savaşım biçimleri ile savaşım yollarını aynı kefeye koymanın yanlış olacağını hatırlattı. Marksizm-Leninizm tüm savaşım biçimlerinden yararlanmayı bilmek gerektiğini öğretmektedir. Ancak pratikte devrimci güç kullanma zamanı gelince çoğu zaman bunu kullanmaya hazır olmadığı görülüyor. Daha 1962'lerde silahlı devrimci savaşım öneren ve bunu gerçekleştirmeye çalışan Guatemala Emek Partisi'yle de böyle olmuştur.

Tartışmaya katılanların tümü, devrimci öncünün görevinin sürekli olarak yığınların aktifliğini yükseltmek, onları geniş bağılaşıklıklr kurma yoluna yöneltmek ve belirleyici savaşım için güç biriktirmeye yardım etmek olduğu konusunda tam bir görüş birliği içindeydiler. Örneğin, katı sınırlamalara rağmen Şili'de devrimci örgütler legal ve yarı-legal direnişler için tüm orlanakları kullanıyorlar. Aynı zamanda da halkı silahlı savaşımın kaçınılmazlığı fikrine alıştıyorlar. Sili'de ayaklanma komünist ve diğer devrimci partilerin de belirttiği gibi aniden şimşek gibi çakmayaçaktır. Eskiden illegal eylem gösterenlerin bir bunalım ortamında kendileri sokağa çıkar çıkar çıkmaz yığınların da hemen sokaklara dökülerek kendilerine katılacaklarını düşündükleri zamanlar çoktan tarihe karıştı. Tüm Latin

Amerika örnekleri gösteriyor ki, eğer bir ayaklanmada başarı şansı varsa, halk devrimci zor kullanımına iyi bir şekilde hazırlanmalıdır.

Dominik'li delege şunu vurguladı: «Ancak erk ve ona yaklaşma alanağı sadece istek ve hazırlık sorunu değildir. Kuşkusuz, bu özellikler önemlidir, hem de çok önemlidir, ama utkunun sağlanması için öncüyü harekete geçirmek nesnel ve öznel koşullar gereklidir. Küba ve Nikaragua'da sınıf savaşımında hızlı yükseliş olmasaydı, bu ülkeler halklarının öncülerinin kesin iradesi böylesi geniş bir destek bulamazdı.»

P. Ortega Diaz silahlı savaşımın tepeden bir kararla başlatılmayacağı gibi herhangi bir kimsenin istek ve iradesi sonucu da olamayacağını belirtti. Silahlı savaşımın yürütüleceği politik koşulları göz önünde bulundurmak gereklidir. Bu durum, 1960'larda kent ve köylerde gerilla savaşı başlatan Venezüellalı devrimcilerce dikkate alınmamıştı. Sonuçta, Komünist Partisi ve bağlaşıkları ağır bir yenilgiye uğradılar. Ancak tüm utkuya ulaşmış devrimcilerin ve özellikle bugün önünde utku perspektifi olanların silahlı savaşım yoluyla olduğu iyi bilinmektedir. Partimiz programı geçmiş deneyimleri de gözönüne alarak şöyle diyor: «Devrimin daha az şiddetli bir biçimde yol almaması için olanaklar sınırı içinde elimizden gelini yapacağız. Aynı zamanda emekçilerin ve tüm halkın en iyi bir biçimde savunulmasına da hazır olmak gerekir.» Marksizm-Leninizmin öne sürdüğü ilkeler taktiklerde esnekliği, savaşım biçim ve yollarında de geniş bir yaklaşımı gerektirmektedir. Kuşkusuz, esnekliğin ana ilkelere tavizler vermek anlamına gelmediğini ve politik eylemlerin devrimci içeriğini yitirmesine ve sonuçta başarısızlığa mahkum olmasına yol açan, ana ilkelere vazgeçmek olmadığını belirtmeye gerek yok.

DÜNYADA GERGINLIĞIN ARTTIĞI KOŞULLARDA

Konferansta Latin Amerika'da ve Karayiplerde değişik ve zengin savaşım deneyimleri kazanıldığı belirtildi. Küba ve Nikaragua devrimlerinin utkusu elde silahla gerçekleşti. El Salvador ve Guatemala'da emperyalizm ve işbirlikçilerinin canavarca uygulanan soykırımını desteklemelerine karşın yükselen devrimci hareket, Şili'de Halk Birliği Hükümetinin eylemleri, Peru ve Panama'da ordunun ilerici kanadının devrimci süreçleri yönlendirme deneyimleri, anakaranın diğer ülkelerinde gelişen demokratik ve anti-emperyalist süreçler ve milyonlarca halkın ekmek, özgürlük ve toplumsal ilerleme için savaşımaları, tüm bunlar dünya ölçüsünde emperyalizme karşı ve toplumun sosyalist yolda yeniden kurulması için devrimci eylemler hazinesine yapılan paha biçilmez katkılardır.

Ancak bu deneyimler ve dayandığı örnekler gelecekte, geçmişte olduğu gibi hareket edilecek demek değildir. Özgürlük, demokrasi ve sosyalizm

için savaşım koşullarının mekanik bir tekrarı olamaz. Bazı halkların devrimci deneyimlerinin, diğerlerinin taklit etmesi ve tekrarlamaşı için ,hazır modeller oluşturduğu görüşü kabul edilemez. Arjantin delegesinin sunduğu bildiride şu nokta vurgulandı. «Devrimlerin beklenmedik yollar-
dan ilerleme ve keskin dönüşler alma eğilimi vardır ve önceden bunların biçimi, usul ve araçları saptanamaz. Devrimler olayların nesnel gidişyle ve örgütlü öncünün, işçi sınıfına ait olan yöneticilik tarihsel öz görevinden ötürü sadece işçi sınıfının ve partisinin varlığıyla belirlenir.»

Marksist-Leninistler özeline zararına genele öncelik tanımazlar. Devrim-
ciler yasallıkları bulup çıkarmaya ve ,tarihin köstebeğinin' hangi yolu kazdığını bulmaya çalışırlar. Konuşmacılar tüm tarihsel ve sosyal-politik durumlarda başvurulabilecek hazır formüller ve reçeteler olduğu yollu dogmatik görüşü reddettiler. Ama konuşmacılar evrensel yasallıklara tek tek ülkelerde ya da örgütlerin gelişme özgüllükleri arasında uzlaşmaz çelişki yerine diyalektik bir ilişki olduğu ve çağdaş dünyanın tüm değişik politik ve ekonomik koşullara karşın bütünsel bir manzara oluşturduğunu vurguladılar.

Uluslararası deneyim ve utkuya ulaşmış devrimlerin politik etkisi ulusal süreçleri hızlandırmakta ve şu ya da bu partiye politikasını çetin sınavlar içinde çizmesinde yardımcı olmaktadır.

Her devrimci hareketin ve örgütün tam anlamıyla bağımsız olması ve eylemlerini yaratıcı bir girişimle yapmasının sadece hak değil, aynı zamanda görev olduğunu söylemeye gerek yoktur. Açıkcası, bu, partiye ülkesinin gerçek politik gücü olmasına yardım edecek etmenlerden biridir. Ülkede durumu doğru değerlendiremeyen bir parti kuşkusuz, kaçınılmaz olarak yığınlarla bağlarını da yitirir, politik ağırlıktan yoksun olur, teorik ve ideolojik çıkmaza sürüklenir. Aynı zamanda, yerel koşullara ayrıcalık tanıyan görüşler, genel yasallıkları göz ardı etmek, bilimsel çözümmeden uzaklaşmak, partinin sınıf konumlarından uzaklaşmasına, amaçlarını yitirmesine, toplumsal savaşım cephesini terk etmesine, proletarya enter-nasyonalizmi ilkelerini unutmasına ve devrimci içeriğini boşaltmasına yol açar. Bu nokta özellikle Dominik ve Venezüellalı temsilciler tarafından vurgulandı.

«Özgünlük»ü ve «ulusal orijinallik»i kanıtlama çabaları ne pahasına olursa olsun dünya tarihinin biriktirdiği ve biriktirmekte olduğu fikirler hazinesinin kullanımını engeller. Hatta bugün bile Lenin'in alaycı bir ifade ile yazdığı gibi büyük gerçeklere ,kendi anlayışlarıyla' ulaşmak, «devrimci düşünce ve devrimci hareketin geçimşteki tüm ürünlerini» (4) hiçe saymak eğiliminde olanlar vardır.

Konferansta, Latin Amerika ve Karayiplerde çağımızın ana sınıfsal

(4) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 65.

kutuplarından ‚eşit uzaklıkta‘ olma görüşlerinin yeşermesi için verimli toprakların bulunmadığı belirtildi. Böylesi görüşler emperyalist burjuvazi ve uşakları tarafından ortaya atılmaktadır. Tüm Latin Amerika halkları kendi deneyimlerinden biliyorlar ki, Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeler topluluğu, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve diğer anakaralardaki ulusal kurtuluş hareketleri her zaman onların yanında yer almıştır ve her zaman emperyalizm ve dünya gericiliği kendilerine karşı çıkmıştır.

Biz, bu satıruları yazarlar – Bulgar ve Küba komünisti – konferansa katılanların sosyalizmin başarılarını ve devrimci savaşının yükselmesini dile getirmelerini, 100. doğum yildnm bu yıl kultanan Georgi Dimitrof ve ülkesinde bu konferansın toplandığı F. Castro'ya derin bir saygı göstermelerini oşku ile karşıladık. Dimitrof ve Castro'nun, bu iki Leninci devrimcinin ortak özellikleri var. Gerçi ayrı tarihsel dönemlerde yaşadılar ve savaştılar, ama her ikisi de gerçek yurtseverlik ve yüce enternasyonalizm rneği verdiler. Dimitrof faşistlerce düzenlenen mahkemede savunma konuşmasını kendinin iftiraya hedef tutulabileceği, hatta yok edilebileceği, ancak tarihin tekerleğinin dönmekten alıkonamayacağını belirterek bitirdi. «O, dönüyor ve komünizmin son utkusuna kadar dönmeye devam edecek» dedi. Yıllar sonrası, Moncada'ya saldınısıyla suçlanan Fidel Castro mahkemede aynı güvenle tarih devrimcilerin haklı davasının utkuya ulaşacağını kanıtlayacaktır, dedi. Bu sözler bugün tarihin bu yeni aşamasında daha büyük bir önem kazanıyor.

Oktobr Devrimi'nin utkusuyla dünya çapında başlayan kapitalizmden sosyalizme geçiş ağında Latin Amerika bölgesinde günümüzdeki gelişmelerin seyri, bunun en inandırıcı kanıtıdır. Latin Amerika halkları uzun ve etin bir yol geçecekler. Onlar ağır savaşlar verecekler, ama onların devrimci taarruzunu hiç bir şey durduramayacaktır. Havana'da yapılan uluslararası konferansın çıkardığı başlıca sonuç budur.

İki toplumsal sistem koşullarında dinlenme hakkı

Bilimsel-teknik devrim aşamasında emek yoğunluğu ve sinirsel-psikolojik gerginlik artıyor. Emekçilerin sosyal ve kültürel gereksim alanı genişliyor. Bu olgular emekçilerin iş saatinden sonra çok iyi dinlenmesini gerektiriyor. İki toplumsal sistem koşullarında dinlenme hakkı nasıl gerçekleşiyor? Derginin bilimsel enformasyon ve belgeler toplayan komisyonca hazırlanan aşağıdaki yazıda bu sorun ele alınmaktadır.

Dinlenme hakkı, genellikle, çalışma haftasının süresi, ücretli yıllık izinlerin varlığı ve süresi, sağlık hizmetleri ağı, kültür ve spor alanlarında çalışmalar gibi göstergelerin toplamıyla nitelenir. Ancak birbirine karşıt iki toplumsal sistem koşullarında bu hakkın nasıl gerçekleştiğini incelerken sırf nicel göstergelerin kıyaslanmasına dayanmak doğru olmaz. Burada istihdam, çalışma koşulları, sosyal güvenceler düzeyi ve sosyal sigortaların durumu, boş zamanların örgütlenme biçim ve yöntemleri, geniş yığınların bunlardan nasıl yararlandığı gibi etmenleri de hesaba katmak gerek. Çeşitli kapitalist ülkelerde emekçilerin sosyal-ekonomik durumlarındaki büyük farkları da gözönünde bulundurmak gerek. Örneğin, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da az gelişmiş ülkelerde nüfusun yüzde 40'ı en ilkel gereksinimlerini karşılama olanağından yoksun. Endüstrice gelişmiş kapitalist ülkelerde ise işçi sınıfının çetin savaşmaları sonucu belirli bir sosyal gelişme sağlanmıştır. Bu yazıda sosyalist ülkelerin dinlenme hakkını gerçekleştirmede elde ettiği başarılar işte bu tür kapitalist ülkelerle kıyaslanarak ortaya konulmaktadır.

ÇALIŞMA HAFTASI

Son on yıl içinde birçok endüstrice gelişmiş kapitalist ülkede emekçiler çalışma haftasının kısaltılması yönünde önemli başarılar sağladılar. Federal Almanya'da tüm ücretiler için çalışma haftası 40, ABD'nde ortalama çalışma haftası 39,7 saattir. 1982'de Fransız hükümeti çalışma haftasını 39 saate indirdi.

Son yıllarda çalışma haftası süresi sosyalist ülkelerde de önemli ölçüde kıaldı. Bu, SSCB'nde ortalama 39,4 saat, Macaristan'da 42 saat, Çekoslovakya'da üç vardiya çalışanlar için 40 saat, diğerleri için 42,5 saat, DAC'nde tam gün çalışanlardan yüzde 16'sı için 40 saat, yüzde 7'si için 42 saat ve yüzde 77'si için 43³/₄ saattir.

Görülüyor ki, çalışma haftası süresiyle ilgili sırf aritmetik veriler henüz

sosyalizmin lehine değildir. Ama bu sayılar işin özünü, gerçek durumu yansıtır mı? Örneğin, çalışma haftası süresi ile aktif nüfusun istihdam düzeyini ele alalım. Bu, tam istihdamın olduğu sosyalizm koşullarında tüm emekçi yığınları için dinlenme hakkının bir göstergesidir. Endüstriye gelişmiş kapitalist ülkelerde işsizliğin hızla arttığı koşullarda görece kısa çalışma haftası her şeyden önce emekçilerin iş saatini kısaltarak işyerini koruma sorunuyla bağlıdır.

Öte yandan kapitalizmde emekçiler için çalışma haftası süresinin belirlenmesi, bu süreden sonra onların çalışmasının sona erdiği anlamına kesinlikle gelmiyor. 1980 verilerine göre İngiltere'de işçilerin yüzde 28,8'i, Fransa'da yüzde 25,5'i, İtalya'da yüzde 13,1'i haftada 45 saatten çok çalışmışlardır. ABD'nde 23 milyon insan için çalışma haftası belirli normun çok üstündedir. Bunlardan 7 milyonu haftada 49 ile 59 saat arasında, 6 milyonu da 60 ve daha çok saat çalışmaktadır. Bu ülkede 400 binden fazla işçi ve memurla yapılan bir anketin sonuçları gösteriyor ki, bunlardan sadece yüzde 16'sının fazla çalışma yapmaktan vazgeçme hakkı vardır. Bu da gösteriyor ki, kapitalist ülkelerde çalışma haftası süresi formel olarak azaltıldığı koşullarda, çalışma haftasının gerçekte ne kadar olacağı eskiden olduğu gibi şimdi de kâr peşinde koşan patronların keyfi tutumlarına bağlıdır.

Fazla mesai sosyalist ülkelerde de yapılmaktadır. Ama bu, iş yasasında belirtilen özel durumlarda, fazla çalışma saatleri kesin biçimde saptanmış olarak ve sendikaların onayıyla yapılıyor. Bu ülkelerin çoğunda 18 yaşını doldurmamış olanlar, hem üretimde çalışan hem eğitim yapan kişiler, küçük çocuklu kadınlar, tam kapasiteyle çalışma yeteneğinde olmayan kişiler fazla mesai yapmaya çağırılamazlar. Ay sonunda, üç aylık sonunda, yıl sonunda yapılan kimi fazla çalışmalara gelince, bunlar sosyalist toplumdaki çalışma ve dinlenme normlarıyla çalışmaktadır ve devlet böyle olguları ortadan kaldırmak için somut önlemler almaktadır.

Şu olgu da çok tipiktir: Kapitalist ülkelerin çoğunda emekçilerin çetin sınıf savaşımı sonucu sağladığı çalışma haftasındaki kısalma yasalarla güvence altına alınmamıştır. Örneğin, FAC yasalarına göre çalışma haftası 48 saattir. İngiltere'de çalışma haftası yalnız yarızamanlık çağında olanlar ve kadınlar için 48 saatle sınırlanmıştır. İsviçre'de yasalara göre çalışma haftası 46 saat, Belçika'da 45 saattir. Sosyalist ülkelerin çoğunda ise çalışma haftasının sınırı yasalarla saptanmıştır ve bu varolan normlara çok yakındır ve kapitalist ülkelerde olanın çok altındadır. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde çalışma haftası 41 saat olarak saptanmıştır. Bundan başka 18 yaşından küçük işçi ve memurlar için çalışma haftası en çok 36 saat (en az 24 saat), sağlığa zararlı işlerde çalışanlar için en çok 36 saat (maden işçileri için 30 saat) olarak saptanmıştır.

YILLIK IZINLER SİSTEMİ

Kapitalist ülkelerde patronlar çalışma haftasının kısaltılmasını ücretli izinlerin artırılmasından daha kötü sayıyorlar. Çünkü ikinci durumda daha az kayba uğruyorlar. Bu durum birçok ülkede emekçilere ücretli izinlerini artırma olanağı vermiştir. Örneğin Fransa'da işçilerin çoğuna beş hafta ücretli izin verilmektedir, FAC'nde ücretlilerin yüzde 25'inin 6 hafta ve daha çok ücretli izni vardır. (!)

Sosyalist ülkelerde tüm işçi ve memurların işyerinin korunması ve ortalama maaşının verilmesi koşuluyla yıllık izin hakkı var. Macaristan'da emekçilerin önemli bir bölümünün 5 hafta izin hakkı var. SSCB'de işçilerin ortalama izin süresi 21,6 işgünüdür (18 yaşından küçük olanların yıllık izni bir aydır). DAC emekçilerinin en az 3,5 hafta yıllık izni var. Bunlardan başka sosyalist ülkelerde ek izinler uygulaması da çok yaygındır. Örneğin, Bulgaristan'da sağlığa zararlı işlerde çalışanlara 22 işgünü, emek alanındaki öncülere de 3 ile 12 işgünü ek izin verilmektedir. Macaristan'da sağlığa zararlı işlerde çalışanlara 24 gün, emek alanındaki öncülere de 12 gün ek izin verilmektedir.

Kapitalist ülkelerde emekçiler bu izin haklarını kullanıyorlar mı? Fransız Komünist Partisi'nin son kongresinde belirtildiği gibi, Fransız işçi ve memurlarının yarısı bu haklarını kullanmıyorlar. Japonya'da tüm iznini alıp dinlenen işçilerin oranı yüzde 20, işçilerin yüzde 42'si ancak izin yarısını kullanıyor. Bunun baş nedeni, işyerini kaybetme korkusu. Öte yandan birçoklarının gerçek dinlenme için parası yeterli değil. Örneğin, orta düzeyde bir İtalyan emekçisinin dinlenme yerine veya kaplıcaya gidebilmesi için iki aylık bir ücret ödemesi gerekmektedir.

Sosyalist ülkelerde ise izinler sırasında dinlenme harcamalarının ana bölümünü devlet sağlıyor. Çekoslovakya'da dinlenme evine giden bir emekçi maaşının yüzde 10'u kadar bir para ödüyor. Bu dinlenme için yapılan harcamaların sadece yüzde 25'ini oluşturuyor. Macar emekçisi dinlenme harcamalarının yüzde 30'unu, DAC emekçisi yüzde 32'sini ödüyor (bundan başka 16 yaşından küçük çocuklar için sadece 30 mark – bir endüstri işçisinin 4 saatlik çalışma karşılığı aldığı para – ödüyor.)

SSCB'nde sendikaların emrindeki sanatoryumlarda 24 günlük dinlenme

(!) Ama ABD'nde patronları işçilerine ücretli izin vermekle yükümleyen yasa bile yoktur. Amerikan emekçisi ancak eğer sendika üyesi ise sendikanın patronlarla imzaladığı toplu sözleşmede böyle bir madde varsa ücretli izin alabiliyor. ABD'nde çalışanların sadece dörtte biri ücretli izin alabilmektedir. Ortalama izin süresi (kim alabiliyorsa) 1,9 haftadır (bir işletmede 1 yıl çalışmış olanlar için 5 gün, 5 yıl çalışmış olanlar için 2 hafta, 15 yıl çalışmış olanlar için 3 hafta). 10 milyon 300 bin işsiz için elbette izin sorunu diye bir şey yok.

harcamaları 121 ruble ediyor (ortalama aylık ücret 172,5 rubledir), ama burada dinlenenlerin sadece beşte biri bunun tümünü ödüyor, beşte biri ise parasız dinleniyor, geri kalanları yüzde 70 indirimli ödeme yapıyorlar, yüzde 70'lik bölümünü sendika karşılıyor. Sovyetler Birliği'nde pansiyon ve dinlenme evlerinde kalanların onda biri parasız dinleniyor. Bundan başka emekçilere aileleriyle birlikte dinmenleri için de çok elverişli koşullar sağlanmıştır. Örneğin, 4 kişiden oluşan bir aile 12 günlük dinlenme süresi için 40–50 ruble ödüyor (kişi başına günde 1 ruble). İşletmelerin kendi dinlenme evlerinde işçi ve memurlar 12 günlük dinlenme süresi için 7 ruble, pansiyonlarda 16 günlük dinlenme süresi için 22 ruble ödüyorlar.

DINLENMENİN ÖRGÜTLENMESİ

Emekçilere işgücünü yenilemeyi, sağlık durumlarını düzeltmeyi neyle ve nasıl yapacaklarını düşünmede «tam özgürlük» tanıyan kapitalist toplumdaki farklı olarak sosyalizm dinlenmenin örgütlenmesi işinde devlete büyük sorumluluk yüklüyor. Bu işi örgütlemeye sendikalar büyük rol oynuyorlar. Sosyalist ülkelerde devlet bütçesinin sosyal sigortalara ayrılan bölümünün dağılımı ve harcanması işini sendikalar yönetiyorlar.

SSCB'nde sendikaların emrinde 940'tan çok sanatoryum, pansiyon, dinlenme evi, 2200'den çok profilaktoryum (hastalık önleme merkezi), 22 bin kültür evi var. Sendikaların yönetiminde 33 spor kulübü çalışıyor. Her yıl 50 milyondan çok Sovyet yurttaşı örgütlü olarak dinleniyor. 170 milyon insan örgütlü gezilere katılma olanağından yararlanıyor.

Çekoslovakya'da Sendikalar Merkez Konseyi'nin emrinde 100 dinlenme yeri var. Fabrika ve yerel sendika örgütlerinin emrinde de 8 500 dinlenme yeri var. Her yıl 3,5 milyon emekçi izinlerini örgütlü olarak buralarda geçiriyorlar.

Macaristan'da kültür, spor ve dinlenme yerleri ağının geliştirilmesi için her yıl büyük harcamalar yapılıyor. 1981 yılında 1 milyon 200 bin Macaristan emekçisi sendika ve fabrikaların dinlenme evleri ve pansiyonlarında dinlenmeyi tercih ettiler ve bunlardan üçte birinin tüm harcamalarını sendikalar karşıladı.

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde 1980'de sendikaların emrindeki dinlenme yerlerinde 1 milyon 800 bin emekçi, fabrikaların emrindeki yada onlar tarafından kiralanarak dinlenme yerlerinde de 2 milyon 800 bin işçi ve memur örgütlü olarak dinlendi.

Tüm bunlara kapitalizm neyle karşılık verebilir? Emekçilerin kolektif olarak iyi dinlenmesini örgütleme ilkesel olarak kapitalist üretim ilişkileri sistemiyle çelişiyor. İşbaşındaki egemen sınıflar böyle üretim dışı harca-

malı kendilerinin kârlarını azalttığı için bunu yapmak istemiyorlar. Kapitalist ülkelerde emekçilerin yararlanabildiği dinlenme yerlerinin, kültür-egitim evlerinin, spor alanları ve spor araç gereçlerinin çok az olması bundan ileri geliyor. Japonya'da yapılan incelemeler gösteriyor ki, geniş yığınların gereksinimlerinin en düşük düzeyde karşılanması için gerekenin sadece yüzde 40'ı yapılmıştır.

Kapitalist ülkelerde var olan «boş zamanı değerlendirme endüstrisi», tamamen büyük sermayenin çıkarlarına hizmet etmektedir. Örneğin, ABD topraklarında izinlerini trenle eğlenceli yolculuk yaparak geçirmek isteyenlere bunu sağlayan «American Express» şirketini ele alalım. Böyle bir gezi için her kişi 2 295 dolar ödemek zorundadır. Bir başka örnek daha. İngiltere'de tutucular hükümeti ülkedeki tüm ulusal anıtların, gelir sağlama amacıyla özel kişilere verilmesini öngören bir yasa kabul etti. Şu oğru da ilginçtir: Kapitalist ülkelerde sağlık yurtlarında, kaplıcalarda dinlenenler spor alanlarından ve spor araçlarından yararlanabilmek için belirli bir para ödemek zorundadırlar. Sosyalist ülkelerde ise tüm bunlar parasızdır.

Dinlenme kavramı, kuşkusuz yalnız dinlenme, sağlık durumunun düzelmesi, yada turistik gezileri kapsamına almakla kalmıyor. Dinlenme, kültürel zenginliklerden en geniş biçimde yararlanarak kişinin tinsel bakımdan gelişmesine yardım edecek biçimde olmalıdır. Birbirine karşıt iki toplumsal sistemde kültürel gereksinimlerin nasıl karşılandığını ortaya koyan göstergelere başvuralım. Yapılan anketler gösteriyor ki, Sovyetler Birliği'nde edebi eserler okuyanların yüzde 58'i sürekli okurdur. En büyük Batı Avrupa ülkelerinde ise bu oran yüzde 3-5'i geçmiyor. Çekoslovakya'da tiyatrolar ağı yoğunluk bakımından Avusturya ve İsviçre'ye kıyasla 3 kat, FAC'ne kıyasla 2 kat daha fazladır. Bunların kapıları her yıl 10 milyon seyirciye açıktır. Bir Bulgaristan yurttaşı ortalama ayda bir kez sinemaya gidiyor. Bu göstergeler sinemanın geleneksel olarak gelişmiş olduğu kapitalist ülkelerde bile daha düşüktür. Örneğin, İtalya'da yılda 10 kez, İspanya'da yılda 7 kez. Sovyetler Birliği'nde bir sinema bileti ortalama 50 kapıktır. İngiltere'de ise 2 sterlindir (yada yaklaşık 3 Sovyet rublesi, yani 6 kat daha pahalı). Kapitalizmde ve sosyalizmde kültürel yaşamın içeriğini, tinsel gelişme düzeyini kıyaslamak için şu iki rakam da ilginçtir: En zengin kapitalist ülke olan ABD kültürel gereksinimler için yılda kişi başına ortalama 18 dolar ayırırken Sovyetler Birliği 140 ruble ayırıyor.

Dinlenme hakkı, emekçilerin sosyal-ekonomik durumlarının önemli bir göstergesidir. Bu hakkın nasıl gerçekleştiği üzerine yapılan araştırmalar gösteriyor ki, emekçi insana gerçek özeni yalnız sosyalizm, sömürü ilişkilerinin ortadan kaldırıldığı sosyalist toplum gösteriyor.

Karşılıklı olarak yararlı bağları kim engelliyor İşbirliği aracı mı – yoksa şantaj aracı mı ?

SOSYALİST ÜLKELERLE TİCARET ÜZERİNE LONDRA'DAN BİR GÖRÜŞ

Dünya pazarı son yıllarda günümüzün şu veya bu ölçüde tüm ülkelerinin ulusal ekonomik ortamını etkileyen önemli bir politik ve ekonomik etmen olarak ortaya çıktı. Yalnız kapitalist dünyayı değil, belli ölçüde sosyalist ekonomileri de etkiliyor.

Dış ticaret, onun yönlendirilmesine uluslarüstü tekeller daha etkin biçimde katılıyorlar, emperyalizm tarafından kendi gerici politikalarını uygulamakta önemli bir silah olarak kullanıldı, kullanılıyor. Gerici güçler dış ticareti, özellikle, sosyalist topluluk ülkeleri ekonomilerinin gelişmesine zarar vermeyi amaçlayan gerici emperyalist dış politikanın bir aracı olarak sosyalist ülkelere emperyalist baskılara boyun eğdirmek için şantaj yapma çabalarında dün olduğu gibi bugün de kullanıyorlar. Versay'daki son kapitalist tepe toplantısının ortaya koyduğu gibi, bu güçler dış ticaret politikasını anti-komünizmin, anti-sovyetizmin çok bilinen bir aracı olduğu kadar, silahlanma yarışını sağlamanın ve böylece yumuşamayla baltalama çabalarının da bir aracı yapmak istiyorlar.

Öte yandan sosyalist ülkeler, karşılıklı yarağa dayalı uluslararası ticaretin geliştirilmesini hem ekonomik hem barışçı nedenlerle, her zaman savundular. Komünistler her zaman ticaretle yumuşama arasındaki karşılıklı ilişkinin bilincinde oldular. Yoğun soğuk savaş dönemleri hep ticaretin daraldığı dönemler oldu. Öte yandan yumuşamanın geliştiği dönemlerde ticaret de genişledi.

Aşağıdaki yazı, İngiltere'deki gerici çevrelerin sosyalist toplulukla ticareti nasıl kendi savaş politikalarının uğursuz bir aracı olarak kullandıklarını, İngiltere'nin kriz içindeki ekonomisine sayısız zararlar vermesine karşın onun nasıl anti-sovyetizmi ve anti-komünizmi yaygınlaştırmak çabalarında kullandıklarını örnekleyen çok önemli iyi araştırılmış ve belgelenmiş bir çalışmadır.

Bu yazının pek çok kişinin, komünizmden korkan ve nefret eden emperyalizmin nasıl işçilerin işlerini feda etmeye, yaşamlarını tehlikeye atmaya hazır olduğunu açıkça görmelerine yardım edeceğine inanıyorum. Çünkü sosyalist dünyayla ticaretin bilinçli olarak daraltılması, rekor düzeydeki işsizliği arttırmanın yanında, soğuk savaşta yoğunlaştırarak dünya barışını tehlikeye atıyor.

*İngiltere Komünist Partisi'nin «Barış ve Sosyalizm Sorunları»
dergisindeki temsilcisi ve derginin Yazı Kurulu üyesi*

İlk bakışta, İngiltere'nin Doğu-Batı ticareti, onun Ekonomik Yardım-
laşma Konseyi'nin (EYK) yedi Avrupalı üyesiyle (Bulgaristan, Çekoslo-
vaka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Romanya
ve SSCB) olan ticareti, alçak gönüllü bir doygunluk nedeni olabilecek
bir görünümde denilebilir. Resmi İngiliz verilerine göre, İngiltere'nin
bu ülkelerle toplam ticareti 1980'de yaklaşık yüzde 2 artarken, İngiltere'nin
bu ülkelere dış satımı yüzde 16 artmıştır.

Böylesi sayılar kimi zaman İngiltere'nin sosyalist ülkelerle ticaretine
ciddi bir ilginin göstergesi olarak gösterilir. Gerçekte İngiltere'nin EYK
üyeleriyle ticareti onların temsil ettiği pazar potansiyeline ve İngiltere'nin
bu ülkelerce gereksinim duyulan malları sağlama potansiyeline göre
çok küçüktür. İngiltere'nin Ortak Pazar'dan önemli ölçüde büyük bir
nüfusa sahip olan, bugün dünya zenginliklerinin dörtte birini, dünya
endüstri üretiminin üçte birini üreten bu yedi ülkeye olan dışsatımı,
Belçika'ya ve Lüksemburg'a yapılanın yarısından azdır. Doğu-Batı
ticareti İngiltere'nin toplam dış ticaret hacminin yüzde 3'ünden azdır.

İngiltere bir zamanlar Doğu-Batı ticaret pazarlarında başı çekerken
bugün, Federal Almanya, Fransa, İtalya, Japonya ve ABD tarafından
geçilmiştir. Bu ülkelerin her birinin Doğu-Batı ticaret hacmi, İngiltere'den
büyüktür – Federal Almanya'nınki dört kat büyüktür ve Doğunun
bugün en büyük Batılı ticaret ortağıdır. Birleşmiş Milletler Avrupa
Ekonomik Komisyonu'na yayınlanan sayılara dayanarak yapılan hesap-
lamalara göre 1980'de Federal Almanya'nın altı büyük gelişmiş kapi-
talist ülkeden (Federal Almanya, Fransa, İtalya, Japonya, İngiltere ve
ABD), yedi EYK Avrupa üyesine yapılan toplam dışsatım içindeki payı
yüzde 40'ı aşıyor. İngiltere'nin payı yüzde 9'dan az olarak, altı ülke
içinde en düşüğüdür.

Sovyetler Birliği ile ticaretle ilgili sayılar, bu ülke Doğunun, Doğu-
Batı ticaretindeki en büyük katılımcısı olduğu ve İngiltere'nin Doğu-Batı
ticaret hamci içinde bu ülkenin payı yüzde 50'yi aştığı halde benzeri
bir görünüm sergiliyor. 1960'ların sonuna kadar, İngiltere Sovyetler Bir-
liği'nin Batılı baş ticaret ortağıydı. Bugün o, Federal Almanya, Fransa,
İtalya, Japonya ve ABD tarafından geçilmiştir. İngiltere'nin 1980'de SSCB
dış ticaret hacmi içindeki payı yüzde 2'den düşüktü. Oysa Federal
Almanya'nın payı yüzde 6,1'dir. Sovyetlerin İngiltere'den dışalımını, Sovyet
dış ticaret istatistiklerine göre, 1970–1980 döneminde yüzde 326,8

oranında artmıştır. Aynı dönemde, Federal Almanya'dan yapılan dışalım ise dokuz kat artmıştır.

İngiltere'nin Doğu-Batı ticaretindeki rolündeki bu görece düşüş, İngiltere'nin bir bütün olarak dünya ticaretinde azalan rolünün bir yansımasıdır. 1966 ile 1976 yılları arasında, kapitalist dünyanın 11 endüstri ülkesi içinde İngiltere'nin endüstri malları dışsatımı payı yüzde 13,2'den yüzde 8,7'e düşmüştür.

Doğu-Batı ticaretine uzun süreli bağlantıları olan bir dizi İngiliz firması vardır. Bunlar İngiltere endüstrisinin en büyüklerinden bazıları da içerir. Son yıllarda, keskin dış rekabet koşullarında bir dizi büyük anlaşma yapmayı başarmışlardır. Bunlar arasında Tümen-Çelyabinsk gaz boru hattı için kompresor istasyonu ve iki büyük metanol fabrikası sağlamak için bağlanan kontratlar yer alıyor. Bu kontratlara bağlı olarak İngiltere'nin işsizliğin en yüksek olduğu bölgelerinde bir dizi firmayla alt kontratlar yapılarak iş alanı sağlanmıştır. (1)

Ama pek çok İngiliz firması, Batı Alman, Fransız, İtalyan ve Japon rakiplerince gösterilen girişimciliği, kararlılığı ve uzak görüşlülüğü göstermekte yaya kalmaktadır. Doğu-Batı ticaretini geliştirmek için çok şey yapmış bir örgüt olan Londra Ticaret ve Sanayi Odasınınca yayınlanan bir incelemeye göre, İngiliz endüstrisi, Doğu-Batı ticaretindeki başlıca rakipleriyle ciddi bir biçimde rekabet etmeyi başaramıyor. (2) İngiliz firmalarının, her zaman rakiplerince önerilen kredi koşullarını karşılamayı başaramadıkları ortaya çıkıyor. Oysa büyük işlerde kredi koşulları belirleyici olabiliyor. Bu açıdan Batı Almanya, Fransa, İtalya ve Japonya firmaları sıkça kendi hükümetlerinden daha etkin bir destek görüyorlar.

Hükümet politikaları ve hükümetlerin tutumu, Doğu-Batı ticaret ortamı üzerinde önemli bir etki yapıyor. İngiliz hükümetleri, diyor yeni yayınlanan bir araştırma, «ciddi ilgi» duyuyorlar, ama «diğer ülkelerin hükümetleri daha fazla şeyler yapıyor». Diğer Batı Avrupa hükümetleri, «İngiltere hükümetinin yaptığından EYK ülkeleriyle çok daha yakın üst düzeyde ilişki kuruyorlar. Özellikle Batı Almanlar, düzenli olarak yalnız DAC'ndeki Almanlarla değil Ruslarla, Macarlarla ve diğerleriyle en üst düzeyde karşılaşma yapıyorlar. Fransızlar da bu yolda yürüyor. Onların durumunda bu, Fransız ticaret ilişkilerini geliştirmek için uygulanan, dış ticareti yönlendirmekte devlet müdahalesinin baş rolü oynadığı bilinçli bir stratejinin bir parçasıdır.» (3)

Doğu-Batı ticareti, rakip iki sosyal ve ekonomik sistem arasındaki ticarettir. Böyle olduğu için, uluslararası ilişkiler ortamındaki değişmeler

(1) «The Times», 7 Ocak 1980.

(2) «Financial Times», 27 Mart 1980.

(3) Gareth Jenkins and Alan Hudson. «Trading with the Eastern Block». Economist Intelligence Unity. London, 1980, s. 105.

karşısında çok duyarlıdır. Federal Almanya için 1960'ların sonu ve 1970'ler başları «doğuya açılma politikası»nın temellerinin atıldığı yıllardı. Bu, Federal Almanya'nın EYK'nin bir numaralı Batılı ticaret ortağı olmasına yol açtı. Öte yandan günümüzde İngiltere'nin Konservatif hükümeti, uluslararası gerginliklerin azalmasından ve Doğu-Batı ilişkilerinin gelişme sağlamasından derin kaygı duyuyor ve buna karşı kendi soğuk savaşını veriyordu. Sovyetler Birliği'nin Batılı ticaret ortakları içinde İngiltere, 1972'de dördüncü sıraya, 1973'te yedinci sıraya düştü. 1970'lerin ilk yarısında İngiltere'nin Sovyet dış ticaretindeki payı yüzde 2,9'dan, yüzde 1,9'a düştü, oysa Federal Almanya'nınki yüzde 2,5'ten 5,5'e çıktı.

1970'lerin ortasında İşçi Partisi hükümeti başa geçti. Şubat 1975'te, Başbakan Wilson Moskova'ya gitti. Bir uzun-erimli Ekonomik ve Endüstriyel İşbirliği Anlaşması imzalandı. İngiltere'nin rakiplerinin önerdiği koşullara ayak uydurmasını sağlayacak kredi anlaşmaları yapıldı. Yeni ortam İngiliz-Sovyet ticaretini dürtücü etki yaptı: 1970'lerin ikinci yarısında yüzde 98,5 arttı, oysa birinci yarıda bu artış, yüzde 8'den azdı. Yine de Sovyetler Birliği ile diğer başlıca, gelişmiş kapitalist ülkeler arasında olanın çok gerisindeydi.

1970'lerin ikinci yarısı boyunca uluslararası gerginlik arttıkça, Doğu-Batı ticaretini kısma çağrıları da arttı. Konservatif ve diğer eleştiriciler, Doğu Avrupalı müşterilere «ucuz» kredi verilmesi, adını taktıkları politikaya karşı çıktılar-bu politika dışsatım gelirlerini arttırıyordu, iş yerlerini garantiye alıyordu ve hiç bir biçimde yalnız Doğu Avrupa ülkeleri müşterilerine uygulanan özel bir tutum değildi. Onlar Doğuyu, Doğu-Batı ticaretinin tek kârlı çıkan tarafı olarak gösterdiler. Oysa bir Konservatif Ticaret Bakanı bile şunu belirtti: «Sovyetler Birliği'nden aldığımız malların büyük bir bölümü gereksinim duyduğumuz şeylerdir. Belki de başka bir kaynaktan sağlama olanağı bulunmayan hammaddelerdir.»⁽⁴⁾ Onlar, Doğunun, Batı teknolojisine «bağımlılığı» görüşü üstüne çok abartılmış bir görüntü yarattılar, bunu bir politik baskı aracı olarak gördüler.

Böylesi tutumlar, Konservatif Politik Merkez tarafından Haziran 1977'de yayınlanmış olan bir tartışma belgesinde yer alıyor.⁽⁵⁾ Onun, birisi 1979'da başa geçen Thatcher hükümetinin bakanı olan yazarları, 1975'teki kredi anlaşmalarını »Sovyetler Birliği için kârlı bir iş» ancak «bizim için kötü bir pazarlık» olarak suçladılar.⁽⁶⁾ Kredi koşulları açısından daha

(4) «The Times», 18 Aralık 1979.

(5) Peter Blaker MP, Julian Critchley MP, Matthew Parris, «Coping With the Soviet Union: A New Tory View» Conservative Political Centre, London, 1977.

(6) Agy., s. 19.

sıkı Batı işbirliği ve Sovyetler Birliği'ne teknoloji satışına daha sıkı kontrol getirilmesini savundular. «Ticari politikaların, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa üzerinde bir dış politika aracı olarak daha aktif kullanılması»nı istediler. (7) «Özgür dünya ülkeleri» »Sovyet bloku ile dış ticaretlerini dış ve savunma politikalarıyla birlikte değerlendirmeye» teşvik edilmektedir. (8) Batı «SSCB dışındaki diğer kimi Doğu Avrupa ülkelerine ayrıcalık tanıyan politikalarının geliştirilmesini ustalıkla teşvik etmek» için yollar aramalıdır. (9)

Ocak 1980'de Konservatif hükümet Afganistan sorununu bu belgede öngörülen önlemlerin kimilerini uygulamaya koymak için kullandı. (gördüğümüz gibi Konservatiflerin Sovyetler Birliği'ne ve İngiliz-Sovyet ticaretine karşı sertleşen tutumu gerçekte Afganistan ve Polonya olayları öncesinde ortaya çıkmıştır).

1975 kredi anlaşmaları unutuldu. Artık kredi koşulları her durum için tek-tek ele alma temeline dayanacaktı. Teknoloji dışsatımı üzerinde sıkı Batı kontrolü sağlamak üzere çaba gösterilmeliydi. Sovyetler Birliği ile yüksek düzeyde ilişkiler askıya alındı. Uzun erimli Ekonomik ve Endüstriyel İşbirliği Programı üzerindeki görüşmeler kesildi. İngiliz-Sovyet Ortak Komisyonu için 1980 yılının Mayıs ayında planlanan toplantı iptal edildi.

Böylesi önlemler, ısırmaktan çok havlama yeteneğini, en ucuza en büyük propaganda avantajı elde etme özlemini ortaya koydu. Ne ki, «The Times» in Moskova muhabirinin de belirttiğine göre Sovyetler Birliği ile ticaret yapan İngiliz firmaları için «karmaşaya neden oldu». (10) Sonuç Sovyetler Birliği'ne dışsatımda, Fransız ve Batı Almanlara uzun erimli avantaj sağlamaya yol açabilir; İngiliz hükümetinin önlemleri» genel olarak İngiliz-Sovyet ticareti için ortamı daha zorlaştırabilir. (11) Ticaret Bakanlığı ilgililerinin uyarı olarak şöyle dediği belirtildi: «İngiltere'nin ticaret yaptırımlarıyla Rusya'ya zarar vermesi hemen hemen olanaksızdır ... Bağlaşıklarımızın özellikle Fransa'nın tüm güçleriyle desteği olmaksızın biz yalnız kendimize zarar verebiliriz.» (12)

Gerçekten de öyle oldu: Mart 1980'de, bir Fransız Konsorsiyum'u, bir İngiliz grubunun peşinde koştuğu 110 milyon dolarlık denizde petrol arama kontratını aldı. İngiliz-Sovyet Ortak Komisyonu toplantısı iptal edilmişken, Sovyet-Batı Alman Komisyonu yol aldı ve daha sonra yıl

(7) Agy., s. 20.

(8) Agy., s. 26.

(9) Agy., s. 26.

(10) «The Times», 31 Ocak 1980.

(11) «The Times», 31 Ocak 1980.

(12) «Sunday Times», 27 Ocak 1980.

içinde uzun erimli Sovyet-Batı Alman Ekonomik ve Endüstriyel İşbirliği Programının imzalanmasına yol açtı. 1980'de, Sovyet dış ticaret istatistiklerine göre, Sovyet-Batı Alman ticaret hacmi yüzde 36, Sovyet-Fransız ticareti yüzde 43 arttı. İngiltere'yle ticaret hacmi yüzde 5 düştü.

İngiltere Ocak 1981'de; Ticaret Bakan Yardımcısı Gavin Dick başkanlığında dört kişilik bir delegasyonu Moskova'ya yollayarak 180 derecelik bir dönüş yaptı.» Diğer Avrupa ülkeleri ... geniş ölçüde iş yürütmeyi sürdürdüler. Böylesi bir rekabete karşı siparişleri yitirmenin pek anlamı olmadığı gözönüne alındı» diyordu «Financial Times». (13) Mayıs'ta İngiliz-Sovyet Ortak Komisyonunun bir toplantısı Londra'da yapıldı. «Başbakan, önde gelen İngiliz firmalarının Sovyetler Birliği ile ticaret görüşmelerini yeniden başlatmak için yaptıkları baskılara boyun eğdi» diyordu «The Times»'in bir yazarı. «ICI», «Courtaulds», «Rolls-Royce», «Davy International» ve diğer firmalar hükümetin Sovyetler Birliği'ne karşı soğukluktan kaygı duyuyorlardı. Yeni beş yıllık Sovyet ekonomik planından doğan dış satım olanaklarından yararlanma yeteneklerini tehdit edebileceğini düşünüyorlardı.» Ne ki M. Thatcher İngiltere'nin, «bu yabancı rakipler karşısında kayıplara da mal olsa» dışalım kontratları kazanmak için «ayrıcılık» olarak nitelenen kredi koşullarını İngiltere'nin «kesinlikle karşı» olduğu konusunda «Bakanları ve işadamlarını kuşkuda bırakmadı». (14)

M. Thatcher, Batı Avrupa liderleri arasında tek başına, Başkan Reagan'ın Sovyetler Birliği'ne karşı 1981 sonunda ilan ettiği «yaptırımları» desteklediğini açıkladı. Ortak Pazar Dışişleri Bakanları Ocak 1982'deki Brüksel toplantısında, sosyalist ülkelere saldırmakla birlikte ABD önlemlerini dikkate alacaklarını belirtmekle yetindiler.

EYK Avrupa ülkeleri, önümüzdeki yıllarda, onların Doğu-Batı ticaretindeki başarısı üzerinde doğrudan etkili olacak problemlerinin üzerine eğiliyorlar. Onlar merkezi planlamayla pazarın avantajlarını birleştiren, yaratıcılığı, verimliliği ve kaynakların en etkin kullanımını attırmaya yetenekli, kendi gereksinimleriyle uyumlu ekonomik mekanizmaları geliştirmeye çalışıyorlar. Yerli sanayide ve dış ticaret modellerinde yapısal değişiklik, ekstansif büyümeden entansif büyümeye geçiş sağlama sorunlarına eğiliyorlar. Dışsatım mallarının rekabet ve pazar koşullarını geliştirecek yollar arıyorlar. Ne ki emperyalist güçlerin gerici çevreleri Polonya'daki olayları Doğu-Batı ticareti için ortamı kötüleştirmek yolunda adımlar atmakta kullandılar. Bu adımlar Polonya için, onun hakının bugün karşı karşıya olduğu günlük zorlukları yalnızca daha da karmaşıklaştırmak anlamına geliyor.

(13) «Financial Times», 26 Ocak 1981.

(14) «The Times», 22 Mayıs 1981.

«Financial Times»in, Londra Ticaret ve Sanayi Odası ile ortaklaşa yayınladığı «Doğu Avrupa Pazarları», adlı bülten 1981'i «Doğu-Batı ticaretiyle uğraşanlar için zorluklar ve belirsizliklerle geçen bir yıl» olarak niteliyor. Ama, «artan politik gerginlik ve Doğu ve Batının tüm ülkelerinin yerel ekonomilerinin karşılaştığı artan sorunlara karşın ticaret sürdü ve kimileri için üstelik arttı.»⁽¹⁵⁾ Bültene göre, bağlanan son Sovyet-Batı Alman gaz boru hattı anlaşması (şimdiden «çağın Doğu-Batı kontratı olarak niteleniyor) «Doğu-Batı işbirliğinde yeni bir düzeye geçişi belirliyor» ve «ekonomik işbirliğinde yeni bir düzeyin olası başlangıcı»dır.⁽¹⁶⁾

Çok büyük olanaklar ve İngiltere'nin yapacağı katkılar vardır. Böylesi bir işbirliği İngiltere ekonomisinin sağlığa kavuşması için uygulanan herhangi bir program açısından olduğu kadar uluslararası ortamı düzeltmek açısından da önemli bir rol oynayacaktır.

Denis Ogden
İngiltereli ekonomist

⁽¹⁵⁾ «Doğu Avrupa Pazarları», 28 Aralık 1981.
⁽¹⁶⁾ Agy., 30 Kasım 1981.

Kredi blokajı: Tehlikeli hayaller

Son zamanlarda ABD'nin EYK ülkelerine kredili dışsatımı askıya alarak ve bağlaşıklarını da aynı şeyi yapmaya zorlayarak sosyalist ülkeleri köşeye sıkıştırma niyetleri üzerinde çok şey yazıldı ve söylendi. Bu politikanın içyüzünü, neyi amaçladığını açıklayan daha geniş bilgi vermenizi rica ediyorum.

J. Alimi, Fas

Genel politika açısından bunlar uluslararası gerginliği artırmak üzere emperyalist çevrelerce atılan yeni adımlardır. Bu politikanın Reagan yönetimi ABD'de başa geçtikten sonra en belirgin biçimde ortaya çıktığını hatırlayacaksınız. Washington'un silahlanma yarışını kamçılmasına, askersel güçlerdeki yaklaşık dengeyi kendi lehine bozma girişimlerine, emperyalist güç politikasını aktifleştirmesine, öteki ülkelerin iç işlerine karışmasına, son zamanlarda sosyalist topluluk ülkelerine, özellikle SSCB ve Polonya'ya onları ekonomik olarak zayıflatmak ve politik baskı yapmak amacını taşıyan çıplak saldırılar eklendi.

Washington, sosyalist ülkelerle ticareti, her birinin politik «davranışına» bağlı kıldı ve ticaret bağlarını bu ülkelerin iç işlerine küstahça karışmanın bir aracı olarak kullanmaya çalışıyor. O, ayrıca ticaret ve kredi alanındaki «ayrılmış yaklaşım»ın sosyalist topluluk içinde çatlaklar yaratacağını umuyor.

Aralık 1981 sonlarında, Polonya'da sıkıyönetim ilan edilmesini bahane ederek, Polonya ve SSCB'ye karşı «ekonomik yaptırımlar» uygulayacağını açıkladı. Polonya'yla ekonomik ilişkilerini tümüyle kopararak, Reagan yönetimi bu ülkenin içinde bulunduğu ekonomik krizden çıkmasını elden geldiğince zorlaştırmayı amaçladığını gizlemeye gerek görmedi. SSCB'ye karşı «yaptırımlar», onun Polonya'da sıkıyönetim ilan edilmesindeki «sorumluluğu» gerekçesine dayandırıldı.

En genelinde, bu, en saldırgan emperyalist çevrelerin sosyalizmi geri çevirmek, uluslararası arenada SSCB ve diğer sosyalist ülkelerin konumlarını sarsmak girişimidir. Yani umutsuz bir girişimdir. Birlindiği gibi bu konumlar, Avrupa'da ve dünyada var olan güçler oranına dayanıyor ve sosyalist topluluğun gücü ile garanti altındadır. Polonya ile ilgili hesaplar da başarısızlığa mahkumdur. Yöneticilerinin pek çok kez vurguladığı gibi Polonya Varşova Antlaşması Örgütü'nün ve sosyalist devletler topluluğunun her zaman sağlam bir parçası oldu ve olmayı sürdürecektir.

Bir yandan sosyalist devletlerle ticaret ilişkilerini, bilimsel ve teknik

ilişkileri tek taraflı koparıken ve bu politikayı «garantiye» almaya çalışırken, ABD egemen çevreleri kredi ilişkilerine saldırı konusunda yoğunlaşmaya karar verdiler. Dışsıtım kredileri çağdaş uluslararası ticaretin organik bir üyesidir. Dışalım yapan tarafa, alımın şu veya bu ölçüde bir bölümü kadar bir kredi açılması, satış yapabilmeyin gerekli ve çok yaygın bir aracıdır. Bu nedenle, dünya kapitalist ekonomisindeki makina ve donatım ödemelerinde, orta ve uzun erimli dışalım kredilerinin oranı yüzde 80–85'i bulmaktadır. Satışın büyüklüğü arttıkça, genel olarak kredinin rolü de artmaktadır. Bu özellikle komple donatım alındığında daha da önemli olmaktadır ve EYK ülkelerinin kapitalist ülkelerden alımları başlıca bu türdendir. Dolayısıyla sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler arasında 1970'lerde hızla büyüyen ticarete koşut olarak kredi ilişkilerinin gelişmesi de doğaldı. (!)

Washington buna son vermeye karar verdi, ama yalnız kendi çabalarıyla değil, aynı zamanda diğer kapitalist güçlerle birlikte. Bu yılın ilkbaharında, ABD, önde gelen Batı Avrupalı bağlaşıklarıyla-İngiltere, FAC, Fransa, ve İtalya-ve ayrıca NATO çerçevesi içinde görüşmeler yaptı. Sosyalist ülkelerle kredi ilişkilerini kontrol etmek ve düzenlemek üzere özel bir ajansın kurulma olasılığı üzerine haberler çıktı. ABD'nin baskısıyla OECD ülkeleri Sovyetler Birliği'ne verilen dışalım kredilerinin maliyetini (faiz oranlarını) yükseltme kararı aldılar. ABD özel bankaları sosyalist ülkelerle kredileri ya kestiler ya da büyük ölçüde azalttılar ve ilgili Batı Avrupalı kurumları benzeri bir davranışa zorladılar, belirli bir başarı da sağladılar.

Bu, Reagan'ın kararlı «anti-kredi» saldırısının ateş hattı'na benziyor. Versay'da, Haziran başlarında kapitalist dünyanın yedi büyükleri arasındaki toplantıda (ABD, İngiltere, FAC, Fransa, İtalya, Japonya ve Kanada) saldırı başlatıldı. ABD Başkanının güçlü baskısıyla toplantının yaptığı açıklamada sosyalist ülkelerde «mali ilişkilerin dikkatli yürütümü» ile ilgili önemler «dışsıtım kredilerinin sınırlandırılması» ve benzeri şeyler yer adlı.

ABD yönetiminin başı toplantı sonuçlarından ve bağlaşıkların uysallığından duyduğu hoşnutluğu dile getirdi. Ne ki burjuva basınına göre, Versay toplantısının sonuçları öyle pek kesin değildi. Bir yorumcuya göre ortak açıklamayı her lider kendi bildiğince yorumluyordu ve açıklama

(!) Son bir adım ABD Ulusal Güvenlik Konseyince 18 Haziranda alınan bir kararla geçen yılın sonundaki SSCB'ye petrol ve gaz çıkarım ve taşıma ile ilgili araç sağlanmasını yasaklayan kararın sürmesi ve önemli ölçüde genişletilmesi oldu. Başlangıçta yasak yalnız ABD şirketlerinin ürünlerini kapsıyordu, son karar bu yasağı dış ülkelerdeki ABD ortaklarını ve yabancı ülkelerde ABD patenti ile benzeri ürünleri üreten firmaları içerecek şekilde genişletti.

böylesi bir yaklaşım için yeterli boşlukları veriyordu. Yine de diyordu, FAC iş çevrelerinin sözcüsü «Frankfurter Allgemeine Zeitung», Avrupalılar Versay açıklamasında «her zamanki gibi ticaret (sosyalist ülkelerle)» formülünü ortadan kaldıracak hiçbir şey bulmuyorlar. (2)

Uluslararası yumuşama döneminde, bu ticaretin hacmi önemli ölçüde artmıştı. Örneğin 1981'de, SSCB'nin FAC ile ticareti, 1970'dekinin 11 katından fazlaydı. Aynı dönemde Fransa ile 10 kat, İtalya ile 7,4 kat artmıştı. Kredi sınırlamaları da içinde her çeşit ekonomik «yaptırım» ve sınırlamaların kapitalist güçlerce getirilmesi, doğal olarak bu eğilimi değiştirecek ve ticaret ilişkilerinin daralması sonucunu verecektir.

Emperyalist çevreler, kredi blokajının, sosyalist ülkelerde yeni «Polonya-tipi» kriz durumlarına yol açacak ekonomik zorluklar yaratacağını umuyorlar. Ama hatırlayalım ki, böylesi blokajlar geçmişte zaten yapılmıştı: Sovyetler Birliği'ne karşı yaklaşık yarım yüzyıl, Avrupa'daki diğer sosyalist ülkelere karşı yirmi yıldan uzun bir dönem sürdü. Ama bu onların ulusal ekonomilerini kapitalist ülkelere çok daha hızlı tempolarla geliştirme ve temel sosyalist-ekonomik görevlerini yalnız kendi iç kaynaklarına ve sosyalist topluluk çerçevesindeki karşılıklı yardımlaşmaya dayanarak yerine getirmelerini engelleyemedi.

1960'ların sonlarından başlayarak, farklı sosyalist sistemlere bağlı devletler arasında kredi alanında kurulan görece sağlıklı ilişkiler gerçekte sosyalist ülkelere kredi blokajı uygulamanın anlamsızlığının itiraf edilişiydi. Bugün derinleşen kriz süreçleri ve parasal sarsıntılar koşullarında böylesi bir politikanın sürmesi kapitalist merkezlerin kendi çıkarlarını yaralayacaktır.

Yine de en saldırgan emperyalist çevreler eski ayrımcı uygulamayı canlandırmaya karar verdiler. Propaganda amacıyla kapitalist dünya ile kredi ilişkilerinin yalnız sosyalist ülkelerin yararına çalıştığı görüşünü yayıyorlar.

Gerçekte, böylesi ilişkiler hiçbir biçimde kapitalist dünyayı sosyalizmin sağmal ineği durumuna dönüştürmüyor. Genel ekonomik açıdan kredi bağlarının gelişmesi karşılıklı yarardan başka bir şey sağlamıyor. Gerçekten, krediler sosyalist ülkelerin kapitalist pazardan alım hacimlerini artırıyor. Ama, bu kurala göre, makina, donatım ve diğer mallar sağlanması için büyük çaplı kontratlar demektir. Günümüzde uzamış ekonomik kriz göz önüne alındığında, böylesi kontratlar üretimi sürdürmenin hatta arttırmanın önemli bir aracıdır. Batı Alman «Mannesmann», «AEG-Telefunken», Fransız «Creusot-Loire», İngiliz «John Brown Engineering», İtalyan «Nuovo Pignone», Japon, «Kamatsu»gurupları ve diğer firmalar buna örnektir.

(2) «Le Monde», 9 Haziran 1982.

Burjuva basını «EYK pazarı, fabrikaların üretimi sürdürmesine yardım ediyor» diye itiraf ediyor. Ve bu yalnız ekonomik açıdan değil, sosyal açıdan da önemlidir. Genel öngörülere göre, sosyalist ülkelerden alınan kontratlar Batı Avrupa'da bunlar olmasaydı işsiz kalacak olan en az 2 milyon kişiye iş sağlıyor.

Son olarak, elverişli, hükümetin garantisinde krediler sorunu, Batı Avrupa ülkelerinin ve Japonya'nın EYK ülkelerinden uzun erimli ve güvenilir temellerde enerji kaynakları ve çeşitli tipte hammadde sağlama olanaklarıyla büyük ölçüde ilişkilidir. Bu alanda ABD'nin uluslararası ticaretin diğer alanlarında olduğu gibi, «bağışıklık konumundan» hareket etmesini beklemek büyük saflık olur. Washington'un ekonomik politikası pek çok yönüyle bağışıklarının çıkarlarının gözardı edildiğini kanıtıyor. Bunun en son kanıtı-çok reklamı yapılan «Versay ruhu»nu çiğneyerek-ABD'ye Avrupa çelik dışsattımının önüne, korumacı engellerin keskin bir biçimde dikilmesi oldu.

Dünya kapitalist ekonomisinin merkezleri arasındaki ekonomik ilişkileri belirleyen bir gelip geçici «dayanışma» değil, şiddetli bir rekabet ve kendi büyük iş çevrelerinin çıkarlarıdır. Dolayısıyla şu açıktır, EYK ülkelerinin tam bir kredi blokajına almak isterken Washington yalnızca politik nedenlerden hareket etmiyor. Bunun yanında bağışık-rakiplerinin ayağına çelme takma, onları zayıflatma, onların SSCB ve diğer sosyalist ülkelerin büyük çaplı ve kârlı siparişlerinden olmalarını sağlamak, Sibiry-Batı Avrupa gaz boru hattı ve Sahalin bölgesinde petrol ve gaz elde etme gibi projelere katılmalarını önlemek gibi niyetler yatıyor. Ne ki Batı Avrupa ülkelerinin ve Japonya'nın iş çevreleri için bu yönlerinin farkındadır. Onların SSCB'ye petrol ve gaz donatımı verilmesine konan ambargoyu derinleştiren ve genişleten bencil ABD kararına karşı kızgınlıkları bundandır. Onların tepkisi bu kararın yalnız kimi firmaların yatırım ve ticaretle ilgili çıkarlarını değil, bu ülkelerin uzun erimli enerji sağlama yollarını ilgilendirdiği göz önüne alındığında daha çok anlaşılacaktır.

Daha önce belirtildiği gibi uluslararası ticaretteki her çeşit «yaptırımlar» kaçınılmaz olarak dünyadaki durumu kötüleştiriyor, Reagan yönetiminin kendi ülkelerini sosyalizme karşı ekonomik savaşa sürüklemek girişimlerini geri çeviren devlet adamları çok haklıdır. Fransa Başkanı Francois Mitterand, bir gurup ABD'li gazeteciye şunları söyledi: «Biz Ruslara karşı herhangi bir savaş vermeyeceğiz. Böylesi bir yol üzerinde ciddiyetle düşünmek gerekir. O, gerçek bir savaşa yol açabilir. Eğer ekonomik ambargo savaşın ilk eylemiyse, ikinci adımı getirme tehlikesini taşır.» (3) Aynı görüş FAC Şansölyesi Helmut Schmidt tarafından da dile getirildi: Sovyetler Birliği'ne karşı yeni bir soğuk savaş başlatma tehlikesi taşıyan

(3) «International Herald Tribune», 16 Haziran 1982.

bir ticaret savaşına katılmayacağız. Avrupalı ortaklarımız gibi Sovyet gaz kontratını yerine getirmeye kesinlikle kararlıyız.» (4)

Sosyalist devletlere ekonomik baskı yapma girişimleri, uluslararası yaşamın genel olarak benimsenmiş kurallarının, Birleşmiş Milletler içtüzüğünün ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesinin kabaca çiğnenmesidir. Sosyalist ülkelere dışatımı sınırlandıran ve bu ülkelerin mallarının kapitalist pazarlarda satılmasını zorlaştıran ayrımcı önlemler nedeniyle var olan dünya ekonomik ilişkileri daha da Arap saçına dönüyor. Böylesi davranışlar diyor, Haziran 1982'deki en son EYK toplantısı, başarıya ulaşamayacaktır. EYK ülkeleri birliklerini, işbirliğini karşılıklı güçlendirerek, barış ve uluslararası güvenlik isteyen diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirerek kendi sürekli, güvenli gelişmelerini sağlamakta kesin kararlıldır.» (5)

Sovyet doğal gazının Çekoslavakya topraklarından geçerek Batı Avrupa'ya taşınması konusundaki 2008 yılına kadar geçerli olacak son Sovyet-Çek anlaşması, onların kararlılığının somut bir kanıtıdır. (6) ÇKP MK Prezidyumunun ve Çekoslavakya hükümetinin vurguladığı gibi Çekoslavakya bağlaşıklarıyla birlikte ayrımcı önlemleri ve ABD emperyalist çevrelerinin ve kimi NATO devletlerinin sosyalist ülkelerin iç işlerine karışmalarını kesinlikle reddeder.

Sosyalist ülkeler, kendi teknik ve ekonomik bağımsızlıklarını karşılıklı işbirliği ve birlik içinde güçlendirmeye kesinlikle kararlıldır. Ama bu sıkı birlik, dünya ekonomisinden yalıtılmaya ve artan çatışmaya yol açmayacaktır. O, «kredi blokajı» çizgisinde de ortaya çıkan ayrımcılık ve dikte etme politikası uygulama girişimlerinin tersine sağlam ve eşit ekonomik ilişkiler garanti eden bir birliktir. Böylesi bir işbirliğinin tutarlı bir biçimde derinleştirilmesi sosyalist ülke halklarının sosyal-ekonomik görevlerini başarıyla sürekli yerine getirmelerini sağlayacaktır.

Pavel Nejedly
Çekoslavakyalı gazeteci

(4) «Le Monde», 26 Haziran 1982.

(5) «Rude Pravo», 11 Haziran 1982.

(6) «Rude Pravo», 11 Haziran 1982.

Bildiri

Generaller iç ve dış demokratik kamuoyunun baskısı altında anayasa referandumunu erteleme yoluna gidemediler. Çalakalem hazırlanmış bir anayasa taslağını açıklama zorunda kaldılar. Bununla birlikte, generaller kendiliklerinden erkten vazgeçmiyorlar. Ve hiç de demokrasiye geçmek niyetinde görünmüyorlar. Onların amacı, sivil gerici güçlerle işbirliği içinde erki elde tutmak, bu diktayı parlamenter bir kılıfla örtmektir.

Bu anayasa taslağı gerçekte bir ceza yasasıdır. Polise, jandarmaya açıkça adam öldürme hakkı tanıyan bu taslak, insanın yaşama hakkına karşı bir saldırıdır. En temel insan haklarını çiğneyen böyle bir tasarıya ilk desteğin Amerikan hükümet çevrelerinden gelmesi raslantı değildir. Cuntanın anayasa taslağı demokrasiye karşı polis devletin, ulusal egemenliğe karşı NATO'ya, Amerikan emperyalizmine bağımlılığı savunuyor. Türkiye bu anayasayla, her fırsatta sıkıyönetimlerle yönetilecek, parlamentoya bile danışılmadan güzel yurdumuz NATO'nun emrinde savaflara sürüklenebilecek, topraklarımıza Amerikan orduları, «Çevik Kuvvetler» istedikleri gibi dalabilecektir. Bu anayasa taslağı işçi sınıfının, emekçilerin, köylülerin, orta katmanların ekonomik, sosyal haklarına karşı IFM'lerin, Dünya Bankası'nın yabancı tekellerin, yerli holdinglerin, bankaların, toprak ağalarının, silah ticareti aracısı kodaman generallerin egemenliğini savunan bir rejim dayatıyor. Bu anayasa taslağıyla, 1961 Anayasasında var olan sınırlı hak ve özgürlükler kökten budanıyor.

Cunta bu anayasayla başta TKP olmak üzere tüm ilerici partileri yasaklıyor. Bunun yanısıra, ellerinden hemen tüm çalışma olanakları alınmış olan sendikaların, kooperatiflerin, meslek örgütlerinin, derneklerin ve siyasal partilerin eylem birliği, ulusal demokratik tek cephe de yasaklanıyor. Görülüyor: Cunta ilerici partilerden ve halkın tek cephesinden korkuyor.

Şimdi, bu halk düşmanı anayasa taslağı süngü gölgesinde, onbinlerce yurttaşın zindanlarda çürütüldüğü, binlercesinin idam istemiyle yargılandığı koşullarda sözde «tartışmaya» açılıyor. Gerçi cunta düşünce özgürlüğünü kökten yasaklayan 52 sayılı kararnameyi kaldırdığını açıklamak zorunda kaldı. Ne ki o yine bildiğini okuyor. Hem eski yaskalar sürüyor, hem de 70 sayılı yeni bir dayatmayla bu kez anayasaya «Hayır» deme halkı bu yönde uyarma özgürlüğünü çiğniyor.

Bununla birlikte, bu anayasa taslağı cuntanın hiç de beklemediği ölçüde geniş demokrasi güçlerinin sert tepkileriyle karşılandı. Referandum öncesinde şu gerçek ortaya çıktı: ABD emperyalist çevreleri, Federal Alman gerici güçleriyle, içte işbirlikçi tekeli burjuvazi, toprak ağaları bunların politik güçleri, faşizm yanlıları ve AP çevreleri dışında hiçbir politik ve sosyal güç bu anayasa taslağını desteklemiyor. 27 Mayıs Hareketini gerçekleştiren ordunun önyak olduğu 1961 Anayasasını yırtan generaller cuntasına ordu sıralarından da tepkiler artıyor. Bu tepkiler ancak halk yığınlarının eylemiyle birleşirse sonuç alıcı olabilir.

Kuşkusuz gericiğin kendi içinde de anayasa sorununda çatışmalar sürüyor. Erkten daha fazla pay kapma amacına yönelik bu çatışmada kimi AP çevreleri cumhurbaşkanının sınırsız yetkilerle donanmasına karşı çıksalar bile, anayasa taslağının halk düşmanı, demokrasi düşmanı özünü tümüyle destekliyor.

Ekonomik bunalımı aşamayan, milyonlarca yurttaşı işsizliğe, milyonlarcasını vurguncu bankerlerin soygununa yuvarlayan, devlet malını Dünya Bankası'na ipotek eden, ABD emperyalizminin dayatmalarına kölece boyun eğen cunta, halkın ulusal demokratik hareketini bastıramadı. Giderek içte ve dışta yalıtıldı. Şimdi cunta, bu yeni koşullara ayak uydurmaya çalışıyor. Generaller cuntası anayasa taslağına karşı çıkan güçleri kimi önemsiz ayrıntı sorunlardaki ödünlerle bölmeyi planlıyor. Daha da önemlisi bu güçlerin eylemini yalnızca demeçlerle sınırlamaya, tepkilerin yığın eylemine dönüşmesini önlemeye çalışıyor.

Cuntanın süngüleri altında yığıtçe anayasa taslağına karşı çıkan tüm güçler bu durumda birleşmeli ve yığinsal eylemlerle referandumda cuntaya «Hayır» demelidirler.

Demokratik koşullarda referandum için çabalarımızı artıralım:

- 70 sayılı karar kalkmalıdır.
- Genel Af.
- MHP dışında tüm politik partilere özgürlük.
- Tüm sendikalara özgürlük.
- Basın, gösteri, grev özgürlüğü için eyleme geçelim!

Referandumda sandık başına! 12 Eylülcü, 24 Ocakçı, NATO'cu anayasaya Hayır!

80 bin tutukluyu kurtarmak için! 3 bin idamı durdurmak için! Yığinsal işten atmaları önlemek için! Amerikan «Çevik Kuvvetlerine» geçit vermemek için! Cunta anayasasına Hayır!

6 Ağustos 1982

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş'a

Çok değerli Erich Honecker yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma 70. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, Türkiye komünistlerinin devrimci savaş selamlarını iletirim.

Genç yaşlarda barış ve sosyalizm davası uğruna savaşa atıldınız. Anti-faşist savaşında sorumlu görevler üstlendiniz. Hitler fasizmi zindanlarında komünist onuru korudunuz, boyun eğmediniz. Kurtuluştan sonra tüm yaşamınızı ilk Alman işçi-köylü devletine adadınız. Özgür Alman Gençliği'nin kurulmasında, yepyeni bir Alman gençliğinin yetişmesinde öncülük ettiniz. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin sınırlarının güvenlik altına alınmasında belirleyici bir rol oynamanız, Avrupa'da barışın korunması yönünde çok büyük bir önem taşıyor. Gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu terorisinin geliştirilmesindeki katkılarınız, geleceğe ışık tutuyor. Türkiye komünistleri Sizi, Lenin'in Partisi SBKP ile ve Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği ile sımsıkı bağlı ateşli bir enternasyonalist, Alman işçi sınıfının seçkin bir oğlu ve uluslararası komünist ve işçi hareketinin önde gelen bir savaşçısı olarak tanıyor. Partimiz, dünya komünist hareketinin birliğinin pekiştirilmesi yolundaki çabalarınıza büyük bir değer biçiyor.

Çok değerli Erich Honecker yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi ile Almanya Sosyalist Birlik Partisi arasındaki kardeşçe bağların Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde gelişip güçlenmesine verdiğiniz önem, bizim için eşsiz bir değer taşıyor. Türkiye Komünist Partisi, çetin koşullarda savaşan Türkiyeli tüm ilerici güçlere Sizin ve Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin verdiği enternasyonalist desteği hiçbir zaman unutmayacaktır.

Size 70. doğum yıldönümünüzde sağlık, mutluluk, esenlik, sorumlu görevinizde yeni yeni başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen*

25 Ağustos 1982

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia

Değerli okurlar,

Dergimize ilişkin görüşlerinizi öğrenmeye büyük önem veriyoruz. Bize «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini daha ilginç, daha çekici yapmada yardımcı olacağınıza inanıyoruz.

Sizden aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

1. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini ne zamandan beri sürekli izliyorsunuz?

a) 1 yıl, b) 2–5 yıl, c) 5 yıldan fazla

2. Derginin hangi bölümlerini en ilginç buluyorsunuz?

a) Özgün sorunların çözümlendiği yazılar

b) Görüş değiş-tokuşu

c) Komünist partilerinin eylemleri ve gelişmeleri üstüne yazılar

ç) Kitap eleştirileri, bibliyografya

d) Enformasyon, istatistik veriler

3. Aşağıdaki sorunlarla ilgili yazıların hangilerini daha ilginç buluyorsunuz?

a) Ekonomi

b) Politika, dünya olayları

c) Marksizm-Leninizm teorisi

ç) Bilim ve kültür

d) Barış savaşımı

4. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin içeriğine ilişkin özel bir görüş ve öneriniz var mı? Derginin hangi sorunları ele almasını öneriyorsunuz?

5. Yaşınız

a) 25'ten küçük, b) 26–40, c) 41–59, ç) 60'tan büyük

6. Mesleğiniz ...

7. Adresiniz

Kent ...

Ülke ...

Yanıtlarınızı şu adrese gönderiniz:

«Yeni Çağ» – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitap-
cılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56

Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56

Buchhandlung Walter Herbst
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37

Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5

Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55-57

„YENI ÇAĞ” I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Boris Ponomaryov</i>	
SBKP'nin Leninci ulusal politikası ve bunun uluslararası önemi . . .	825
<i>Ezekias Papaioannou</i>	
istediğimiz gelecek	839
<i>James West</i>	
Anti-Reagan cephesinin programı	850
xx: Yumuşamayı nasıl savunalım?	857
xx: Tek gerçek devrimci yol	872
xx: İki toplumsal sistem koşullarında dinlenme hakkı	895
<i>Dennis Ogden</i>	
İşbirliği aracı mı, yoksa şantaj aracı mı?	900
<i>Pavel Nejedly</i>	
Kredi blokajı: Tehlikeli hayaller	907

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	912
xx: Türkiye Komünist Partisi MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaşa mesajı	914